

1. Republika

7
21

Računica za osnovne šole.

Šolj. št. 2430

4. šolsko leto.

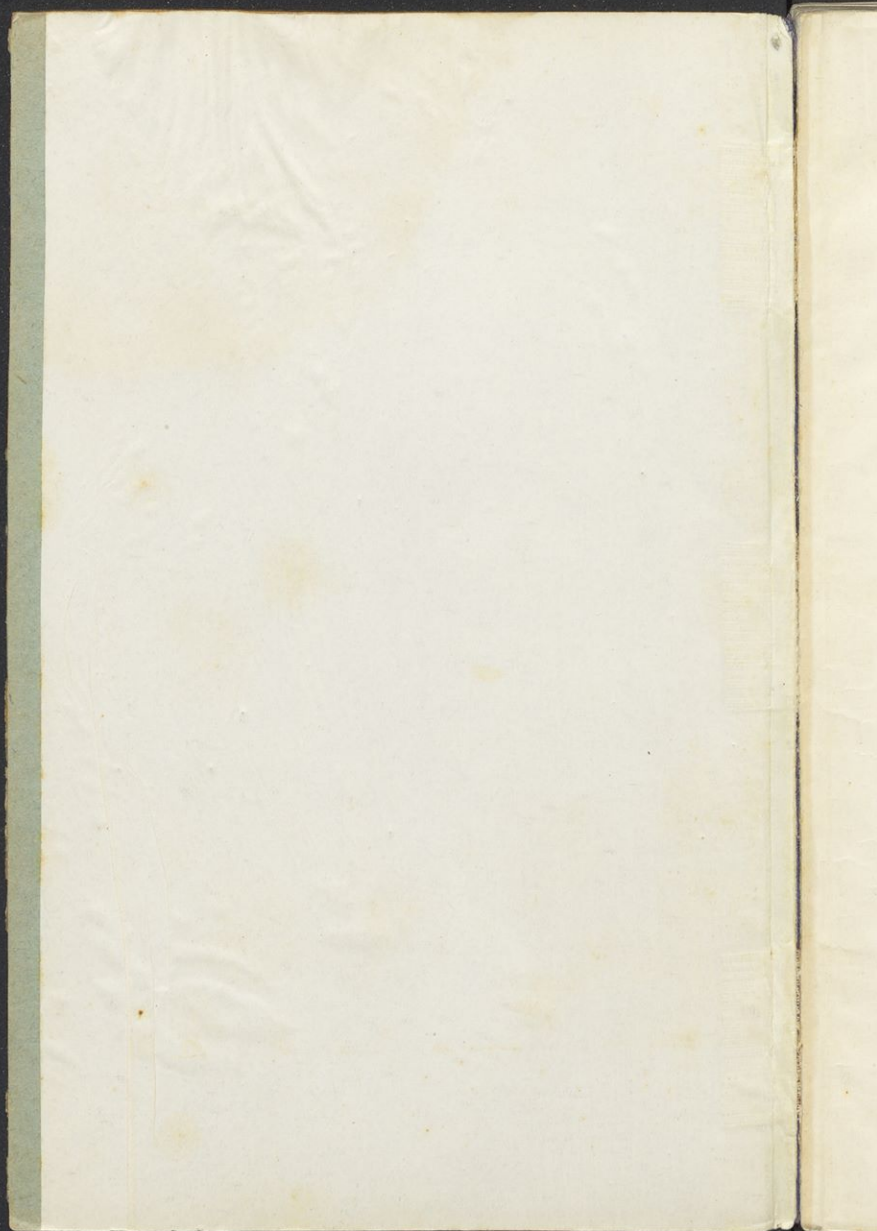
Spisal Luka Lavtar.

Predelal Ljudevit Černež. — Pregledal in dopolnil Fran Fink.

Cena vezani knjigi Din 16.—

Ljubljana 1933.

Марина

727
ŠUK 21

Računica za osnovne šole.

4. šolsko leto.

Računanje do milijarde.

Peti izpremenjeni natisk.

Lavtar

Spisal Luka Lavtar.

Predelal Ljudevit Černež. — Pregledal in dopolnil Fran Fink.

Kot učno knjigo odobrilo ministrstvo prosvete
z odlokom O. N. br. 21971 z dne 30. III. 1933. in
glav. Prosv. Sav. S. br. 228 z dne 21. III. 1933.

Cena vezani knjigi Din 16.—

Ljubljana 1933.

Računica

za osnovne šole

4. šolsko leto

Računanje do milijarde

Priloga učbeniku

21330/4

5 100 27

A. Čela števil.

Številna množica

Razlika številna množica do 10.000.

1. Povečanje vsakega števila v množici do 1.000.

2. Šteje do 1.000 do 10.000.

3. Razlika številna množica do 1.000, 2.000, 3.000, 4.000, 5.000, 6.000, 7.000, 8.000, 9.000, 10.000.

Številni obseg do 1 milijona.

4. Napisi v to deseto od razpredelnice števil 2. naloge!

5. Napisi razpredelnice vse številne številke!

6. Člasi nalogne številke: 5.000, 2.000, 7.000, 10.000!

7. 1 kg = 7 m 8. 7 kg = 7 g 10. 6 m = 2 pl

11. 9 l = 7 kg 12. 8 T = 7 E 13. 5 T = 7 K

14. 9 T = 2 E 15. 3 T = 7 E 16. 3.000 pl = 7 m

17. 6.000 mm = 7 m 18. 4.000 m = 7 km 19. 2.000 E = 7 T

20. 7.000 E = 7 T

b)

1. Šteje od 1.996 do 2.012, od 2.689 do 2.703, od 4.892 do 4.915, od 5.653 do 5.662, od 6.087 do 6.109, od 7.978 do 8.003, od 8.999 do 9.033, od 9.969 do 10.000!

2. Šteje od 180 do 190 do 2.080 naprej! Šteje od 98 do 700 (300) do 3.098 naprej! Šteje do 6 naprej od 1.993, 2.997!

3. Pri vsaki nalogi se odzoveš s številom 1 ali 0 na priloženi VI. Povprečno oceno oddaš učitelju!

A. Cela števila.

Shvatba števil.*)

Razširjava številne vrste do 10.000.

a)

1. Ponavljalne vaje v štetju, pisanju in čitanju števil do 1.000.

2. Štej po 1.000 do 10.000!

3. Katere tisočične število je a) za 5.000, 2.000, 8.000, b) pred 7.000, 4.000, 10.000, c) med 1.000 in 3.000, 4.000 in 6.000, 7.000 in 9.000, 8.000 in 10.000!

$$10 E = ? D$$

$$10 D = ? S$$

$$10 S = ? T$$

4. Napiši v razpredelnico: 3 T, 5 T, 8 T, 4 T!

	T	S	D	E	
	3	0	0	0	3.000

5. Napiši v in desno od razpredelnice števila 2. naloge!

6. Napiši zaporedoma vsa tisočična števila!

7. Čitaj nastopna števila: 8.000, 2.000, 7.000, 10.000!

8. 4 km = ? m	9. 7 kg = ? g	10. 6 rs. = ? pl!
11. 9 t = ? kg	12. 8 T = ? E	13. 5 T = ? E.
14. 9 T = ? E	15. 3 T = ? E	16. 3.000 pl. = ? rs.
17. 6.000 mm = ? m	18. 4.000 m = ? km	19. 2.000 E = ? T
	20. 7.000 E = ? T	

b)

1. Štej od 1.998 do 2.012, od 2.689 do 2.703, od 4.892 do 4.916, od 5.653 do 5.662, od 6.087 do 6.109, od 7.976 do 8.003, od 8.999 do 9.032, od 9.960 do 10.000!

2. Štej a) od 180 po 100 do 2.080 naprej, b) od 98 po 200 (300) do 3.098 naprej! Štej za 6 naprej od 1.995, 2.097!

*) Pred tem ponovi iz računice 3. šol. leta poglavje VI. „Ponavljanje znane učne snovi“!

3. Štej *a)* od 87 po 10 do 187, *b)* od 1.092 po 20 (30) naprej do 1.292 (1.672)!

4. Napiši v razpredelnico 4 *T* 2 *S*, 7 *T* 6 *S*, 5 *T* 3 *S* 8 *D*, 9 *T* 1 *S* 7 *D*, 2 *T* 5 *S* 6 *D* 3 *E*, 6 *T* 8 *S* 1 *D* 4 *E*, 5 *T* 4 *D*, 1 *T* 6 *D* 2 *E*, 3 *T* 2 *E*!

5. Napiši števila 1. naloge v in desno od razpredelnice!

6. Čitaj števila: 4.356, 2.076, 8.408, 6.070, 9.004!

7. Napiši števila: 2 tisoč 7 sto 32, 4 tisoč 5 sto 60, 1 tisoč 80, 7 tisoč 6 sto 4, 8 tisoč 2!

8. Napiši sam taka števila ter jih čitaj!

Razširjava številnega obsega do 100.000.

a)

10 *E* = ? *D*

10 *D* = ? *S*

10 *S* = ? *T*

10 *T* = ? *Dt*

		<i>Dt</i>	<i>T</i>	<i>S</i>	<i>D</i>	<i>E</i>	
		3	0	0	0	0	30.000

1. Štej po 10.000 do 100.000!

2. Katere desetisočično število je *a)* za 40.000, 20.000, 70.000, 90.000, *b)* pred 30.000, 60.000, 80.000, 100.000, *c)* med 30.000 in 50.000, 10.000 in 30.000, 50.000 in 70.000, 60.000 in 90.000, 40.000 in 100.000?

3. Napiši v razpredelnico: 3 *Dt*, 6 *Dt*, 8 *Dt*, 9 *Dt*!

4. Napiši števila predstoječe naloge v in desno od razpredelnice!

5. Čitaj števila: 70.000, 10.000, 60.000, 100.000, 80.000, 40.000!

6. Napiši zaporedoma vsa desetisočična števila!

7. Čitaj števila: 90.000, 40.000, 10.000, 70.000, 100.000, 20.000, 50.000!

8. 4 bl. = ? pl. 9. 7 μm = ? *m* 10. 2 *Dt* = ? *E*
 11. 9 *Dt* = ? *E* 12. 30.000 pl. = ? bl. 13. 80.000 *m* = ? μm
 14. 60.000 *E* = ? *Dt* 15. 40.000 *E* = ? *Dt*

b)

1. Napiši v razpredelnico: 2 Dt 5 T, 7 Dt 4 T 2 S, 5 Dt 1 T 3 S 6 D, 1 Dt 8 T 6 S 4 D 2 E, 9 Dt 4 S 3 D 7 E, 4 Dt 6 T 8 D 9 E, 2 Dt 6 D 1 E, 5 Dt 2 S 6 E, 3 Dt 5 E!

2. Napiši števila predstoječe naloge v in desno od razpredelnice!

3. Čitaj števila: 81.512, 40.756, 32.006, 70.026, 63.040, 25.700, 10.003!

4. 4 Dt 2 T = ? E 5. 6 Dt 3 T 8 S = ? E
6. 2 Dt 7 T 3 S 2 D = ? E 7. 1 Dt 3 T 8 S 1 D 3 E = ? E
8. 5 Dt 3 S 2 D 4 E = ? E 9. 9 Dt 3 S 6 D 1 E = ? E
10. 4 Dt 3 D 9 E = ? E 11. 7 Dt 8 E = ? E

12. Pretvori na večimenska števila:

a) 53.000 b) 46.600 c) 27.460 č) 13.456

53.000 = 5 Dt 3 T

d) 65.027 e) 80.023 f) 80.070 g) 80.009

13. Štej od 20.798 do 20.806! od 43.998 do 44.012! od 86.993 do 87.014! od 93.988 do 94.006.

Razširjava številne vrste do 1 milijona.

1. Štej po 100.000 do 1 milijona!

2. Napiši v razpredelnico: 5 St, 2 St, 8 St, 1 St, 9 St

3. Napiši števila predstoječe naloge v in desno od razpredelnice!

4. Čitaj števila: 300.000, 600.000, 700.000!

10 E = ? D 10 D = ? S 10 S = ? T
10 T = ? Dt 10 Dt = ? St 10 St = 1 milijon

a)

	St	Dt	T	S	D	E	
	5	0	0	0	0	0	500.000

5. Katero stotisočično število je a) za 500.000, 200.000, 700.000, 900.000, b) pred 400.000, 1.000.000, 300.000, c) med 200.000 in 400.000, 800.000 in 1.000.000, 600.000 in 900.000, 200.000 in 500.000?

6. Napiši zaporedoma vsa tisočična števila!

7. $3\ St = ?\ E$ 8. $7\ St = ?\ E$ 9. $9\ St = ?\ E$

10. $200.000\ E = ?\ St$ 11. $800.000\ E = ?\ St$

12. $600.000\ E = ?\ St$.

b)

1. Napiši v razpredelnico: 4 St 2 Dt 5 T, 1 St 4 Dt 6 T, 7 St 3 Dt 8 T 1 S, 3 St 6 Dt 1 T 3 S 5 D, 2 St 9 Dt 7 T 4 S 3 D 6 E, 5 St 6 T 3 S 4 E, 8 St 6 D 9 E, 6 St 2 T 7 D, 3 St 4 S!

2. Napiši števila predstoječe naloge v in desno od razpredelnice!

3. Čitaj števila: 612.325, 408.302, 720.680, 400.273, 700.026, 402.300, 700.003! — Napiši jih v razpredelnico!

4. $7\ St\ 3\ Dt = ?\ E$ 5. $4\ St\ 2\ Dt\ 6\ T = ?\ E$

6. $2\ St\ 8\ Dt\ 6\ T\ 4\ S = ?\ E$

7. $1\ St\ 6\ Dt\ 7\ T\ 8\ S\ 2\ D = ?\ E$

8. $9\ St\ 1\ Dt\ 7\ T\ 3\ S\ 4\ D\ 6\ E = ?\ E$

9. $3\ St\ 2\ T\ 6\ D\ 3\ E = ?\ E$

10. $3\ St\ 4\ Dt\ 6\ S\ 2\ E = ?\ E$

11. $8\ St\ 3\ S\ 6\ D = ?\ E$ 12. $1\ St\ 1\ D = ?\ E$

13. Pretvori na večimenska števila:

a) 620.000 = b) 354.000 = c) 736.800 =

č) 134.260 = d) 916.432 = e) 800.762 =

f) 402.680 = g) 700.082 = h) 260.003 =

14. Štej od 99.998 do 100.012, od 399.986 do 400.005, od 799.990 do 800.003, od 899.997 do 900.015, od 999.914 do 1 milijona!

Štiri računski načini z ozirom na znane stopnje.

1. 216	2. 4213	3. 32.638	4. 412.756
324	3528	15.276	286.324
<u>198</u>		<u>81.732</u>	43.519
			<u>9.648</u>

1. 724	2. 4.798	3. 25.438	4. 628.491
<u>— 258</u>	<u>— 1.256</u>	<u>— 11.756</u>	<u>— 413.576</u>
	5. 969.600	6. 1.000.000	
	<u>— 324.648</u>	<u>— 852.536</u>	

1. $248 \times 4 =$	2. $3.728 \times 2 =$	3. $34.756 \times 8 =$
4. $126.432 \times 3 =$	5. $17.864 \times 9 =$	6. $26.043 \times 7 =$

7. $428 \times 10 =$	8. $4.667 \times 10 =$	9. $13.558 \times 10 =$
----------------------	------------------------	-------------------------

1. $831 : 3 =$	2. $4.325 : 5 =$	3. $26.726 : 7 =$	4. $327.472 : 8 =$
----------------	------------------	-------------------	--------------------

Nastavi na podlagi naslednjih podatkov naloge ter jih izračunaj!

1. Kmet kupi par volov za 6845 Din ter jih proda čez pol leta za 9733 Din. Računaj!

2. Od dobička naloži 1.500 Din, ostanek razdeli na enake dele med svoje 4 otroke, da te deleže tudi naložijo.

3. Koliko bi moral vsak otrok priložiti, da bi naložili po 400 Din?

4. Od naloženih 1500 Din dobi vlagatelj na leto 75 Din obresti. Koliko v 4 letih?

5. Nekdo pokadi na mesec za 75 Din cigaret; Koliko potrafi v pol leta? b) Koliko na leto. (Leto = ? $\times$ pol leta?)

6. Pivec zapije vsak dan po 10 Din. a) Koliko denarja zapravi a) na teden, b) na mesec, c) v četrto leta, č) v pol leta, d) na leto?

7. Koliko bi prihranil na leto kadilec (5. naloga) in koliko pivec (6. naloga), ako bi omejila nepotrebne izdatke a) za polovico, b) vsaj za eno četrtno?

8. Sestavi sam slične naloge!

Sklepni računi.

1. V razredu so tri vrste klopi, v vsaki vrsti jih je po 8.
2. V vsaki klopi sedita po dva učenca.
3. Učitelj postavi vse učence v vrste po dva in dva.
4. Pri telovadbi pridejo po 4 učenci v vsako vrsto.
5. Koliko bi jih moral postaviti v vsako vrsto, da bi bilo a) 8 vrst, b) 6 vrst?
6. V 3 vrstah stoji 12 učencev, koliko v 5 vrstah?
7. 6 učencev prekoplje gredo v šolskem vrtu v 10 urah, kako dolgo bi delalo 20 učencev?
8. 8 delavcev zasluži skupaj 448 Din; koliko 1 delavec?
9. 1 oseba ima živila za 20 dni; koliko dni bi zadostovala ista živila za 5 oseb?
10. 1 kamen namelje v 6 urah 750 kg moke; koliko a) v 1 uri, b) v 4 urah?
11. Za 6 kg slanine je plačati 72 Din; koliko za 9 kg!

Pretvorne naloge.

1. Koliko kosov je 4 (7) duc.?
 2. Koliko mesecev je 5 (8) let?
 3. Koliko dni imata 2 navadni leti?
 4. ? ted. = 3 (5) let 5. ? dni = 7 mes. 6. ? ur = 5 (9) dni
 7. ? min. = 2 (6) ur 8. ? sek. = 4 (7) min.
-
9. ? pl. = 3 (7) lg. 10. ? dm = 6 (8) m 11. ? cl = 2 (9) dl
 12. ? g = 4 (6) dkg
-
13. ? par. = 6 (12, 18) ks. 14. ? ted. = 21 (35, 63) dni
 - ? lg. = 20 pl. ? m = 90 dm
 - ? dl = 90 cl ? dkg = 70 g

15. $\frac{1}{4}$ od 6 par. = ? ks. 16. $\frac{1}{8}$ od 2 duc. = ? ks.
 $\frac{1}{6}$ od 3 let = ? mes. $\frac{1}{7}$ od 5 ted. = ? dni
 $\frac{1}{4}$ od 2 lg. = ? pl. $\frac{1}{5}$ od 3 m = ? dm

17. $\frac{1}{4}$ od 6 par. = ? ks. 18. $\frac{1}{8}$ od 2 duc. = ? ks.
 $\frac{1}{6}$ od 3 let = ? mes. $\frac{1}{7}$ od 5 ted. = ? dni
 $\frac{1}{4}$ od 2 lg. = ? pl. $\frac{1}{5}$ od 3 m = ? dm

19. $\frac{2}{3}$ dneva = ? ur 20. $\frac{5}{6}$ dneva = ? ur 21. $\frac{3}{8}$ dneva = ? ur
 $\frac{3}{4}$ ure = ? min. $\frac{4}{5}$ min. = ? sek. $\frac{2}{6}$ leta = ? mes.
 $\frac{2}{4}$ leta = ? ted. $\frac{3}{5}$ mes. = ? dni $\frac{4}{6}$ duc. = ? ks.
 $\frac{2}{3}$ kop = ? ks. $\frac{2}{6}$ kop = ? ks. $\frac{2}{5}$ m = ? dm
 $\frac{1}{3}$ dni = 8 ur, $\frac{2}{3}$ dni = 16 ur.

22. Ivan je imel 20 parov golobov, razprodal pa je 8 golobov; koliko golobov ima še?

23. V $\frac{3}{4}$ leta prištedi uradnik 117 Din; koliko v 1 letu?

24. Nekdo izda v $\frac{5}{6}$ meseca 115 Din; koliko v 1 mesecu?

25. Koliko dni izhajajo mati z 2 hl krompirja, če porabijo na dan 4 (5) l?

Decimalna pisava večimenskih števil.

Namesto 4 m 3 dm moremo tudi pisati 4 m 3, kjer si ime dm le mislimo, ali tudi 4 3 m. Da pa bi ne čitali 43 m, pišemo med 4 in 3 piko ali vejico.

Pisati torej moremo: 4 m 3 dm tudi 4·3 m ali 4,3 m. To pisavo imenujemo decimalno.

1. Piši decimalno na oba načina: 5 lg. 7 pl., 8 m 34 cm,
 6 km 843 m, 6 bk. 2 lg. 3 pl., 8 bk. 0 lg. 7 pl.,
 7 l 6 cl (7 l 0 dl 6 cl), 4 Din 25 p, 4 m 2 dm 1 cm 7 mm!
 5 lg. 7 pl. = 5·7 lg., 5,7 lg. 7 l 6 cl = 7·06 l, 7,06 l.

2. Čitaj kot dvoimensko število: 5·2 lg., 3·8 m, 7·1 dl,
 0·2 lg. (0 lg. 2 pl.), 6·75 Din, 7·63 bk., 8·06 hl, 5·36 m,
 2·687 rs., 3·162 km, 5·023 rs., 0·056 t!
 5·2 lg. = 5 lg. 2 pl.

3. Čitaj kot triimensko število: 6·25 bk., 2·74 m, 5·26 l,
 6·54 rs!

6·25 bk. = 6 bk. 2 lg. 5 pl.

I. Seštevanje.

1. Ustno seštevanje.

1. $7.000 + 9.000 =$	2. $88.000 + 6.000 =$
3. $70.000 + 46.000 =$	4. $5.650 + 80 =$
5. $88.800 + 600 =$	6. $970 + 460 =$
7. $5.300 + 8.900 =$	8. $895 + 87 =$
9. $4.560 + 950 =$	10. $568 + 479 =$
11. $2.630 + 3.850 =$	12. $1.860 + 6.450 =$

Vrstne vaje.

1. Prištevaj vrstoma a) isto osnovno število, b) isto desetiško število, c) isto stotično število k dobljenemu znesku, začenši pri kateremkoli številu do katerekoli meje, n. pr. 532 in 5 je 537 in 5 je 542 i. t. d. do 582! 615 in 20 je 635, 635 in 20 ... do 775! i. t. d.

2. Prištevaj vrstoma isto dvoštevilično število k dobljenemu znesku do katerekoli meje, začenši pri kateremkoli številu, n. pr. 754 in 23 je 777 in 23 je 800 i. t. d. do 961!

Decimalna pisava.

1. Piši decimalno: 6 bk. 2 lg. 7. pl., 4 m 3 dm 8 cm, 6 kg 12 dkg, 19 hl 23 l 4 dl!

2. Čitaj kot večimenska števila: 6·2 lg., 3·26 m, 15·75 Din

1. Kmet kupi kozo za 180 Din, tele za 420 Din in svinjo za 240 Din. Računaj!

2. Trгоvec proda sukno, svilo in platno; pri prvem blagu ima 600 Din dobička, pri drugem 100 Din, pri tretjem 186 Din Računaj!

3. Oče izposodi 3 glavnice, prva mu prinese 450 Din, druga 260 Din, tretja 268 Din obresti. Računaj!

4. Hlapec je imel 250 Din mesečne plače in je služil 9 mesecev.

5. Med službo je že dobil in porabil 315 Din, 78 Din in 280 Din.

6. Za denar, ki ga je ob koncu službe še prejel, je kupil obleko za 684 Din, čevlje za 215 Din in klobuk za 132 Din.

7. Od ostanka je dal svoji materi 120 Din in dvema sestricama vsaki po 23 Din. Kaj bomo izračunali?

8. Napravi preizkušnjo tako, da odšteješ vsoto vseh izdatkov tega hlapca od celotnega zaslužka!

9. Tine in Tone sta podedovala vsak po 960 Din. Koliko skupaj?

10. Tine je štedil in je priložil k podedovanemu denarju vsak mesec po 65 Din, Tone pa je zapravil še od svoje dediščine mesečno po 120 Din: a) koliko je imel Tine in koliko Tone po 8 mesecih, b) koliko oba skupaj?

11. Na koliko bi bilo narastlo v tem času premoženje obeh bratov skupaj, ako bi bil tudi Tone tako varčeval kakor Tine?

Pretvorne naloge.

1. $2\text{ dm} = ?\text{ m}$	2. $3\text{ cm} = ?\text{ m}$	3. $6\text{ dl} = ?\text{ l}$
4. $24\text{ cl} = ?\text{ l}$	5. $25\text{ p} = ?\text{ Din}$	6. $47\text{ dkg} = ?\text{ kg}$
7. $15\text{ kg} = ?\text{ q}$	8. $43\text{ kg} = ?\text{ t}$	
	$2\text{ dm} = \frac{2}{10}\text{ m}$	

Sklepni računi.

1. Gospodinja ima 3 krave, vsaka da na dan povprečno 9 l mleka. Računaj!

2. Doma porabi ta gospodinja dnevno po 3 l mleka, ostanek proda po $1\frac{1}{2}$ Din; a) koliko je vredno mleko, ki ga porabi vsak dan doma? b) koliko dobi dnevno za prodano mleko?

3. Koliki del mleka porabi ta gospodinja doma in koliki del ga proda?

4. Koliko mleka bi porabila gospodinja za 8 oseb, ker ga porabi za 6 oseb 3 l?

5. Kako dolgo bi živelo 5 krav z neko množino sena, ako zadostuje 3 kravam za 30 dni?

Desetine, stotine, tisočine.

1. Raztolmači ulomke $\frac{1}{10}$, $\frac{1}{100}$, $\frac{1}{1000}$!
 $\frac{1}{10}$ nastane, ako razdelimo 1 celoto na 10 enakih delov in vzamemo 1 tak del.

2. Kako nastanejo desetine, stotine, tisočine?

3. 1 celota = $\frac{?}{10}$ ($\frac{?}{100}$, $\frac{?}{1000}$).

4. Koliko predstavlja 1 dm od 1 m, 1 cm od 1 m, 1 m od 1 km?

5. Raztolmači ulomke; $\frac{7}{10}$ dm, $\frac{12}{100}$ hl, $\frac{324}{1000}$ kg!

6. 3 dm = ? m 15 cm = ? m 38 m = ? km

7. 3 m 5 dm = ? m 2 l 6 dl = ? l 8 lg. 6 pl. = ? lg.
 3 m 5 dm = $3\frac{5}{10}$ m

8. 6 bk. 13 pl. = ? bk. 4 hl 62 l = ? hl 7 kg 6 dkg = ? kg
 6 bk. 13 pl. = $6\frac{13}{100}$ bk.

9. 5 km 812 m = ? km 8 t 26 kg = ? t 32 kg 36 g = ? kg
 5 km 812 m = $5\frac{812}{1000}$ km

10. 1 dm = ? m, 1 pl. = ? lg., 1 dl = ? l, 1 p = ? Din,
 1 cm = ? m, 1 l = ? hl, 1 dkg = ? kg, 1 kg = ? q
 1 kg = ? t, 1 g = ? kg.

11. a) 3 dm = $\frac{?}{10}$ m, 6 pl. = $\frac{?}{10}$ lg., 8 dl = $\frac{?}{10}$ l
 b) 25 p = $\frac{?}{100}$ Din, 26 cm = $\frac{?}{100}$ m, 40 cl = $\frac{?}{100}$ l
 4 dkg = $\frac{?}{100}$ kg, 36 kg = $\frac{?}{100}$ q,
 c) 18 g = $\frac{?}{1000}$ kg 315 kg = $\frac{?}{1000}$ t.

12. Pretvori števila: 16 lg. 4 pl., 8 hl 32 l, 18 dkg 9 g,
 5 m 653 mm na enoimenska!

$$16 \text{ lg. } 4 \text{ pl.} = 16\frac{4}{10} \text{ lg.}$$

13. Seštej:

a) $16\frac{7}{10} \text{ lg.}$

$12\frac{8}{10} \text{ lg.}$

$9\frac{4}{10} \text{ lg.}$

$37\frac{19}{10} \text{ lg., } \frac{19}{10} = 1\frac{9}{10},$

$37 + 1\frac{9}{10} = 38\frac{9}{10}$

b) $8\frac{23}{100}$

$5\frac{16}{100}$

$12\frac{21}{100}$

c) $5\frac{653}{1000}$

$17\frac{87}{1000}$

2. Pismeno seštevanje celih števil.

1. 4.516	2. 48.065	3. 356.728
3.428	8.956	459
7.655	58.432	56.758
432	26.480	184.329

4.	5.	6.	7.	8.
9. 245.827 +	78.604 +	97 +	520.842 +	183.960
10. 67.085 +	452.197 +	42.708 +	79.458 +	95.846
11. 8.390 +	9 +	5.976 +	96 +	374.598
12. 73.564 +	37.568 +	87.539 +	3.979 +	6.759
13. 978 +	209.735 +	974 +	348.567 +	685

14. Veletrgovec prejme neki dan za moko 7532 Din, za petrolej 696 Din, za kavo 2328 Din. Računaj!

15. Izda pa ta trgovec za sladkor 2856 Din, za kavo 1950 Din, za riž 3726 Din in za voznino 685 Din; koliko skupaj? Kaj še lahko izračunimo z ozirom na 14. nalogo?

16. V skladišču je imel trgovec 9556 *q* rži, 4628 *q* ovsa, 3482 *p* ječmena in 5432 *q* pšenice. Pripeljejo pa še 378 *q* rži, 138 *q* ovsa, 86 *q* ječmena in 218 *q* pšenice. Izračunaj, koliko je imel tedaj posameznega žita! Kaj še lahko izračunimo?

17. Naštej poedine postavke šolskega proračuna in seštej jih!

18. Piši decimalno:

14 bk. 1 lg. 6 pl., 7 m 8 dm 2 cm, 4 hl 3 l 5 dl 6 cl,
7 kg 12 dkg 8 g!

19. Pretvori na enoimenska števila:

7 bk. 23 pl., 12 km 675 m, 8 t 7 q!

1. 356	2. 832	3. $138 \times 7 =$	4. $932 : 4 =$
248	--- 357		
197			

5. Vas ima 224 prebivalcev, druga dvakrat toliko; koliko prebivalcev imata obe vasi skupaj?

6. Kolikokrat moreš izdati 136 Din od 958 Din, da ti ostane 414 Din?

7. Oče dobe od izposojenega kapitala v 6 letih 834 Din obresti; koliko v 1 letu?

8. Iz 965 m sukna naredijo vojaške plašče po 5 m; koliko plaščev naredijo?

Pripravljalne vaje na poštevanje z desetičnimi števili.

1. 4 krat 5

$$\begin{array}{r} 5 \\ 5 \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{r} 5 \\ 5 \end{array}} \right\} 2 \text{ krat } 5 = 10 \quad \left. \vphantom{\begin{array}{r} 5 \\ 5 \end{array}} \right\} 2 \text{ krat } 10 = 20$$

$$\begin{array}{r} 5 \\ 5 \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{r} 5 \\ 5 \end{array}} \right\} 2 \text{ krat } 5 = 10$$

$$\underline{20}$$

3 krat 2

2. 6 krat 7 =

3 krat 3

3. 9 krat 8 =

2 krat 5

4. 10 krat 4 =

5. Izračuni na isti način a) 8 krat 9, b) 6 krat 3, c) 4 krat 8!

Vrstne vaje.

1. 12.532

6.832

19.364

6.832

i. t. d. do 53.524

2. 19.556

124.386

143.942

124.386

i. t. d. do 517.100

1. Bataljon ima 4 stotnije, vsaka stotnija 175 mož, častnikov in podčastnikov; koliko vojakov imata 2 bataljona?

2. Voznik je naložil 3 sode špirita po 136 kg in 2 zaboja sladkorja po 256 kg; kako težek je bil naklad?

3. V drevesnici je 364 cepljenih in 572 necepljenih drevesc; koliko dreves je treba še cepiti, da bo polovica vseh cepljena?

4. 4 krat 13

$$\begin{array}{r} 13 \\ 13 \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{r} 13 \\ 13 \end{array}} \right\} 2 \text{ krat } 13 = 26 \quad \left. \vphantom{\begin{array}{r} 13 \\ 13 \end{array}} \right\} 2 \text{ krat } 26 = 52$$

$$\begin{array}{r} 13 \\ 13 \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{r} 13 \\ 13 \end{array}} \right\} 2 \text{ krat } 13 = 26$$

$$\underline{52}$$

5. Izračunaj na isti način

a) 6 krat 19, b) 8 krat 23, c) 10 krat 63!

6. Kako bi mogli na tak način izračunati

a) 20 krat 7, b) 30 krat 8?

II. Odštevanje.

1. Ustno odštevanje.

1. $7.000 - 3.000 =$ 2. $22.000 - 8.000 =$

3. $80.000 - 35.000 =$ 4. $4.320 - 60 =$

5. $45.900 - 600 =$ 6. $1.290 - 370 =$

7. $13.200 - 7.600 =$ 8. $1.136 - 95 =$

9. $4.920 - 566 =$

10. Potlakovanje poti je veljalo 6.000 Din. Pri tem so zaslužili delavci 2520 Din; koliko je bilo treba plačati za kamne?

11. Tovarnar se zaveže, da izgotovi 3880 m blaga. Izvršenih je šele 2530 m; koliko metrov mora še narediti?

12. Posojilnica izposodi kapital, čez 1 leto dobi 3.822 Din z obrestmi vred. Ako prinesejo obresti 180 Din; kolik je izposojeni kapital?

Vrstne vaje.

1. Odštevaj vrstoma a) isto osnovno, b) isto desetišno, c) isto stotično število od dobljenega zneska, začenši pri kateremkoli številu do katerekoli meje, č) isto dvo- ali trištevilično število od dobljenega zneska, začenši pri kateremkoli številu do katerekoli meje! Na primer 851 manj 6 je 845 manj 6 je 839 i. t. d. do 791!

Decimalna pisava večimenskih števil.

1. Piši decimalno: 15 bk. 2 lg. 6 pl., 8 m 3 dm 2 cm 5 mm, 6 km 36 mm, 12 km 24 m, 39 km 8 m, 5 Din 75 p, 3 Din 50 p, 45 kg 12 dkg 3 g, 17 kg 8 dkg 2 g!

2. Čitaj kot večimensko število: 6·04 hl, 7·25 Din, 5·324 t, 46·025 kg!

1. Kos sukna je meril 43 m, drugi kos pa 58 m; a) koliko je bil drugi kos daljši? b) koliko sta merila oba skupaj?

2. Od prvega kosa so odrezali 12 m, od drugega pa 27 m;
a) kateri kos je bil tedaj daljši in koliko? b) koliko sta merila oba?

3. Prvi kos je bil v začetku vreden 4.000 Din, drugi pa 6500. Sestavi nalogo za odštevanje in seštevanje!

4. Od 600 mladeničev nekega mesta je bilo 380 sposobnih za vojake. Kaj boš izračunil?

5. Od 380 novincev so jih uvrstili 320 med pešce, ostale pa med konjenike. Računaj!

6. Od pešcev so jih odpustili pozneje še 27, od konjenice pa 5; koliko jih je končno služilo pri pešcih, koliko pri konjenikih in koliko skupaj?

7. Sestavi sam slične naloge!

Pretvorne naloge.

1. 4 pl. = ? lg. **2.** 2 lg. 7 pl. = ? lg. **3.** 3 bk. 5 lg. 7 pl. = ? bk.
 3 bk. $\frac{5}{7}$ bk. $\frac{7}{7}$ bk.

4. $6\text{ m } 8\text{ dm } 7\text{ cm} = ?\text{ m}$

5. $8\text{ kg } 24\text{ dkg} = ?\text{ kg}$

6. $7\text{ t } 78\text{ kg} = ?\text{ kg}$

7. $4\text{ q } 12\text{ kg} = ?\text{ q}$

Sklepni računi.

1. 1 kg leče velja ...*) Din; koliko velja 6 kg?

2. 3 m traka velja 18 Din; koliko velja 1 m?

3. 8 kosov slanine velja 32 Din; koliko veljajo 3 kosi?

4. Kup kamenja pripeljejo z enim vozom v 42 dneh na določeni kraj; v koliko dneh se more to izvršiti s 7 vozovi?

5. Iz preje more tkati tkalec 2 m širokega blaga 24 m; koliko metrov, če je blago 1 m široko?

*) Poišči ceno na ceniku živil!

6. Z zalogo zobí more živeti 5 konj 18 dni; koliko časa imajo to zob 3 konji?

7. Navedi sam take naloge!

8. Ponovi naloge 1—9. stran 14!

2. Pismeno odštevanje celih števil.*)

1. 8.752 — 3.427	2. + 45.328 — 26.573	3. 678.204 — 432.570	4. 1.000.000 — 745.688
5. + 17.632 — 14.241	6. 7.633 — 2.421	7. + 78.604 — 45.316	8. 83.724 — 25.358
9. + 58.685 — 4.241	10. 24.649 — 13.557	11. + 83.724 — 20.819	12. 57.864 — 987
13. + 35.629 — 30.465 = ✓ 60.485 — 9.738 = + 26.543 — 534 =		14. ✓ 640.285 — 551.076 = ✓ 86.327 — 809 = + 1.000.000 — 870.058 =	

15. Navedi sam pet takih nalog ter jih izračunaj!

Dopolni naslednje naloge ter jih izračunaj:

16. Za napravo poti rabijo 315 voz gramoza, 197 voz je že navoženega.

17. Naprava bo veljala 45.000 Din, nabralo se je 18.712 Din, primanjkljaj plača občina.

18. Od 45.000 Din dobe delavci 13.500 Din, ostalo pa so drugi stroški.

19. Vsa pot bo dolga 2520 m, izgotovljene je že 1468 m.

20. Tovarnar se je zavezal, da bo izgotovil 3880 m platna, izvršenih pa ima šele 2530 m.

21. Vse platno bo stalo 69.840 Din, 25.000 Din je tovarnar že prejel.

*) Izračunaj prve 4 naloge na oba načina: z odštevanjem in z dopolnjevanjem!

22. Tovarnar ima skupnih stroškov za izdelavo platna 60.345 Din. (Glej 21. nalogo!)

23. Sestavi sam slične račune!

1. Piši decimalno:

28 m 7 dm 2 cm, 35 km 42 m, 3 m 7 mm, 15 t 6 q 23 kg,
8 t 14 kg 6 dkg!

2. Pretvori na enoimenska števila z imenom najvišje vrste:

6 l 7 dl, 43 m 18 cm, 25 kg 612 g!

$$6\text{ l } 7\text{ dl} = 6\frac{7}{10}\text{ l}$$

$$\begin{array}{r} 1. \quad 68.532 \\ \quad 4.956 \\ \hline 73.248 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2. \quad 72.408 \\ \quad - 24.317 \\ \hline \end{array}$$

$$3. \quad 86 \times 9$$

$$4. \quad 924 : 7 =$$

5. Oče je zapustil v gotovini 45.860 Din, polovico zapuščine je dobila mati. Računaj!

6. Druga polovica se je razdelila med 5 otrok na enake dele.

7. Bili so 3 sinovi in 2 hčerki; koliko so dobili sinovi in koliko hčerki?

8. Koliko je še manjkalo vsakemu otroku do 5.000 Din?

9. Koliko je bilo celokupno premoženje tega očeta, ker so cenili njegove nepremičnine na 127.500 Din, premičnine pa na 52.720 Din. (Vpoštevaj 5. nalogo!)

10. Ponovi 4. nalogo stran 16, 5. in 6. nalogo stran 17!

Vrstne vaje.

$$\begin{array}{r} 1. \quad 856.432 \\ \quad - 14.256 \\ \hline 842.176 \\ \quad - 14.256 \\ \hline \end{array}$$

i. t. d. do 742.384

$$\begin{array}{r} 2. \quad 923.456 \\ \quad - 99.218 \\ \hline 824.238 \\ \quad - 99.218 \\ \hline \end{array}$$

i. t. d. do 228.930

1. Otmar ima 48 Din, Franjo 7 Din več, Pavel 8 Din manj ko Franjo; koliko imajo vsi skupaj?

2. Nekdo kupi 3 kupice po 10 Din in 8 kupic po 8 Din, za kar zahteva prodajalec 84 Din; za koliko se je zmotil prodajalec?

3. B dobi za 5.406 Din blaga, vozna znes 240 Din. Plačal je s 6 tisočaki. Kaj boš izračunal?

$$4. \quad 6 \text{ dm} = \frac{?}{10} \text{ m} \quad 25 \text{ cl} = \frac{?}{100} \text{ l} \quad 316 \text{ kg} = \frac{?}{1000} \text{ t}$$

5. Kako nastanejo desetine, stotine, tisočine?

$$6. \quad 1 \text{ celota} = \frac{?}{10}, (\frac{?}{100}, \frac{?}{1000})?$$

$$7. \quad \frac{1}{10} = \frac{?}{100}, \frac{1}{100} = \frac{?}{1000}?$$

Desetine, stotine, tisočine hočemo kratko napisati z znaki *d*, *s*, *t*.

8. Pretvori števila: a) 8 m 6 dm, 3 m 8 dm, b) 7 hl 64 l, 2 hl 23 l, c) 45 t 824 kg, 14 t 618 kg na enoimenska in odštevaj!

$$\begin{array}{r} 8 \frac{6}{10} \text{ m} \\ - 3 \frac{8}{10} \text{ i. t. d.} \\ \hline 4 \frac{8}{10} \end{array}$$

9. Kako moremo še pisati namesto $\frac{3}{10}$, $\frac{7}{100}$, $\frac{9}{1000}$?

$$\frac{3}{10} = 3d$$

10. Kako moremo še pisati 5 d, 4 s, 8 t?

$$5d = \frac{5}{10}$$

11. $4d = 4$ krat 1 d, $3d =$, $5s =$, $9t =$.

12. $\frac{7}{10} = 7$ krat $\frac{1}{10}$, $\frac{3}{10} =$, $\frac{4}{100} =$, $\frac{6}{1000} =$.

Mera in mnogokratnik.

$$2 \vee 6 = 3$$

2 je v 6 brez ostanka; 2 je mera števila 6.

6 je 3 krat 2, 6 je mnogokratnik števila 2.

1. Povej število, katero ima mero 2 (3, 4, 5, ... 10)!

2. Zakaj je število 4 mera števila 40? 6 mera števila 24?

3. Povej dvakratno mero števila 9, šestkratno števila 8!

4. Povej mnogokratnik števila 5 (7, 9, 6, 3, 8, 4, 2)!

5. Ali je a) število 63 mnogokratnik števila 9, b) 32 mnogokratnik števila 6, c) 40 mnogokratnik števila 8, č) 27 mnogokratnik števila 4?

Pripravljalne vaje na sklep od mere na mnogokratnik in obratno.

1. 3 pomaranče veljajo 6 Din; koliko velja 9 pomaranč?

Sklep: 3 pomaranče veljajo 6 Din, 1 pomaranča $\frac{1}{3}$ od 6 Din,
t. j. 2 Din, 6 pomaranč pa 6 krat 2 Din, t. j. 12 Din.

2. 4 kupice veljajo 60 Din; koliko velja 8 kupic?

3. 2 *m* sukna veljata 300 Din, koliko velja 8 *m*?

Vrstne vaje.

$$\begin{array}{r} 1. \quad 82.345 \\ + \quad 5.273 \\ \hline 87.618 \\ - 21.706 \\ \hline 65.912 \\ + \quad 5.273 \\ \hline \text{i. t. d.} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2. \quad 432.656 \\ + 128.561 \\ \hline 561.217 \\ - 268.113 \\ \hline 295.104 \\ + 128.561 \\ \hline \text{i. t. d.} \end{array}$$

Pretvorne naloge.

a)

1. $\frac{3}{4}$ od 1 duc. = ? ks.

2. $\frac{5}{6}$ od 2 duc. = ? ks.

3. $\frac{3}{4}$ od 2 dni = ? ur

4. $\frac{4}{7}$ od 3 ted. = ? dni

5. $\frac{4}{6}$ od 5 ur = ? min.

6. $\frac{3}{4}$ od 6 let. = ? mes.

b)

1. $2 \text{ dm} = \frac{?}{10} \text{ m}$ 2. $5 \text{ dl} = \frac{?}{10} \text{ l}$ 3. $9 \text{ g} = \frac{?}{10} \text{ dkg}$

4. $24 \text{ l} = \frac{?}{100} \text{ hl}$ 5. $53 \text{ pl.} = \frac{?}{100} \text{ bk.}$ 6. $13 \text{ dkg} = \frac{?}{100} \text{ kg}$

7. $432 \text{ m} = \frac{?}{1000} \text{ km}$ 8. $56 \text{ pl.} = \frac{?}{1000} \text{ rs.}$ 9. $216 \text{ kg} = \frac{?}{1000} \text{ t}$

1. Kako nastanejo: desetine, stotine, tisočine?

2. 1 celota = $\frac{?}{10}$ ($\frac{?}{100}$, $\frac{?}{1000}$)

3. $\frac{1}{10} = \frac{?}{100}$, $\frac{1}{100} = \frac{?}{1000}$

4. Desetine označimo z znakom d , stotine s in tisočine t ; kako moremo še pisati namesto $\frac{2}{10}$, $\frac{8}{100}$, $\frac{6}{1000}$?

$$\frac{2}{10} = 2d$$

5. Kako moremo še pisati namesto $3d$, $7s$, $4t$?

$$3d = \frac{3}{10}$$

6. $7d = ?$ krat $1d$ $2s = ?$ krat $1s$ $5t = ?$ krat $1t$

7. $\frac{9}{10} = ?$ krat $\frac{1}{10}$ $\frac{3}{100} = ?$ krat $\frac{1}{100}$ $\frac{6}{1000} = ?$ krat $\frac{1}{1000}$.

Časovni računi.

1. Koliko je na uri 7 ur $a)$ po treh zjutraj, $b)$ po enajstih dopoldne?

2. Koliko ur je med 8. uro zvečer in med 4. uro zjutraj drugega dne?

3. Koliko časa je med $a)$ ponedeljkom dopoldne 10. uro 50 min. in petkom zvečer 7. uro 16 min., $b)$ torkom 9. uro 20 min. zvečer in četrtkom 7. uro 30 min. zjutraj?

4. Določi čas od $a)$ srede zvečer 10. uro 12' za 1 dan 10 ur 45 min. naprej, $b)$ nedelje dopoldne 11. uro 15' za 3 dni 35' dalje!

5. Vlak se odpelje iz Zagreba ob 23. uri 40' ponoči in dospe v 6 urah 50' na Sušak; kdaj dospe na Sušak?

6. Koliko mesecev in dni je minilo od začetka leta $a)$ 13. avgusta, $b)$ 15. januarja, $c)$ 18. oktobra?

7. Kateri datum pišemo, ako je minilo $a)$ 9 mes. 17 dni, $b)$ 2 mes. 14 dni leta?

8. Koliko dni je minilo $a)$ od 6. decembra do 21. dec., $b)$ od 12. julija do 12. novembra, $c)$ od 17. maja do 30. septembra?

9. Koliko časa traja še tekoče leto $a)$ od 15. januarja, $b)$ od 4. marca, $c)$ od 12. avgusta?

$$\begin{array}{r} 1. \quad 73.528 \\ \quad 6.409 \\ \hline 148.872 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2. \quad 836.712 \\ \quad - 315.938 \\ \hline \end{array}$$

$$3. \quad \underline{95 \times 9 =}$$

$$4. \quad 872 : 4 =$$

5. Koliko dobička ima posestnik od njive, ki mu je rodila za 436 Din ovsu, ako znesejo zakup in stroški 324 Din?

6. V tovarni izdelajo prvo leto 12.850 *m* katuna, 2. leto 10.654 *m*; a) koliko so ga izdelali 2. leto manj ko prvo? b) koliko v obeh letih skupaj?

7. Pri razdelitvi premoženja dobi vsak izmed 4 dedičev 4186 Din; določi dediščino!

8. Dolžnik plača v 4 letih 532 Din obresti; koliko v 1 letu?

9. Hišni posestnik dobi na leto 5680 Din najemnine; a) koliko vsak četrta leta; b) koliko v 9 mesecih?

10. Stavba mostu stane 285.520 Din. Nabrali so 137.584 Din, občina pa plača 132.974 Din; ali je že dosti?

11. Dva trgovca kupita blaga za 15.972 Din in pridobita 2494 Din; koliko dobi vsak nazaj, ker sta vložila vsak enako?

III. Poštevanje.

Ustno množenje z osnovnimi števili.

$$1. \quad 6 \text{ krat } 2 = \quad 6 \text{ krat } 20 = \quad 6 \times 200 =$$

$$2. \quad 7 \text{ krat } 3 = \quad 7 \text{ krat } 30 = \quad 7 \times 300 =$$

$$3. \quad 3 \text{ krat } 4 = \quad 3 \text{ krat } 40 = \quad 3 \times 400 =$$

$$4. \quad 5 \text{ krat } 5 = \quad 5 \text{ krat } 50 = \quad 5 \times 500 =$$

$$5. \quad 4 \text{ krat } 6 = \quad 4 \text{ krat } 60 = \quad 4 \times 600 =$$

$$6. \quad 5 \text{ krat } 7 = \quad 5 \text{ krat } 70 = \quad 5 \times 700 =$$

$$7. \quad 9 \text{ krat } 8 = \quad 9 \text{ krat } 80 = \quad 9 \times 800 =$$

$$8. \quad 6 \text{ krat } 9 = \quad 6 \text{ krat } 90 = \quad 6 \times 900 =$$

$$9. \quad 2 \text{ krat } 80 =$$

$$10. \quad 3 \text{ krat } 32 =$$

$$11. \quad 2 \text{ krat } 416 =$$

$$3 \text{ krat } 20 =$$

$$4 \text{ krat } 25 =$$

$$3 \text{ krat } 213 =$$

$$4 \text{ krat } 70 =$$

$$6 \text{ krat } 47 =$$

$$4 \text{ krat } 346 =$$

$$5 \text{ krat } 90 =$$

$$8 \text{ krat } 83 =$$

$$5 \text{ krat } 420 =$$

$$7 \text{ krat } 500 =$$

$$5 \text{ krat } 56 =$$

$$6 \text{ krat } 154 =$$

$$8 \text{ krat } 400 =$$

$$7 \text{ krat } 18 =$$

$$7 \text{ krat } 235 =$$

$$9 \text{ krat } 300 =$$

$$9 \text{ krat } 64 =$$

$$9 \text{ krat } 160 =$$

12. Zdaj pa navedite in računajte sami take primere!

13. Koliko pomaranč je v 9 košaricah, ako je v vsaki 46 pomaranč?

14. Kapital nese na leto 314 Din obresti; koliko v 3 letih?

15. Odrastel človek prehodi v 1 minuti 85 m, šolski deček 72 m; za koliko sta čez 5 minut narazen, ako sta nastopila istočasno pot?

16. 3 trgovci se udeleže kupčije, vsak ima 243 Din dobička; koliko znese ves dobiček?

17. Kamen namelje v 1 uri 95 kg moke; koliko v 10 urah?

18. V sodu je 238 l vina; koliko litrov vina je v 3 takih sodih?

Množenje z desetičnimi (stotičnimi) števili.

1. 20 krat 4 =	2 krat 4 je 8, 10 krat 8 je 80; 20 krat 4 = 80	
2. 50 krat 7 =	3. 30 krat 9 =	4. 80 krat 6 =
5. 30 krat 60 =	3 krat 60 i. t. d.	
6. 20 krat 60 =	7. 40 krat 30 =	8. 60 krat 80 =
9. 40 krat 32 =	4 krat 32 i. t. d.	
10. 20 krat 31 =	11. 30 krat 45 =	12. 70 krat 23 =
13. 100 krat 5 =	14. 100 krat 7 =	15. 100 krat 9 =
<u>3 krat 100</u>		
16. 300 krat 2 =	17. 200 krat 40 =	18. 800 krat 12 =

3 krat 2 je 6, 100 krat 6 je 600; 300 krat 2 je 600

1. 6 krat 9 =	2. 7 krat 90 =	3. 4 krat 800 =
4. 3 krat 82 =	5. 6 krat 243 =	6. 40 krat 8 =
7. 70 krat 60 =	8. 60 krat 24 =	9. 300 krat 4 =
10. 200 krat 60 =	11. 400 krat 23 =	12. 200 krat 300 =

(9.) 3 krat 4 = 12 100 krat 12 = 1200 300 krat 4 = 1200

Sestavi uporabne naloge ter se posluži gorenjih števil!

Iz oblikoslovja.

1. Opazuj ploskve raznih prizmatičnih teles!
2. Naštej razne pravokotnike, ki jih vidiš v razredu!
3. Ceni in meri njih stranice!
4. Meri stranice svoje čitanke!
5. Koliko merijo vse stranice (robi) skupaj, ako je daljša 22 cm, krajša 15 cm dolga? (I. način: $22 + 15 + 22 + 15$; II. način: $2 \times 22 + 2 \times 15$; III. način: $22 + 2 \times 2$.)
6. Izračunajmo obseg svoje risanke!
7. Izračunaj obseg šolske table, mize, sobe i. t. d.!
8. Oglejmo si ploskve na kocki! Kako se razlikujejo od pravokotnika?
9. Kje je v šoli kak kvadrat? Kaj moramo meriti, ako hočemo izračunati obseg?
10. Vrt, ki ima obliko kvadrata in čigar stranica je 15 m dolga, nameravajo obdati z žično mrežo; koliko metrov je mora biti? Koliko stane, ako je 1 m po 25 Din?
11. Pravokotna njiva, ki je 45 m dolga in 25 m široka, je obdana z bodečo žico; kako dolga je žica?

1. 6 dm = ? m	2. 5 l = ? hl	3. 43 g = ? kg
4. 4 Dd. 3 Din = ? Din	5. 6 m 32 cm = ? m	
6. 28 t 432 kg = ? t	7. 8 m 3 dm 2 cm = ? m	

$$8 \text{ m } \frac{3}{10} \text{ m } \frac{2}{100} \text{ m ali } 8 \frac{32}{100} \text{ m}$$

8. 14 l 6 dl 7 cl = ? l

9. Kako nastanejo desetine, stotine, tisočine?

10. 1 celota = $\frac{?}{10}$ ($\frac{?}{100}$, $\frac{?}{1000}$).

11. Seštevaj:

12. Odštevaj:

$$\begin{array}{r} 12 \frac{3}{10} \\ 18 \frac{6}{10} \\ 43 \frac{5}{10} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 54 \frac{9}{100} \\ - 9 \frac{2}{100} \end{array}$$

13. 5 krat $\frac{7}{100} \text{ m}$ = 14. $\frac{3}{100} \text{ m}$ v $\frac{12}{100} \text{ m}$ = 15. $\frac{1}{4}$ od $\frac{24}{1000} \text{ kg}$ =

Množenje z mešanimi celimi števili.

$\overbrace{1. 13 \text{ krat } 27 =}^{10 + 3}$	$\overbrace{2. 23 \text{ krat } 16 =}^{20 + 3}$	3. 34 krat 48 =
4. 14 krat 18 =	5. 21 krat 17 =	6. 29 krat 32 =

Zdaj pa povej, kako bi izračunal nastopne primere!

7. 76 krat 82 8. 65 krat 124 9. 324 krat 415

70 krat 82, 6 krat 82, vsota teh zmnožkov.

Sklep od mere na mnogokratnik.

1. Navedi *a*) mnogokratnik števila 7 (9), *b*) mero števila 18 (35)!
2. 3 zvezki veljajo 12 Din; koliko velja 6 zvezkov!
6 zvezkov je 2 krat 3 zvezki, 6 zvezkov velja 2 krat 12 Din, t. j. 24 Din.
3. 4 delavci zaslužijo 80 Din; koliko zasluži 8 delavcev?
4. 2 kg moke veljata 8 Din; koliko velja 10 kg?
5. 9 l vina velja 108 Din; koliko velja 36 (54) l?
6. V telovadnici postavi učitelj učence po vrstah, in sicer v 5 vrst 20; koliko učencev je v 15 (20) vrstah?
7. 5 oseb je založeno z živili za 36 dni; koliko dni izhaja s temi živili 15 (30) oseb?
8. Iz preje more tkalec natkati 48 m platna, širokega 8 dm; koliko metrov, če je široko 16 dm?

Sklep od mnogokratnika na mero.

1. Na vrtu stoji v 6 vrstah 48 sadnih dreves; koliko v 3 vrstah?
3 vrste so $\frac{1}{2}$ od 6 vrst, v 3 vrstah stoji $\frac{1}{2}$ od 48 dreves, t. j. 24 dreves.
2. Teta razdeli 10 otrokom 30 jabolk; koliko jabolk dobita 2 otroka?
3. 8 delavcev izvrši delo v 24 urah; v koliko urah izvršita dva delavca to delo?
4. V kleti je več enakih sodov napolnjenih z vinom. V 12 sodih je 36 hl; koliko v 4 sodih?
5. Iz 15 kg moke se speče 20 kg kruha; koliko iz 3 kg moke?
6. S 4 plugi izorjejo njivo v 5 dneh; v koliko dneh z dvema plugoma?

Spojitev obeh zadnjih vrst sklepnega računa.

1. 3 m platna veljajo 60 Din; koliko velja 6 m?
2. 12 l vina velja 180 Din; koliko veljajo 3 l?
3. 6 kg kave velja 144 Din; koliko veljata 2 kg?
4. 8 m platna za predpasnike velja 100 Din; koliko 2 m?
5. 10 kolkov velja 100 Din; koliko veljata 2 kolka?
6. 7 pomaranč velja 14 Din; koliko velja 21 pomaranč?
7. 10 m platna velja 150 Din, koliko 30 m?
8. 15 citron velja 24 Din; koliko stane 5 citron?
9. Sestavi sam tri take naloge na podlagi cenika!

Pripravljalne vaje na pismeno poštevanje.

1. a)
$$\begin{array}{r} 20 \text{ krat } 98 \\ \hline 2 \text{ krat } 98 = 196 \\ 10 \text{ krat } 196 = 1.960 \\ \hline 20 \text{ krat } 98 = 1.960 \end{array}$$

b)
$$\begin{array}{r} 30 \text{ krat } 142 \\ \hline 3 \text{ krat } 142 = \dots \\ 10 \text{ krat } \dots = \dots \\ \hline 30 \text{ krat } 142 = \dots \end{array}$$

2. a)
$$\begin{array}{r} 12 \text{ krat } 83 = 830 \\ 10 \text{ krat } 83 = 830 \\ 2 \text{ krat } 83 = 166 \\ \hline 12 \text{ krat } 83 = 996 \end{array}$$

b)
$$\begin{array}{r} 23 \text{ krat } 56 \\ \hline 20 \text{ krat } 56 = \dots \\ 3 \text{ krat } 56 = \dots \\ \hline 23 \text{ krat } 56 = \dots \end{array}$$

3. Zdaj pa napiši sam, kako bi izračunil nastopne naloge, ako bi ne izvršil posameznih računov!

a) 80 krat 456, b) 300 krat 962, c) 93 krat 482, č) 342 krat 768

$$\begin{array}{r} 80 \text{ krat } 456 \\ \hline 8 \text{ krat } 456 = \dots \\ 10 \text{ krat } \dots = \dots \end{array}$$

Pismeno poštevanje z desetičnimi števili.

a) Daljša oblika.

Ustno.

1.
$$\begin{array}{r} 20 \text{ krat } 18 \\ \hline 2 \text{ krat } 18 = 36 \\ 10 \text{ krat } 36 = 360 \\ \hline 20 \text{ krat } 18 = 360 \end{array}$$

Pismeno.

$$\begin{array}{r} 18 \times 20 \\ \hline 18 \times 2 = 36 \\ 36 \times 10 = 360 \\ \hline 18 \times 20 = 360 \end{array}$$

2. Kako bi izračunali ustno nastopne primere:

a) 28×30

b) 32×40

c) 14×60

$$\begin{array}{r} 30 \text{ krat } 28 \\ \hline \text{i t d.} \end{array}$$

Zdaj pa računaj pismeno:

$$\begin{array}{r} 28 \times 30 \\ 28 \times 3 = 84 \\ 84 \times 10 = 840 \\ \hline 28 \times 30 = 840 \end{array}$$

3. Izvrši še nastopne naloge pismeno:

a) 48×60

b) 186×40

c) 394×70

b) Krajša oblika.

1. 248×20

$$248 \times 2 = 496$$

$$496 \times 10 = 4.960$$

krajše: 248×20

$$4.960$$

2. 86×90

3. 597×40

4. 6.493×30

5. 18.246×30

Pripravljalne vaje za poštevanje z mešanimi celimi števili.

1. a) $13 \text{ krat } 42$

$$10 \text{ krat } 42 = 420$$

$$3 \text{ krat } 42 = 126$$

$$13 \text{ krat } 42 = 546$$

b) $24 \text{ krat } 108$

$$20 \text{ krat } 108 = \dots$$

$$4 \text{ krat } 108 = \dots$$

$$24 \text{ krat } 108 = \dots$$

2. Kako bi izračunali: a) 36 krat 96, b) 72 krat 456?

Mešane naloge.

1. Vrtnar proda 30 sadnih dreves, vsako za 10 Din; koliko prejme za to?

2. 8 krožnikov se dobi za 64 Din; koliko velja 1 krožnik?

3. 3 kg moke veljajo 24 Din; koliko velja 5 kg?

4. 3 m platna veljajo 420 Din; koliko velja 6 m?

5. 4 kosi mila veljajo 24 Din; koliko veljata 2 kosa?

Ustno.	Pismeno. b) daljša obl.	c) krajša obl.
1. a) 20 krat 34	b) 34×20	c) 34×20
	2. b) 256×40	c) 256×40
		3. c) 3.792×70

1. 4.736 2. 78.632 3. 4.216×3 4. 7.348×40
 950 — 32.548
 12.462
 43.538
5. $5.756 : 4 =$

6. Krčmar ima v sodu 256 l, v drugem 412 l in v tretjem 326 l. Koliko vina še ima, če proda 518 l?

7. Krčmar je prodal od 120 hl vina 40 hl po 12 Din in ostanek po 10 Din; kolik je njegov prejem?

8. Poljedelec je pridelal 1000 hl žita; $\frac{1}{4}$ žetve je bila pšenica, $\frac{1}{5}$ oves, ostanek rž; koliko rži je pridelal?

Poštevanje z mešanimi celimi števili (D, E).

a) Najdaljša oblika.

Ustno.	Pismeno.
1. $23 \text{ krat } 18$	18×23
$20 \text{ krat } 18 = 360$	$18 \times 20 = 360$
$3 \text{ krat } 18 = 54$	$18 \times 3 = 54$
$23 \text{ krat } 18 = 414$	$18 \times 23 = 414$

2. Kako bi nastopne primere izračunali ustno?

- a) 93×64 b) 346×78 c) 2.348×83

$$\frac{64 \text{ krat } 93}{\text{i. t. d.}}$$

Zdaj pa računaj pismeno!

$$\begin{array}{r} 93 \times 64 \\ 93 \times 60 = 5580 \\ 93 \times 4 = 372 \\ \hline 93 \times 64 = 5952 \end{array}$$

3. Izvrši še nastopne račune pismeno:

- a) 572×24 b) 6248×33 c) 2463×97

1. Piši decimalno: 36 l 4 dl, 48 kg 12 dkg, 17 km 46 m!
2. Čitaj: 4·26 bk., 13·542 t, 0·728 m, 92,321 km!

b) Krajša oblika.

1. a) $\begin{array}{r} 82 \text{ krat } 216 = \\ 80 \text{ krat } 216 = \dots \\ 2 \text{ krat } 216 = \dots \end{array}$ b) $\begin{array}{r} 216 \times 82 \text{ (daljša obl.)} \\ 216 \times 80 = 17.280 \\ 216 \times 2 = 432 \\ \hline 216 \times 82 = 17.712 \end{array}$
2. b) 476×97 (daljša obl.)

3. 238 je vzeti najprej 20 krat, potem 6 krat, ali 238 je poštovati najprej z 20, potem s 6!

- a) $\begin{array}{r} 238 \times 26 \\ 238 \times 20 = 4.760 \text{ 1. delni zmnožek} \\ 238 \times 6 = 1.428 \text{ 2. delni zmnožek} \\ \hline 238 \times 26 = 6.188 \end{array}$ b) $\begin{array}{r} 238 \times 26 \text{ (krajša obl.)} \\ 238 \times 2 = 476 \\ 238 \times 6 = 1.428 \\ \hline 238 \times 26 = 6.188 \end{array}$

V 1. delnem zmnožku ni treba napisati ničle. Pomniti pa moramo, da so to desetice, ker smo množili z deseticami, in ko množimo potem z ednicami, moramo pisati drugi delni zmnožek (ali del. produkt) za eno mesto na desno, da pridejo desetice pod desetice, stotice pod stotice!

4. Izvrši nastopne primere v krajši obliki:

- a) $832 \times 76 =$ b) $5.263 \times 39 =$ c) $44.862 \times 23 =$

Izvrši tako naslednje račune:

5. 23×14	6. 25×11	7. 19×23
32×18	27×14	24×32
47×15	68×19	35×27
55×16	72×12	48×35
8. 126×38	9. 146×28	10. 725×46
241×25	453×16	108×28
164×19	572×31	560×52
387×26	686×45	705×72

Izmisli sam slične naloge!

Ponovi vaje 1. do 15., str. 26!

c) Najkrajša oblika.

1. a) $\frac{12 \text{ krat } 34}{10 \text{ krat } 34 = 340}$	b) $\frac{34 \times 12 \text{ (daljša obl.)}}{34 \times 10 = 340}$	c) $\frac{34 \times 12 \text{ (krajša obl.)}}{34 \times 1 = 34}$
$\frac{2 \text{ krat } 34 = 68}{12 \text{ krat } 34 = 408}$	$\frac{34 \times 2 = 68}{34 \times 12 = 408}$	$\frac{34 \times 2 = 68}{34 \times 12 = 408}$

2. b) 463×27

c) 463×27

3. c) 568×93

4. a) $\frac{96 \times 72}{96 \times 7 = 672}$

$96 \times 2 = 192$

$96 \times 72 = 6.912$

b) $\frac{96 \times 72}{672 \text{ 1. delni zmnožek (najkrajša obl.)}}$

$\frac{192 \text{ 2. delni zmnožek}}{6.912}$

5. Izvrši nastopne primere v najkrajši obliki:

a) 316×32

b) 4.106×93

c) 12.756×44

Izračuni na najkrajši način:

1. 75×17

36×64

57×23

69×56

2. 74×28

45×37

66×71

87×42

3. 18×95

23×44

31×86

58×19

4. 273×12

486×24

574×37

845×45

5. 820×17

503×24

764×52

608×68

6. 1253×19

4850×35

7028×26

5600×48

7. $283 \text{ Din} \times 15 \text{ (17, 25, 38, 42, 87)!}$

8. $3808 \times 19 \text{ (54, 65, 76, 90)!}$

Izmisli naloge!

9. 1 kos platna ima 33 m; koliko metrov ima 26 takih kosov?

10. Trгоvec je dobil 46 bal blaga, vsaka bala tehta 92 kg. Črez nekoliko časa mu še ostane 942 kg; koliko kilogramov ga je prodal?

11. a) $32 \text{ krat } 43$ b) 43×32 (najd. obl.) c) 43×32 (kr. obl.) č) 43×32 (nkr. obl.)

$30 \text{ krat } 43 = 1.290$ $43 \times 30 = 1.290$

$43 \times 3 = 129$ 129

$2 \text{ krat } 43 = 86$ $43 \times 20 = 86$

$43 \times 2 = 86$ 86

$32 \text{ krat } 43 = 1.376$ $43 \times 32 = 1.376$

$43 \times 32 = 1.376$ 1.376

12. b) 347×27

c) 347×27

č) 347×27

13. c) 1.439×48

č) 1.439×48

14. č) 3.536×67

Mešane naloge.

1. $78\,365$ 2. a) 4.356 b) 4.356×4 3. 23.536×7

5.298

4.356

11.546

4.356

4.356

4. 53.532 5. 3.291×30 6. 7.378×42 7. $935 : 5 =$

— 12.816 s prištevanjem.

8. Branjevka prejme v 3 dneh 346 Din, 238 Din, 457 Din, izda pa 215 Din, 198 Din, 294 Din; ali je preveč prejela ali izdala? Koliko?

9. Za stavbo mostu imata prispevati 2 srenji 9420 Din, vsaka onoliko; srenja A plača na račun 4236 Din, srenja B 3198 Din; koliko ima vsaka srenja še doplačati?

10. Krojač kupi 3 m blaga po 148 Din, 7 m po 215 Din in 12 m po 326 Din. Računaj!

Sklepni računi (pismeno).

1. V 1 zaboju je 544 kg blaga; koliko kilogramov blaga je v 14 takih zabojih?

2. 2 t blaga veljata 5996 Din; koliko velja 1 tona?

3. 3 delavci morejo dovršiti delo v 203 dneh; v koliko dneh dovrši to delo 7 delavcev?

4. 4 konji žive s pičo 245 dni; koliko dni zadostuje ta piča za 20 konj?

5. 18 hl vina velja 12.600 Din; koliko velja 6 hl?

1. 7648×8 2. 492×10 3. 863×70 4. 3412×83

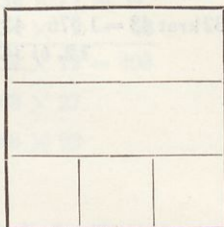
Iz oblikoslovja.

1. Daljice se merijo z daljicami, ploskve s ploskvami. Ploskovne mere: m^2 , dm^2 , cm^2 , mm^2 !

2. Stranica kvadrata je dolga 3 cm; kolik je obseg?

3. Koliko cm^2 se lahko položi na osnovnico? Koliko takih trakov ima kvadrat?

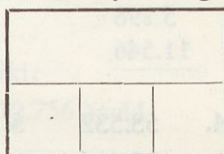
Kako izračunaš ploščino kvadrata? Napravi si m^2 iz ovojnega papirja in vriši vse dm^2 !

4. Pravokotnik je dolg 3 cm in širok 2 cm; kolik je obseg?

5. Koliko cm^2 meri osnovni trak? Koliko takih trakov ima pravokotnik? Zakaj? Koliko meri višina pravokotnika?

Kako izračunaš ploščino pravokotnika?

6. Nariši razne kvadrate in pravokotnike ter izračunaj a) obseg, b) ploščino!

7. Izračunaj ploščino raznih kvadratov in pravokotnikov v šoli!

8. Vrčič ima obliko kvadrata. Ob stranici se lahko položi 9 m^2 ; kolika je ploščina tega vrčiča?

9. Koliko m^2 bi se lahko položilo ob dolžini šolske sobe? Koliko takih trakov? Kolika je ploščina tal oz. stropa?

10. V pravokotniku je osnovna proga 28 dm^2 . Visok je pravokotnik 6 dm; kolika je ploščina?

11. Dolžina pravokotne njive je 18 m, širina 14 m; koliko m^2 bi se lahko položilo ob dolžini? Koliko takih trakov na celo njivo? Koliko m^2 meri torej ta njiva?

(100 $m^2 = a$, t j. kvadrat, čigar stranica je 10 m dolga, torej 10×10 .) Koliko meri strop šolske sobe? Ali meri torej 1 ar? Koliko še manjka? Koliko arov in koliko m^2 meri navedena njiva?

12. Travnik, ki ima obliko kvadrata je 64 m dolg; pravokotna njiva je 128 m dolga in 32 m široka; kaj je večje in koliko?

13. Izmeri doma razne pravokotnike in izračunaj njih obseg in ploščino!

14. Primerjaj 1 mm^2 z 1 cm^2 , 1 cm^2 z 1 dm^2 , 1 dm^2 z 1 m^2 ! Napiši podatke!

Poštevanje s 100.

1. $\frac{472 \times 100}{47.200}$ $100 = 10 D$ 10 krat 472 = 4.720, na desni ničlo zraven;
kratko: na desni števila 472 dve ničli.
2. $\frac{746 \times 100}{}$ 3. $\frac{6.263 \times 100}{}$ 4. $\frac{9.128 \times 100}{}$

1. Piši decimalno: 32 *dkg* 8 *g*, 56 *bk.* 6 *pl.*, 43 *km* 9 *m*!
2. Čitaj: 14.6 *l*, 23.09 *q*, 6.336 *t*!
3. 4 *dl* = $\frac{?}{10}$ *l*, 36 *cm* = $\frac{?}{100}$ *m*, 524 *kg* = $\frac{?}{1000}$ *t*
4. Kako nastanejo desetine, stotine, tisočine?
5. Kako dobimo a) $\frac{1}{10}$, $\frac{1}{100}$, $\frac{1}{1000}$ *m*, b) $\frac{5}{10}$, $\frac{23}{100}$, $\frac{418}{1000}$ *kg*?
6. Kako bi mogli še pisati ulomke predstoječe naloge?
1 d i t d.

7. Čitaj in piši drugače; 7 *d*, 43 *s* 712 *t*!

8. $\frac{1}{10} = \frac{?}{100}$ $\frac{1}{100} = \frac{?}{1000}$

9. Izračunaj:

$$\begin{array}{r} a) \ 312 \frac{8}{100} \text{ hl} \\ \quad 546 \frac{4}{100} \text{ " } \\ \hline \quad 928 \frac{11}{100} \text{ " } \end{array}$$

$$\begin{array}{r} b) \ 4.268 \frac{13}{1000} \text{ kg} \\ \quad - 1.556 \frac{5}{1000} \text{ " } \\ \hline \end{array}$$

c) 3 krat $\frac{4}{1000} =$ č) $\frac{5}{10}$ v $\frac{20}{10} =$ d) $\frac{1}{7}$ od $\frac{63}{100} =$

10. Kako bi izračunali na pamet:

a) 300 krat 46 b) 700 krat 392 c) 900 krat 2.728?

a) $\frac{300 \text{ krat } 46}{}$

3 krat 46

100 krat dobljeni produkt

11. Navedi znane ploskovne mere!

Poštevanje s stotičnimi števili.

1. a) $\frac{200 \text{ krat } 76}{}$ b) $\frac{76 \times 200}{}$ (daljša obl.) c) $\frac{76 \times 200}{}$ (kr. obl.)
2 krat 76 = ... $76 \times 2 = 152$ 15.200
100 krat dobljeni produkt. $152 \times 100 = 15.200$

2. Izvrši nastopne naloge v krajši obliki:

a) $583 \times 300 =$ b) $612 \times 700 =$ c) $923 \times 900 =$

Napiši najprej ničli!

Poštevanje s 1000.

$$1000 = 10 S$$

1. 216×1.000
216.000

$216 \times 10 = 2.160$, zdaj pa na desni še 2 ničli;
kratko: na desni števila 216 3 ničle.

2. 347×1.000

3. 478×1.000

4. 631×1.000

5. 472×100

6. 600×100

7. 8×1.000

746×100

1237×100

45×1.000

79×100

3085×100

217×1.000

360×100

6263×100

520×1.000

603×100

4080×100

706×1.000

8×100

7000×100

800×1.000

Poštevanje s tisočičnimi števili.

1 a) $200 \text{ krat } 36$

b) 36×200 (daljša obl.)

c) 36×200 (krajša obl.)

$2 \text{ krat } 36 = 72$

$36 \times 2 = 72$

7.200

$100 \text{ krat } 72 = 7.200$

$72 \times 100 = 7.200$

2. b) 243×400 (daljša obl.)

c) 243×400 (krajša obl.)

3. c) 879×700

Napiši najprej ničli!

4. a) $8000 \text{ krat } 76$

b) 76×8.000 (daljša obl.)

c) 76×8.000 (kr. obl.)

$8 \text{ krat } 76 = \dots$

$76 \times 8 = 608$

608.000

$1.000 \text{ krat dobljeni produkt } 608 \times 1.000 = 608.000$

5. Izvrši nastopne naloge v kratki obliki!

a) $72 \times 9.000 =$

b) $146 \times 3.000 =$

e) $238 \times 2.000 =$

6. Navedi sam take naloge!

1. $836 \times 10 =$

2. $354 \times 100 =$

3. $592 \times 1.000 =$

4. $2.346 \times 80 =$

5. $873 \times 500 =$

6. $196 \times 4.000 =$

Kako bi izračunili:

1. $232 \text{ krat } 76$

2. $324 \text{ krat } 218 ?$

$200 \text{ krat } 76 = \dots$

$30 \text{ krat } 76 = \dots$

$2 \text{ krat } 76 = \dots$

$232 \text{ krat } 76 = \text{vsota}$

Poštevanje s trimestnimi števili.

1. a) 28 krat 54	b) 54×28 (daljša obl.)	c) 54×28 (kr. obl.)	č) 54×28 (najkr. obl.)
20 krat 54 = 1.080	$54 \times 20 = 1.080$	$54 \times 2 = 1.08$	108
8 krat 54 = 432	$54 \times 8 = 432$	$54 \times 8 = 432$	432
28 krat 54 = 1.512	$54 \times 28 = 1.512$	$54 \times 28 = 1.512$	1.512

2. b) 327×62

c) 327×62

č) 327×62

3. c) 6.148×39

č) 6.148×39

4. č) 862×97

5. a) 236 krat 342	b) 342×236 (daljša obl.)	c) 342×236 (kr. obl.)	č) 342×236 (n.kr. obl.)
200 krat 342 = ...	$342 \times 200 = 68.400$	$342 \times 2 = 684$	684
30 krat 342 = ...	$342 \times 30 = 10.260$	$342 \times 3 = 1026$	1026
6 krat 342 = ...	$342 \times 6 = 2.052$	$342 \times 6 = 2.052$	2.052
236 krat 342 = vsota	80.712	80.712	80.712

6. Izvrši v najkrajši obliki:

a) $96 \times 843 =$

b) $832 \times 357 =$

c) $481 \times 743 =$

1. $3.756 \times 6 =$ 2. $45.428 \times 10 =$ 3. $4.936 \times 100 =$

4. $872 \times 1.000 =$ 5. $4.867 \times 60 =$ 6. $2.328 \times 300 =$

7. $472 \times 2.000 =$ 8. $4.318 \times 73 =$ 9. $257 \times 463 =$

10. Za kurjavo parnega kotla se potrebuje na dan 896 kg premoga; koliko v 276 dneh?

11. Trгоvec je kupil 56 m sukna za 8.120 Din; koliko ima dobička, ako proda meter po 173 Din?

1. 2 pl. = $\frac{?}{10}$ lg. 2. 75 l = $\frac{?}{100}$ hl 3. 312 m = $\frac{?}{1000}$ km

4. 3 m 5 dm 7 cm = 3 m $\frac{?}{10}$ m $\frac{?}{100}$ m.

5. 6 m 7 dm 2 cm 3 mm = 6 m $\frac{?}{10}$ m $\frac{?}{100}$ m $\frac{?}{1000}$ m.

1. $4.236 \times 7 =$ 2. $8.436 \times 10 =$ 3. $463 \times 100 =$

4. $372 \times 1.000 =$ 5. $486 \times 60 =$ 6. $278 \times 900 =$

7. $73 \times 8.000 =$ 8. $27.834 \times 29 =$ 9. $216 \times 375 =$

10. $728 \times 309 =$

Pretvorne naloge.

1. 7 duc. = ? ks.	2. 24 kop. = ? ks.	3. 8 let = ? mes.
4. 15 let = ? dni	5. 6 mes. = ? dni	6. 20 ur = ? min.
7. 2 leti = ? ur	8. 9 mes. = ? min.	9. 15 ur = ? sek.

1. $6.278 \times 10 =$	2. $4.532 \times 100 =$	3. $926 \times 1.000 =$

Razštevvanje z desetičnimi števili (3. stopnja).

1. $30 \overline{v} \begin{smallmatrix} 900 + 60 \\ 960 \end{smallmatrix} =$	2. $50 \overline{v} 1.550 =$	3. $70 \overline{v} 1.470 =$
4. $30 \overline{v} 1.592 =$	5. $50 \overline{v} 2.059 =$	6. $60 \overline{v} 3.698 =$

1. 8 dl = ? cl	2. 16 hl = ? l	3. 24 kg = ? g
4. 2 dm = $\frac{?}{10}$ m	5. 13 cl = $\frac{?}{1000}$ l	6. 816 m = $\frac{?}{10000}$ km

5. Kako nastanejo ulomki: $\frac{4}{10}$, $\frac{23}{100}$, $\frac{712}{1000}$?

6. Napiši predstoječe ulomke kot imenovana števila!
4 d i. t. d.

7. Izpremeni imenovana števila 9 d, 76 S, 472 t v ulomke!
 $\frac{9}{10}$ i. t. d.

8. 9 d = ? krat 1 d 43 s = ? krat 1 s 345 t = ? krat 1 t

9. $\frac{7}{10} = ?$ krat $\frac{1}{10}$ $\frac{82}{100} = ?$ krat $\frac{1}{100}$ $\frac{916}{1000} = ?$ krat $\frac{1}{1000}$

1. $5.683 \times 23 =$

2. $8.216 \times 100 =$

Razštevvanje z desetičnimi števili (4. stopnja).

1. $30 \overline{v} \begin{smallmatrix} 600 + 240 \\ 840 \end{smallmatrix} =$	2. $50 \overline{v} 950 =$	3. $40 \overline{v} 960 =$
4. $20 \overline{v} 540 =$	5. $30 \overline{v} 750 =$	6. $40 \overline{v} 640 =$
7. $50 \overline{v} 856 =$	8. $60 \overline{v} 724 =$	9. $90 \overline{v} 3.249 =$

1. Piši decimalno: 8 lg. 2 pl., 4 m 5 dm 3 cm, 18 l 6 dl 4 cl.
9 m 6 dm 5 cm 8 mm!

2. Čitaj števila: 6.38 m, 24.83 l, 42.872 m kot večimenska, in sicer tako, da dobi vsaka številka od pike proti desni svoje ime!

3. $8\text{ dl} = \frac{?}{10} \text{ l}$, $75\text{ cm} = \frac{?}{100} \text{ m}$, $682\text{ mm} = \frac{?}{1000} \text{ m}$

4. $2\text{ bk. } 7\text{ lg. } 1\text{ pl.} = 2\text{ bk. } \frac{?}{10} \text{ bk. } \frac{?}{100} \text{ bk.}$

5. $6\text{ m } 5\text{ dm } 3\text{ cm } 8\text{ mm} = 6\text{ m } \frac{?}{10} \text{ m } \frac{?}{100} \text{ m } \frac{?}{1000} \text{ m}$

6. $18\text{ kg } 36\text{ dkg } 7\text{ g} = 18\text{ kg } \frac{?}{100} \text{ kg } \frac{?}{1000} \text{ kg}$

7. Kako nastanejo ulomki: $\frac{9}{10}$, $\frac{11}{100}$, $\frac{51}{100}$?

8. Napiši predstoječe ulomke kot imenovana števila!

9 d i. t. d.

9. Napiši nastopna imenovana števila kot ulomke:

a) $5\text{ d, } 91\text{ s, } 418\text{ t}$ b) $4\text{ E } 3\text{ d, } 12\text{ E } 7\text{ d, } 28\text{ E } 1\text{ d } 635\text{ t!}$
 $28\text{ E } \frac{1}{10} \text{ E } \frac{8}{100} \text{ E } \frac{5}{1000} \text{ E}$

1. 6 krat 97 = 2. 20 krat 34 = 3. 23 krat 46 =

1. $72 : 8 =$ 2. $90 : 3 =$ 3. $1.200 : 4 =$
 4. $82 : 2 =$ 5. $92 : 4 =$ 6. $120 : 30 =$
 7. $800 : 20 =$ 8. $840 : 40 =$ 9. $750 : 50 =$
 10. $842 : 30 =$ 11. $645 : 40 =$ 12. $1.812 : 900 =$

1. 1 pomaranča velja 2 Din; koliko velja 9 pomaranč?

2. 3 kg govedine veljajo 69 Din; koliko velja 1 kg?

3. 2 kg sirovega masla veljata 64 Din; koliko velja 7 kg?

4. 5 mož izvrši delo v 30 dneh; v koliko dneh bi izvršilo to delo 15 mož?

5. 3000 Din kapitala nese v 10 letih gotove obresti; kateri kapital prinese iste obresti v 5 letih?

6. $\frac{1}{2} \text{ l}$ petroleja velja 3 Din; koliko velja 1 l?

7. $\frac{3}{4} \text{ l}$ olja velja 27 Din; koliko velja a) $\frac{1}{4} \text{ l}$, b) 1 l?

8. $\frac{3}{4} \text{ l}$ jagodovca velja 15 Din; koliko velja a) $\frac{1}{8} \text{ l}$, b) 1 l?

9. Stranica kvadrata meri 5 dm; koliko obseg?

10. Obseg kvadratov je 24 m; koliko meri stranica?

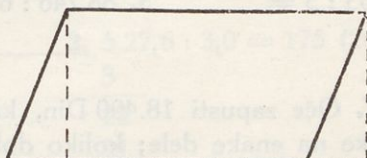
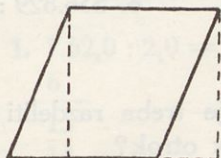
11. $432 \times 1.000 =$

12. $348 \times 572 =$

Iz oblikoslovja.

1. Kako izračunamo obseg romba (romboida)?

2. Romb lahko izpremenimo v kvadrat, ki ima isto osnovnico in isto višino, romboid pa v prav tak pravokotnik. Kako torej izračunamo ploščino teh dveh likov?

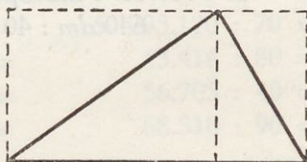
3. Stavbišče v obliki romba ima osnovnico 18 m in višino 15 m , kolika je ploščina? Obseg?

4. Park je romboid z osnovnico 186 m in višino 130 m . Izračunaj ploščino!

5. Stavi sam take naloge! Če je v bližini šole sličen prostor, izmerite ga in računajte!

6. Kolik je obseg trikotnika, če merijo poedine stranice 15 m , 8 m , 5 m ? Kako izračunamo obseg?

7. Trikotnik je polovica pravokotnika, ki ima isto osnovnico in isto višino. Najprej torej izračunamo ploščino pravokotnika (kako?) in delimo zmnožek z 2.

8. Osnovnica trikotnika je 8 (15) m , višina 5 (11 m) . Izračunaj ploščino!

9. Streha cerkvenega stolpa ima 4 trikotnike z osnovnico po 3 m in višino 8 m . Streho krijejo s pločevino. Koliko m^2 potrebujejo pločevine in koliko stane, če se plača za m^2 pločevine ... Din?

10. Nariši s prostim očesom trikotnik, ki ima po tvojem preudarku ploščine $\frac{1}{2}\text{ dm}^2$, $\frac{3}{4}\text{ dm}^2$, 1 dm^2 , potem pa izmeri potrebne črte, izračunaj ploščino ter primerjaj, da vidiš, če in koliko si se zmotil!

2. Pismeno razštevaje.

Razštevaje z osnovnimi števili.

1. a) $5\text{ m } 2\text{ dm } 3\text{ cm } 5\text{ mm} : 3$ b) $5T2S3D5E : 3$ c) $5.235 : 3$ ($\frac{1}{3}$ od, 3 v)
 2. b) $8S7D6E : 6$ c) $876 : 6$ ($\frac{1}{3}$ od, 6 v)
 3. c) $23.475 : 5$ (5 v)

4. $6.753 : 5 =$ 5. $88.746 : 6 =$ 6. $356.829 : 9 =$

7. Oče zapusti 18.400 Din, katere je treba razdeliti med 4 otroke na enake dele; koliko dobi vsak otrok?

8. 3 trgovci kupijo 2.520 kg sladkorja ter si ga razdele na enake dele; koliko dobi 1 trgovec?

1. 40 krat $72 =$ 2. $12.738 \times 8 =$ 3. $4.368 \times 100 =$
 4. $162 \times 4.000 =$ 5. $768 \times 432 =$ 6. $275 \times 302 =$

1. Pretvori v nastopni nalogi decimetre na metre in razštevaj!

$$640\text{ dm} : 40\text{ dm} = 64\text{ m} : 4\text{ m} = 16$$

$$\begin{array}{r} 4 \\ \hline 24 \\ 24 \\ \hline = \end{array}$$

2. Pretvori pole na lege in razštevaj!

$$7.350\text{ pl.} : 50\text{ pl.} =$$

3. Pretvori E na D in razštevaj!

$$8.430\text{ E} : 30\text{ E} =$$

Poprečni račun.

1. Mati izda prvi dan 50 Din, drugi dan 70 Din; a) koliko v obeh dneh? b) koliko poprečno na en dan?

2. Kmet proda v 3 letih 32 q, 34 q, 30 q sena; koliko poprečno na leto?

3. Vinograd rodi v 4 letih zaporedoma 83 hl, 75 hl, 91 hl, 103 hl vina. Koliko pride na 1 leto, ako bi rodil vsako leto enako?

4. Izračunaj poprečno število za a) 50 Din in 70 Din;
b) 32 q, 43 q, 39 q; c) za 83 hl, 75 hl, 91 hl, 103 hl!

5. Izračunaj poprečna števila za a) 5, 7, 3; b) 413, 257;
c) 3.516, 2.821, 1.438, 2.541!

Razštevvanje z desetičnimi števili.

1. $7.520 : 20 = 376$

$$\begin{array}{r} 6 \\ \hline 15 \\ \hline 14 \\ \hline 12 \\ \hline 12 \\ \hline = \end{array}$$

2. $5.276 : 30 = 175 (26)$

$$\begin{array}{r} 3 \\ \hline 22 \\ \hline 21 \\ \hline 17 \\ \hline 15 \\ \hline 26 \text{ ostanek.} \end{array}$$

1. a) $720 \text{ dm} : 40 \text{ dm}$

b) $720 \text{ E} : 40 \text{ E}$

c) $720 : 40$

2. b) $4.572 \text{ E} : 30 \text{ E}$

c) $4.572 : 30$

3. c) $23.452 : 50$

3. $540 : 20 =$

4. $20.460 : 30 =$

5. $295.120 : 70 =$

$4.236 : 30 =$

$57.318 : 60 =$

$43.416 : 80 =$

$857 : 40 =$

$10.685 : 40 =$

$56.705 : 40 =$

$6.800 : 90 =$

$10.000 : 70 =$

$68.310 : 90 =$

1. $4.238 \times 7 =$

2. $364 \times 1000 =$

3. $5.216 \times 30 =$

4. $236 \times 318 =$

Razštevvanje z 10.

1. a) Razštevaj kakor z desetičnim številom!

$680 : 10 = 68$

b) Krajše: $680 : 10 = 68$

$$\begin{array}{r} 6 \\ \hline = 8 \\ \hline 8 \\ \hline = \end{array}$$

2. a) $3.51_1 2 : 1_1 0 = 351 \quad (2)$ b) $3.51_1 2 : 1_1 0 = 351 \quad (2)$

$$\begin{array}{r} 3 \\ \underline{=5} \\ 5 \\ \underline{=1} \\ 1 \\ \underline{=2} \end{array}$$

= 2 ostanek.

3. $8.230 : 10 =$ 4. $27.340 : 10 =$ 5. $6.428 : 10 =$

1. Kmet proda seno q po 200 Din in po 160 Din; koliko dobi poprečno za q ?

2. Kmet proda 5 q sena za 750 Din, 3 q pa za 350 Din; kako drago proda q poprek?

a) $5 q . . . 750 \text{ Din}$

b) $1000 \text{ Din} : 8 = 125 \text{ Din}$

$3 q . . . 350 \text{ Din}$

$8 q . . . 1000 \text{ Din}$

3. Izračunaj poprečno število od 5.238, 4.148, 3.572, 864, 8.088!

1. Pretvori v nastopnem primeru pole na bukve in računaj!

$5.400 \text{ pl.} : 300 \text{ pl.} = 54 \text{ bk.} : 3 \text{ bk.} = 18$

$$\begin{array}{r} 3 \\ \underline{24} \\ 24 \\ \underline{=} \end{array}$$

2. Pretvori dkg na kg in računaj!

$64.800 \text{ dkg} : 400 \text{ dkg} =$

3. Pretvori E na S in razštevaj!

a) $23.400 E : 200 E =$

b) $76.500 E : 900 E =$

Ponovi uporabne naloge 1.—10. stran 40.

Razštevavanje s stotičnimi števili.

1. a) $38.400 \text{ kg} : 300 \text{ kg}$

b) $38.400 E : 300 E$

c) $38.400 : 300$

2 b) $46.532 E : 800 E$

c) $46.532 : 800$

3. c) $864.583 : 600$

4. $77.4_{\text{00}} : 6_{\text{00}} = 129$

$$\begin{array}{r} 6 \\ \hline 17 \\ \hline 12 \\ \hline =54 \\ \hline 54 \\ \hline = \end{array}$$

5. $34.7_{\text{28}} : 7_{\text{00}} = 49 \text{ (428)}$

$$\begin{array}{r} 28 \\ \hline =67 \\ \hline 63 \\ \hline 428 \text{ ostanek.} \end{array}$$

6. $73.500 : 300 =$

7. $872.460 : 400 =$

8. $893.456 : 700 =$

1. $6\,432 : 4 =$

2. $54.780 : 60 =$

3. $8.430 : 10 =$

4. $55.723 : 90 =$

5. $284.400 : 600 =$

6. $132.476 : 800 =$

7. Na polju, ki obsega 800 a, se pridela 28.800 kg krompirja; koliko poprek na 1 a?

8. Koliko stotakov se potrebuje, da se izplača 4800 Din? Koliko desetakov? Koliko petdesetdinarnikov?

Razštevvanje s 100.

1. a) $7.400 \text{ kg} : 200 \text{ kg}$

b) $7.400 \text{ E} : 200 \text{ E}$

c) $7.400 : 200$

2. b) $67.418 \text{ E} : 600 \text{ E}$

c) $67.418 : 600$

3. c) $98.436 : 800$

4. Razštevaj kakor s stotičnim številom!

a) $37.5_{\text{00}} : 1_{\text{00}} = 375$

b) Krajše: $37.5_{\text{00}} : 1_{\text{00}} = 375$

$$\begin{array}{r} 3 \\ \hline =7 \\ \hline 7 \\ \hline =5 \\ \hline 5 \\ \hline = \end{array}$$

5. a) $82.3_{\text{16}} : 1_{\text{00}} = 823$

b) $82.3_{\text{16}} : 1_{\text{00}} = 823 \text{ (16)}$

$$\begin{array}{r} 8 \\ \hline =2 \\ \hline 2 \\ \hline =3 \\ \hline 3 \\ \hline =16 \text{ ostanek.} \end{array}$$

6. $17.400 : 100 =$ 7. $64.780 : 100 =$ 8. $348.536 : 100 =$

1. $16.428 : 9 =$ 2. $44.280 : 60 =$ 3. $67.538 : 700 =$
4. $8.720 : 10 =$ 5. $15.400 : 100 =$ 6. $624.318 : 100 =$

Razštevavanje s tisočičnimi števili.

1. Pretvori v nastopnem primeru m na km in razštevaj!

$376.000\ m : 4.000\ m = 376\ km : 4\ km = 94$

$$\begin{array}{r} 36 \\ = 16 \\ 16 \\ = \end{array}$$

2. Pretvori število kg na t in razštevaj!

$756.000\ kg : 9.000\ kg =$

3. Pretvori E na T in razštevaj!

$732.000\ E : 6.000\ E =$

4. a) $964.000\ m : 4.000\ m$ b) $964.000\ E : 4.000\ E$ c) $964.000 : 4.000$
5. b) $832.276\ E : 9.000\ E$ c) $832.276 : 9.000$
6. c) $872.216 : 8.000$

7. $54.000 : 3.000 = 18$

$$\begin{array}{r} 3 \\ 24 \\ 24 \\ = \end{array}$$

8. $932.556 : 9.00 = 103\ (5.556)$

$$\begin{array}{r} 9 \\ = 32 \\ 27 \\ 5.556\ \text{ostanek.} \end{array}$$

9. $471.000 : 3.000 =$

10. $764.523 : 4.000 =$

11. $877.432 : 7.000 =$

Razštevavanje s 1000.

1. Razštevaj kakor s tisočičnim številom!

a) $34.000 : 1.000 = 34$ b) Krajše: $34.000 = 34$

$$\begin{array}{r} 3 \\ = 4 \\ 4 \\ = \end{array}$$

2. a) $324,216 : 1,000 = 324 (216)$

3

=2

2

=4

4

=216 ostanek.

b) $324.216 : 1.000 = 324 (26)$

3. $856.000 : 1.000 =$

4. $238.200 : 1.000 =$

5. $743.428 : 1.000 =$

1. $7.314 : 3 =$

2. $12.560 : 60 =$

3. $842.312 : 900 =$

4. $634.580 : 8.000 =$

5. $27.430 : 10 =$

6. $78.224 : 100 =$

7. $728.463 : 1.000 =$

Razštevvanje z večmestnim številom (1. stopnja).

1. $86 : 43 = 2 (8,0 : 4,0)$

2. $2892 : 723 = 4 (2,8,00 : 7,00)$

86

2892

=

=

43 v 86 je približno tolikokrat kakor 40 v 80 ali 4 v 8.

3. $944 : 236 =$

4. $5.824 : 832 =$

5. $68.777 : 7.642 =$

6. $4.813 : 732 =$

7. $12.548 : 5.087 =$

8. $438.628 : 82.378 =$

9. $762 : 127 = 76$

10. $77.568 : 9.853 =$

888

762

====

Ime deljenca, količnika in ostanka.

1. $7 m : 3 = 2 m$

2. $23 D : 5 = 4 D$

3. $48 S : 7 = 6 S$

6 m

20 D

42 S

1 m ostanek.

3 D ostanek.

6 S ostanek.

Količnik in ostanek imata isto ime kakor deljenec.

V naslednjih primerih izvrši razštevaje kakor z merjenjem!

4. $47 \text{ kg} : 9 =$ 5. $78 \text{ T} : 8 =$ 6. $6.228 \text{ E} : 2.345 =$
 7. $432 \text{ D} : 378 =$ 8. $14.048 \text{ E} : 3.512 =$

Razštevaje z osnovnim številom, delni dividendi.

1. $8.475 : 5 = 1.695$

$$\begin{array}{r} 5 \\ \hline 34 \\ 30 \\ \hline =47 \\ 45 \\ \hline =25 \\ 25 \\ \hline = \end{array}$$

$\left. \begin{array}{l} 8 \text{ T je } 1. \\ 34 \text{ S je } 2. \\ 47 \text{ D je } 3. \\ 25 \text{ E je } 4. \end{array} \right\} \begin{array}{l} \text{delni dividend.} \\ \text{(deljenec)} \end{array}$

2. Izvrši:

- a) $4.122 : 3 =$ b) $13.545 : 5 =$ c) $843.532 : 4 =$
 in navedi delne dividende vsakega računa!

Razštevaje z večmestnim številom (2. stopnja).

1. $9.936 : 24 = 414$

$$\begin{array}{r} 96 \\ \hline =33 \\ 24 \\ \hline =96 \\ 96 \\ \hline = \end{array}$$

2. $496.961 : 943 = 527$

$$\begin{array}{r} 4715 \\ \hline =2546 \\ 1886 \\ \hline =6601 \\ 6601 \\ \hline = \end{array}$$

24 ni v 9, je pa v 99.
 99 S je prvi delni dividend.

943 ni v 4, ni v 49, ni v 496, je pa
 v 4.969, 4.969 S je prvi delni dividend.

Določi v nastopnih primerih prvi delni dividend:

3. $372 : 12 =$ 4. $1.058 : 4 =$ 5. $2.652 : 34 =$
 6. $4.564 : 326 =$ 7. $404.928 : 5.328 =$ 8. $728.432 : 8.942 =$
 9. $7.488 : 32 =$ 10. $25.002 : 54 =$ 11. $87.856 : 324 =$

Zdaj pa izvrši ta razštevavanja!

12. $7.645 : 42 =$	13. $60.844 : 91 =$
$98.056 : 84 =$	$52.863 : 42 =$
$67.450 : 56 =$	$375.004 : 38 =$
$9.038 : 78 =$	$108.749 : 65 =$
14. $735.894 : 527 =$	15. $869.736 : 5.123 =$
$3.684.582 : 419 =$	$39.853 : 8.095 =$
$8.684.582 : 303 =$	$687.214 : 4.508 =$
$524.100 : 278 =$	$945.702 : 4.009 =$

16. Obrtnik plača 23 delavcem 9.775 Din mezde; koliko sprejme vsak delavec, ako dobe vsi enako?

17. V kolikih letih preteče 1 milijon dni? (Računaj za navadna leta!)

18. Nekdo proda 4 hl vina po 500 Din, 2 hl po 600 Din in 8 hl po 800 Din; koliko velja 1 l poprek?

19. Koliko polovnjakov (283 l) drži sod, ki meri 33 hl in 96 l? (Izpremeni na l!)

20. Gozd meri 1.425 a: koliko oralov je to? (Oral približno 57 a.)

Shvatba decimalnih ulomkov.

1. Piši decimalno:

8 l 7 dl, 5 bk. 3 lg. 7 pl., 28 m 5 dm 2 cm 9 mm.

2. Čitaj števili: $34 \cdot 52$ l, $78 \cdot 352$ m kot večimenski števili, in sicer tako, da ima vsaka številka na desni od pike svoje ime!

3. $6 \text{ lg.} = \frac{?}{10} \text{ bk.}, 38 \text{ dkg} = \frac{?}{100} \text{ kg}, 482 \text{ m} = \frac{?}{1000} \text{ km}.$

4. $5 \text{ bk.} 4 \text{ lg.} 3 \text{ pl.} = 5 \text{ bk.} \frac{?}{10} \text{ bk.} \frac{?}{100} \text{ bk.}$

5. $3 \text{ m} 2 \text{ dm} 7 \text{ cm} 8 \text{ mm} = 3 \text{ m} \frac{?}{10} \text{ m} \frac{?}{100} \text{ m} \frac{?}{1000} \text{ m}.$

6. $15 \text{ q} 26 \text{ kg} = 15 \frac{?}{100} \text{ q}.$

7. $8 \text{ kg} 12 \text{ dkg} 9 \text{ g} = 8 \text{ kg} \frac{?}{100} \text{ kg} \frac{?}{1000} \text{ kg}.$

8. Kako nastanejo ulomki: $\frac{4}{10}, \frac{43}{100}, \frac{412}{1000}$?

9. Napiši ulomke 8. naloge kot imenovana števila? 4 d i. t. d.

10. Napiši nastopna imenovana števila kot ulomke!

a) 3 d, 52 s, 317 t; b) 7 E 6 d, 48 E 3 d 8 s, 513 E 2 d 4 s 6 t!

$513 \text{ E} \frac{?}{10} \text{ E} \frac{43}{100} \text{ E} \frac{612}{1000} \text{ E}$

Vozni red.

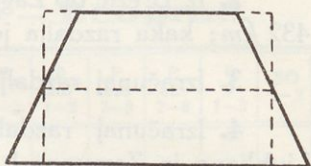
Ljubljana — Zagreb — Beograd.

Km	Postaje	B 601 1-3	P 611 2-3	P 615 2-3	P 617 2-3	B 1 1-3	B 605 1-3	P 623 2-3	P 625 2-3	B 5 1-3	SO 1-2
—	Ljubljana	0.23	0.40	5 20	7.18	9.00	12.34	13.43	18.20	20.00	21.50
64	Zidani most	1.28	2.30	6.50	8 50	10.05	13.43	15.21	19.53	21 05	22.55
			P 613 2-3	P 515 2-3		B 1 1-3	P 619 2-3	B 3 1-3	P 625 2-3	B 5 1-3	SO 1-2
64	Zidani most		4.08	8.02		10.10	14.10	16.10	20 08	21.10	23.00
81	Sevnica		4.38	8.38		10.31	14.44	16.31	20.37	21.31	
99	Videm-Krško		5.07	9.08		15.11	16.53	21.04			
108	Brežice		5.32	9.21		11.03	15.25	17.05	21.18	22.03	
143	Zagreb		6 55	10.20		11 50	16.25	17.50	22.20	22.50	0.35
					P 1 1-3	B 1 1-3	P 13 1-3	B 1 1-3	P 15 1-3	B 5 1-3	SO 1-2
143	Zagreb				8.10	12.55	17.10	22.00	23 50	23.20	0.45
190	Sisak				9.32	13.53	18.26		1.11	0.13	
195	Caprag				9.41	14.01	18.34		1.20	0.21	
213	Sunja				10.09	14.21	19.04		1.47	0.42	
258	Novska				11.22	15.11	20.15	0 17	3.02	1.38	2.34
315	Nova Kapela				12.57	16.15	21.51	1.22	4 50		
344	Slav. Brod				13.48	16.45	22.42	1.52	5.49	3.09	4.02
410	Vinkovci				15.45	17.55	0 46	3.10	7.48	4.20	5.10
450	Šid				17.07	18.42	2.08	3.58	9.24	5.07	
501	Ruma				18.34	19.38	3.33	4.57	10.50	6.03	6.47
534	Stara Pazova				19.22	20.10	4.20	5.30	11 37	6.33	
563	Zemun				20.11	20.41	5.16	6.01	12.26	7.06	
575	Beograd				20.20	20.50	5.25	6.10	12.35	7.15	7.50

1. Čitaj postaje od Ljubljane do Beograda!
2. Iz Brežic do Zagreba je 35 *km*, iz Zagreba do Beograda 432 *km*; kaka razdalja je med Brežicami in Beogradom?
3. Izračunaj razdaljo med Zidanim mostom in Rumo!
4. Izračunaj razdaljo med Sevnico in Zagrebom; med Ljubljano in Zemunom!
5. Koliko *km* je od Zagreba do Slav. Broda? Iz Sunje do Beograda?
6. Kako daleč je od Zidanega mosta do Novske?
7. Koliko *km* teče železnica od Zidanega mosta do Brežic?
8. Kako dolgo bi hodil pešec od Ljubljane do Zidanega mosta, ako prehodi v 1 uri 5 *km*?
9. Kako dolgo bi potoval ob progi od Zidanega mosta do Sevnice? Od Sevnice do Vidma-Krško? Od Vidma-Krško do Brežic?
10. Koliko ur peš hoda je od Ljubljane do Beograda?
11. Izračunaj sam razdaljo med posameznimi postajami in preračuni, kako dolgo bi se hodilo peš!
12. Poglej, na katerih postajah ne postojе vsi brzovlaki!
13. Od katere do katere postaje vozi P. vl. 617 (Potniški vlak)? Od katere P. vl. 613? P. vl. 625? S katerimi P. vl. lahko prideš iz Ljubljane v Beograd?
14. Koliko časa rabi brzovlak štev. 1 od Ljubljane do Beograda?
15. Koliko časa rabi za to P. vl.?
16. Koliko časa rabi za to vlak SO (Simplon-Orient-Ekspres)?
17. Koliko časa prihraniš, ako se pelješ iz Ljubljane do Zagreba z brzovlakom namesto z potniškim vlakom?
18. Kaka razlika je v času med brzovlakom in ekspresnim vlakom? Med potniškim vlakom in ekspresnim vlakom?
19. Izračunaj večkrat sam take naloge! Poišči v voznem redu, ki obsega vse vlake, zveze z domače postaje v Beograd, Sarajevo, Split i. t. d.!

Iz oblikoslovja.

1. Ploščino trapeza lahko izpremenimo v ploščino pravokotnika z isto višino, osnovnica pa je dolga kakor polovica vsote obeh vzporednih trapezovih stranic. Če hočemo torej izračunati ploščino trapezov, pomnožimo osnovnico (= dolžina vzporednih stranic trapeza: 2) z višino.

2. Izreži trapez iz papirja ter ga pretvori v pravokotnik!

3. Nariši trapez, izmeri vzporedni stranici in višino ter izračunaj ploščino! Poglej, če najdeš kje kakšno ploskev v obliki trapeza (vrt, njiva, travnik), izmeri, kar je treba, in izračunaj ploščino!

1. Za merjenje telesnine nam služi kocka (kubus). Kocka, pri kateri meri vsaka stranica 1 m , je 1 m^3 (1 kubični meter). Kaj je 1 dm^3 , cm^3 , mm^3 ?

2. Napravi si iz papirja 1 dm^3 ! Na dno dm^3 lahko položimo 100 cm^3 . Kako to? Nastane plast, ki ima 100 cm^3 . Koliko takih plasti gre v dm^3 ? (10) Koliko cm^3 ima torej 1 dm^3 ? Dobili smo telesnino ali prostornino dm^3 . Koliko dm^3 ima 1 m^3 ? (Postopaj na gorenji način!)

3. Sestavi sam pravilo za izračunanje telesnine kake kocke! Navedi primere in izračunaj!

1. Oglej si vžigalično škatlico! Predstavlja geometrično telo, prizmo. Postavimo škatlico navpično! Osnovna ploskev meri $1\frac{1}{2}\text{ cm} \times 3\frac{1}{2}\text{ cm}$, višina je $5\frac{1}{2}\text{ cm}$. Da dobimo pravilo za izračunanje telesnine lažje, recimo, da so te številke 1 cm , 3 cm in 5 cm . Na osnovno ploskev lahko postavimo 3 cm^3 , takih plasti je 5, torej je 15 cm^3 . Povej pravilo in primerjaj ga s pravilom za telesnino kocke!

2. Kje so prizme v šolski sobi? Izmeri potrebne stranice in izračunaj njihovo telesnino!

3. Tudi šolska soba sama je prizma. Koliko m^3 zraka je v njej?

V. Pregledno ponavljanje vseh 4 računskih načinov.

1. Izračunaj ustno :

a) $86 + 57 =$

b) $432 + 347 =$

2. a)
$$\begin{array}{r} 8\text{ m } 7\text{ dm } 2\text{ cm } 4\text{ mm} \\ 3\text{ m } 5\text{ dm } 6\text{ cm } 9\text{ mm} \\ \hline 1\text{ m } 4\text{ dm } 9\text{ cm } 8\text{ mm} \end{array}$$

b)
$$\begin{array}{r} 8\text{ T } 7\text{ S } 2\text{ D } 4\text{ E} \\ 3\text{ T } 5\text{ S } 6\text{ D } 9\text{ E} \\ \hline 1\text{ T } 4\text{ S } 9\text{ D } 8\text{ E} \end{array}$$

c)
$$\begin{array}{r} 8.724 \\ 3.569 \\ \hline 1.498 \end{array}$$

3. b)
$$\begin{array}{r} 8\text{ T } 2\text{ S } 7\text{ D } 6\text{ E} \\ 3\text{ T } 5\text{ S } 4\text{ D } 9\text{ E} \\ \hline 6\text{ T } 3\text{ S } 8\text{ D } 5\text{ E} \end{array}$$

c)
$$\begin{array}{r} 8.276 \\ 3.549 \\ \hline 6.385 \end{array}$$

4. c)
$$\begin{array}{r} 12\,538 \\ 43\,658 \\ 9\,766 \\ \hline 862\,358 \end{array}$$

5. Mizar ima v zalogi 376 desk, kupi jih pa še 148.

6. Trгоvec dobi 2.436 kg sladkorja in 1.872 kg kave.

7. Pek kupi 124 hl moke, pozneje še 216 hl.

8. Nekdo izposodi 3 glavnice, in sicer 4.216 Din, 7.428 Din in 6.438 Din; koliko v vsem?

9. Sestavi sam uporabne naloge za seštevanje in oziraj se pri tem na znane številke iz zemljepisja!

1. $40.044 : 47 =$

2. $673.528 : 216 =$

1. Izračunaj ustno :

a) $136 - 87 =$

b) $472 - 228 =$

2. a)
$$\begin{array}{r} 5\text{ rs. } 3\text{ bk. } 8\text{ lg. } 2\text{ pl.} \\ - 3\text{ rs. } 5\text{ bk. } 2\text{ lg. } 7\text{ pl.} \\ \hline \end{array}$$

b)
$$\begin{array}{r} 5\text{ T } 3\text{ S } 8\text{ D } 2\text{ E} \\ - 3\text{ T } 5\text{ S } 2\text{ D } 7\text{ E} \\ \hline \end{array}$$

c)
$$\begin{array}{r} 5.382 \\ - 3.527 \\ \hline \end{array}$$

3. b)
$$\begin{array}{r} 9\text{ T } 0\text{ S } 4\text{ D } 3\text{ E} \\ - 3\text{ T } 7\text{ S } 6\text{ D } 1\text{ E} \\ \hline \end{array}$$

c)
$$\begin{array}{r} 9.043 \\ - 3.761 \\ \hline \end{array}$$

4. c)
$$\begin{array}{r} 357.218 \\ - 156.538 \\ \hline \end{array}$$

Naloge tega obrazca je treba izvršiti a) z odštevanjem, b) s prištevanjem.

5. Trговец ima v zalogi 428 *hl* ječmena, proda ga pa 243 *hl*.
6. Precenili so, da je treba za nasip jeza 640 voz zemlje, porabili so je pa 690 voz; koliko več?
7. V skladišču je 9.482 *hl* ovsa, proda se ga 3.712 *hl*.
8. V trdnjavi je izmed 47.660 prebivalcev 8.452 vojakov; koliko je drugega prebivalstva?
9. Dobrotnik je zapustil 160.000 Din. 52.768 Din je dal ubožnici svoje občine, vse drugo pa šolam svojega bivališča; koliko dobe šole?
10. Sestavi sam naloge z dohodki in izdatki!

1. $94.424 : 29 =$

2. $406.375 : 3.215 =$

1. Izračunaj ustno: a) 7 krat 600 = b) 3 krat 286 =
c) 20 krat 36 = d) 17 krat 20 =

2. a) 7.218

b) 7.218×3

7.218

7.218

3. b) 2.456×8 (izpremeni v seštevanje).

4. a) 30 krat 57

3 krat 57 = 171

10 krat 171 = 1.710

30 krat 57 = . . .

b) 57×30

$57 \times 3 = 171$

$171 \times 10 = 1.710$

$57 \times 30 = . . .$

5. b) 312×400

Kratko:

c) 57×30

1.710

c) 312×400

6. c) 132×6.000

7. a) 29 krat 37

22 krat 37 = ..

9 krat 37 = ..

29 krat 37 = ..

b) 37×29

$37 \times 20 = ..$

$37 \times 9 = ..$

$37 \times 29 = ..$

c) 37×29

$37 \times 2 = ..$

$37 \times 9 = ..$

$37 \times 29 = ..$

č) Kratko:

37×29

8. b) 453×216

c) 453×216

č) 453×216

9. c) 2.183×342

č) 2.183×342

10. č) 956×783

11. Koliko tehtajo 3 bale kož, če tehta vsaka bala 120 *kg*?

12. Octar razpošlje 160 sodov po 280 *l* octa; koliko litrov v vsem?

13. Za kurjavo parnega kotla je treba vsak dan 756 *kg* premoga; koliko premoga se porabi v 98 dneh?

1. Izračunaj ustno: a) $87 : 3 =$ b) $1.800 : 600 =$

2. Ponovi obrazec za razštevaje z osnovnimi števili (str. 42)!

3. Tvor sam take obrazce!

4. Ponovi obrazec za razštevaje z desetičnimi števili (str. 43)!

5. Tvor sam take obrazce!

6. Ponovi obrazce za razštevaje s stotičnimi števili (str. 44)!

7. Tvor sam take obrazce!

8. Ponovi obrazec za razštevaje s tisočičnimi števili (str. 46)!

9. Tvor sam take obrazce!

10. $84,0 : 1,0 =$ 11. $7,600 : 1,00 =$ 12. $34,536 : 1,000$

13. $6,432 : 3,216 =$ (6,000 : 3,000)

14. $52,7396 : 8,3362 =$ (52,0000 : 8,0000)

15. $91,2 : 24 =$ 16. $25,016 : 53 =$ 17. $87,438 : 354 =$

18. Za plot se potrebuje 140 desk, za vsak oddelek 20; koliko oddelkov ima plot?

19. V 3 onoliki kupih je 825 opek; koliko opek je v 1 kupu?

20. Vinograd ima 7.620 trt. Ako je v vsaki vrsti 30 trt, koliko vrst je?

21. Med 20 ubožcev razdele 940 polen; koliko polen dobi vsak ubožec?

22. Za uvoz 1.500 snopov je bilo treba 50 voz; koliko snopov so dali na 1 voz?

23. 11.232 Din so tako razdelili med več oseb, da dobi vsaka 72 Din; koliko oseb je to bilo?

24. Za novo stavbo so naročili 30.000 opek. Za hišo se je porabilo 16.538, za stranski poslopji 3.429 in 7.513 opek; koliko opek ostane?

25. Nekdo je podaril sirotišču 2.000 Din, obljubil pa je od konca drugega leta za vsako leto 275 Din; koliko je podaril dobrotnik v 10 letih?

26. 3 osebe razdele med seboj 5.724 Din. A dobi $\frac{1}{4}$, B $\frac{1}{2}$, C ostanek; koliko dobi vsak.

B. Decimalni ulomki.

Shvatba decimalnih ulomkov (1. način).

1. Piši decimalno:

a) 8 m 6 dm, 24 l 38 cl, 48 km 375 m, 23 bk. 8 pl., 312 km 6 m

b) 8 bk. 5 lg. 2 pl. c) 46 m 3 dm 5 cm 2 mm

2. Čitaj števila: 6·34 bk., 52·349 m, kot večimenska števila in sicer tako, da dobi vsaka številka na desni od pike lastno ime!

3. $4\text{ g} = \frac{?}{10}\text{ dkg}$, $17\text{ cm} = \frac{?}{100}\text{ m}$, $618\text{ m} = \frac{?}{1000}\text{ km}$.

4. $6\text{ l } 2\text{ dl } 4\text{ cl} = 6\text{ l } \frac{?}{10}\text{ l } \frac{?}{100}\text{ l}$,

$2\text{ m } 6\text{ dm } 3\text{ cm } 7\text{ mm} = 2\text{ m } \frac{?}{10}\text{ m } \frac{?}{100}\text{ m } \frac{?}{1000}\text{ m}$.

5. $83\text{ q } 75\text{ kg} = 83\frac{?}{100}\text{ q}$, $16\text{ t } 543\text{ kg} = 16\frac{?}{1000}\text{ t}$.

6. Kako nastanejo ulomki: $\frac{9}{10}$, $\frac{43}{100}$, $\frac{136}{1000}$?

7. Napiši ulomke 6. naloge kot imenovana števila! 9 d i. t. d.

8. Napiši nastopna imenovana števila kot ulomke:

a) 4 d, 18 s, 412 t b) 13 E 5 d, 412 E 2 d 7 s, 28 E 3 d 9 s 8 t.

9. Napiši decimalno:

a) 11 E 6 d, 2 E 57 s, 48 E 312 t

b) 416 E 3 d 5 s 7 t.

10. Čitaj kot imenovana števila a) z dvema imenom, b) z več imeni: 8·34 E, 26·538 E a) 8 E 34 s b) 8 E 3 d 4 s.

Števila kakor 8·34, 26·538 imenujemo decimalne ulomke.

11. Čitaj nastopna decimalna ulomka na dva načina!

26·52, 328·275 (26 celih 52 s ali 26 celih 5 d 2 s)

Sklepni računi.

1. V koliko dneh dovrši 1 delavec delo, ki ga opravi 9 delavcev v 40 dneh?

2. 1 četa vojakov je preskrbljena z živili za 114 tednov; koliko časa izhaja s temi živili 6 čet?

3. V 8 enakih vrstah stoji 120 dreves; koliko v 5 vrstah?

4. 9 hl vina velja 4.500 Din; koliko velja 27 hl?

5. 6 zidarjev sezida zid v 20 dneh; v koliko dneh dovršita to delo 2 zidarja?

6. Kuharica zasluži v 7 mesecih 994 Din, koliko v 1 letu?

7. Od 6 dm širokega blaga se potrebuje za določno svrhu 40 m; koliko, če je blago 12 dm široko?

8. $\frac{1}{4}$ m sukna velja 30 Din; koliko 1 m?

9. $\frac{2}{5}$ l vina velja 4 Din; koliko velja $\frac{1}{5}$ l vina?

10. $\frac{3}{8}$ kg popra velja 12 Din; koliko velja $\frac{5}{8}$ kg?

Shvatba decimalnih ulomkov (2. način).

1. Napiši števila v razpredelnici zraven nje!

	<i>M</i>	<i>St</i>	<i>Dt</i>	<i>T</i>	<i>S</i>	<i>D</i>	<i>E</i>	<i>d</i>	<i>s</i>	<i>t</i>	
					3	5	2				352
						6	4	8			64·8
				7	6	1	2	9	5		7.612·95
							5	7	4	9	5·749
						8	3	0	6		83·06
					7	1	0	5	3	8	
			4	2	5	3	0	0	6	5	
							0	2	5	7	
					6	2	4	0	0	8	

2. Čitaj števila na desni razpredelnice!

3. Napiši nastopna večimenska števila kot decimalne ulomke (z dec. piko in dec. vejico):

5 E 3 d, 4 S 8 D 3 E 6 d 7 s, 217 E 1 d 9 s 8 t, 7 E 6 d,
4 T 3 E 2 t.

4. Pretvori nastopne decimalne ulomke na večimenska števila:

2·76, 18·7, 4.276·723, 6·034.

N. pr.: 2·76 = 2 E 7 d 6 s.

Časovni računi.

1. Koliko mesecev in dni je minilo a) 18. februarja, b) 27. oktobra?

2. Kateri datum pišemo, če je minilo a) 2 meseca 8 dni, b) 7 mesecev 20 dni?

3. Koliko dni je minilo a) od 8. marca do 24. marca, b) od 6. aprila do 10. maja, c) od 23. maja do 25. septembra?

4. Koliko časa traja še leto *a*) od 20. februarja, *b*) od 13. maja?
5. Koliko let, mesecev in dni je minilo od Kristusovega rojstva *a*) do 12. maja 1876, *b*) do 14. julija 1906, *c*) do danes?
6. Kateri datum pišemo, ako je minilo od Kristusovega rojstva *a*) 1897 let 4 mesece 17 dni; *b*) 1906 let 7 mesecev 8 dni?
7. Razni računi iz voznega reda str. 50 in 51!

Izprememba vrednosti števila s premikanjem v razpredelnici.

$$\begin{array}{llll}
 ? E = 1 D, & ? D = 1 S, & ? S = 1 T, & ? T = 1 Dt, \\
 ? Dt = 1 St, & ? St = 1 M, & 1 St = ? M, & 1 Dt = ? St, \\
 1 T = ? Dt, & 1 S = ? T, & 1 D = ? S, & 1 E = ? D, \\
 1 d = ? E, & 1 s = ? d, & & 1 t = ? s.
 \end{array}$$

Zdaj nariši razpredelnico!

1. Napiši število 1 (5, 7) na listič, premikaj ga od najvišjega mesta za 1 (2, 3) stolpce proti desni; kako se izpremeni njegova vrednost?

2. Napiši število 53.412 (5.738, 3.568) na listič in položi ga na razpredelnico tako, da pride številka na najnižjem mestu v stolpec *a*) *E*, *b*) *d*, *c*) *t* in premakni ga za 1 (2, 3) stolpce proti levi; kako se izpremeni njegova vrednost?

3. Napiši število 1 (4, 9) v stolpec *a*) *T*, *b*) *D*, *c*) *E* in premakni ga za 1 (2, 3) stolpce proti desni; kako se izpremeni njegova vrednost?

4. Napiši število 56 (3.496, 536.728) tako v razpredelnico, da pride številka najnižjega mesta v stolpec *E* in premakni ga za 1 (2, 3) stolpce proti desni; kako se izpremeni njegova vrednost?

Izprememba vrednosti decimalnega ulomka s premikanjem decimalne pike, odn. vejice.

1. Napiši decimalni ulomek $4 \cdot 352$ ($28 \cdot 753$) v razpredelnico, premakni ga za 1 (2, 3) stolpce proti levi, napiši pa spet posledke kod decimalne ulomke na desni razpredelnice!

Kako se je premaknila decimalna pika? Kako se je izpremenila vrednost decimalnega ulomka s tem premikanjem?

2. Napiši število 4.236 v razpredelnico in premakni ga za 1 (2, 3) stolpce proti desni. Napiši posledke kot decimalne ulomke!

Kako se je premaknila decimalna pika? Kako se je izpremenila vrednost števila s tem premikanjem?

$$a) \quad 4 \cdot 352$$

$$43 \cdot 52$$

$$435 \cdot 2$$

$$4352 \cdot —$$

$$b) \quad 4236 \cdot —$$

$$423 \cdot 6$$

$$42 \cdot 36$$

$$4 \cdot 236$$

Primerjaj vrednost vsakega posameznega mesta (4, 40, 400, 4.000, $\frac{3}{10}$, 3, 30, 300 i. t. d.).

Ako pomaknemo decimalno piko za 1, 2, 3 mesta na desno, pride vsako posamezno število za 1, 2, 3 mesta bolj na levo in je torej 10, 100, 1000 krat več vredno.

Ako pomaknemo decimalno piko za 1, 2, 3 mesta na levo, pride vsako posamezno število za 1, 2, 3 mesta bolj proti desni in je 10, 100, 1.000 krat manj vredno.

Kako torej množimo, oz. delimo decimalno število z 10, v 100, s 1000? Ako imamo premalo mest, pripišemo ničlo!

$$3. \quad 4 \cdot 26 \times 10 =$$

$$4. \quad 13 \cdot 642 \times 10 =$$

$$5. \quad 0 \cdot 65 \times 10 =$$

$$6. \quad 8 \cdot 536 \times 100 =$$

$$7. \quad 24 \cdot 627 \times 100 =$$

$$8. \quad 6 \cdot 69 \times 100 =$$

$$9. \quad 14 \cdot 872 \times 1.000 =$$

$$10. \quad 9 \cdot 643 \times 1.000 =$$

$$11. \quad 0 \cdot 82 \times 1.000 =$$

$$12. \quad 45 \cdot 3 : 10 =$$

$$13. \quad 2.864 \cdot 3 : 100 =$$

$$14. \quad 4.318 \cdot 0 : 1.000 =$$

$$15. \quad 24 \cdot 1 : 100 =$$

$$16. \quad 92 \cdot 36 : 10 =$$

$$17. \quad 563 \cdot 0 : 1.000 =$$

Izračunaj z uporabo razpredelnice!

$$18. \quad 5 \text{ t} \times 10 =$$

$$19. \quad 6 \text{ s} \times 10 =$$

$$20. \quad 7 \text{ d} \times 10 =$$

$$21. \quad 8 \text{ E} \times 10 =$$

$$22. \quad 9 \text{ D} \times 10 =$$

$$23. \quad 2 \text{ t} \times 100 =$$

$$24. \quad 6 \text{ d} \times 100 =$$

$$25. \quad 7 \text{ D} \times 100 =$$

$$26. \quad 3 \text{ T} \times 100 =$$

$$27. \quad 4 \text{ t} \times 1.000 =$$

$$28. \quad 5 \text{ d} \times 1.000 =$$

$$29. \quad 8 \text{ S} \times 1.000 =$$

$$30. 5 E : 10 =$$

$$31. 9 E : 100 =$$

$$32. 6 D : 1.000 =$$

$$33. 2 S : 1.000 =$$

$$34. 7 d : 10 =$$

$$36. 4 D : 100 =$$

Pretvorne naloge v obliki decimalnih ulomkov.

1. 8 pl. = ? lg. (8·8 lg.)	2. 6 pl. = ? bk.
3. 2 pl. = ? rz.	4. 0·4 m = ? dm
5. 0·63 m = ? cm	6. 0·863 m = ? mm
7. 4·32 l = ? cl	8. 12·38 kg = ? dkg
9. 6·034 t = ? kg	10. 6 lg. 4 pl. = ? lg.
11. 23 hl 4 l = ? hl	12. 36 km 8 m = ? km
13. 23 s = ? d ? s	14. 75 t = ? s ? t
15. 36 d = ? E ? d	16. $3\frac{1}{2}, 7\frac{3}{4}, \frac{1}{4}$
- $23 s = 2 d 3 s$

Štiri računski načini z decimalnimi ulomki.

Seštevanje.

1. a) $\begin{array}{r} 4\text{ m } 2\text{ dm } 3\text{ cm} \\ 1\text{ m } 6\text{ dm } 5\text{ cm} \\ \hline 8\text{ m } 9\text{ dm } 6\text{ cm} \end{array}$	b) $\begin{array}{r} 4\text{ S } 2\text{ D } 3\text{ E} \\ 1\text{ S } 6\text{ D } 5\text{ E} \\ \hline 8\text{ S } 9\text{ D } 6\text{ E} \end{array}$	c) $\begin{array}{r} 423 \\ 165 \\ \hline 896 \end{array}$
--	---	--

2. b) $\begin{array}{r} 2\text{ T } 2\text{ S } 2\text{ D } 6\text{ E} \\ 2\text{ T } 5\text{ S } 8\text{ D } 3\text{ E} \\ 4\text{ T } 9\text{ S } 7\text{ D } 3\text{ E} \\ \hline 6\text{ T } 4\text{ S } 5\text{ D } 9\text{ E} \end{array}$	c) $\begin{array}{r} 2.226 \\ 2.583 \\ 4.973 \\ \hline 6.459 \end{array}$
--	---

3. c) $\begin{array}{r} 17.428 \\ 9.632 \\ \hline 43.081 \end{array}$

4. a) $\begin{array}{r} 7\text{ D } 2\text{ E } 3\text{ d } 5\text{ s} \\ 2\text{ D } 4\text{ E } 5\text{ d } 9\text{ s} \\ \hline 8\text{ D } 5\text{ E } 3\text{ d } 6\text{ s} \end{array}$	b) $\begin{array}{r} 72\cdot35 \\ 24\cdot59 \\ \hline 85\cdot36 \end{array}$
--	--

$$\begin{array}{r} 5. 312\cdot6 \\ 68\cdot5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6. 0\cdot843 \\ 4\cdot268 \\ \hline 9\cdot571 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7. 43\cdot057 \\ 86\cdot93 \\ 154\cdot046 \\ \hline 628\cdot008 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 8. \quad 7 \cdot 523 \, m \\
 18 \cdot 069 \, m \\
 6 \cdot 75 \, m \\
 20 \cdot 008 \, m \\
 \underline{0 \cdot 87 \, m}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 9. \quad 18 \cdot 23 \, \text{Din} \\
 415 \cdot 70 \, \text{Din} \\
 9 \cdot 86 \, \text{Din} \\
 24 \cdot 09 \, \text{Din} \\
 \underline{1 \cdot 05 \, \text{Din}}
 \end{array}$$

Podpiši seštevance ter izračunaj:

$$10. \quad 385 \cdot 673 + 9 \cdot 86 + 23 \cdot 078 + 140 \cdot 205$$

$$11. \quad 74 \cdot 15 + 324 \cdot - + 8 \cdot 675 + 0 \cdot 897$$

$$12. \quad 9 \cdot 38 + 37 \cdot 643 + 0 \cdot 097 + 24 \cdot -$$

$$13. \quad 216 \cdot - + 0 \cdot 895 + 123 \cdot 68 + 0 \cdot 056$$

14. Navedi sam take naloge!

15. Hiša je do prvega nadstropja $3 \cdot 74 \, m$ visoka, od tod do drugega nadstropja $3 \cdot 54 \, m$, od tod do tretjega nadstropja $3 \cdot 38 \, m$, streha pa $4 \cdot 18 \, m$ visoka; kako visoka je hiša?

16. Oče izda $112 \cdot 25 \, \text{Din}$, $198 \cdot 75 \, \text{Din}$ in $68 \cdot 50 \, \text{Din}$; koliko skupaj?

17. Blagajnik Podmladka društva Rdečega križa dobi $11 \cdot 25 \, \text{Din}$, $6 \cdot 50 \, \text{Din}$, $0 \cdot 75 \, \text{Din}$; koliko skupaj?

$$1. \quad 2 \cdot 356 \times 10 = \quad 2. \quad 0 \cdot 843 \times 100 = \quad 3. \quad 14 \cdot 216 \times 1 \cdot 000 =$$

$$4. \quad 438 \cdot 6 : 10 = \quad 5. \quad 5432 \cdot 1 : 100 = \quad 6. \quad 145 : 1 \cdot 000 =$$

$$1. \quad 8 \text{ krat } 7 =$$

$$2. \quad 5 \text{ krat } 9 =$$

$$3. \quad 3 \text{ krat } 8 =$$

Zdaj pa poštečaj množitelj — multiplikator krat množenec — multiplikand z 2 (6) in razštečaj dobljeni produkt z 2 (6). Primerjaj dobljeni kvocijent s produktom 1. (2., 3.) naloge!

$$8 \text{ krat } 7 = 56$$

$$2 \text{ krat } 8 \text{ krat } 7 = 112$$

$$112 : 2 = 56$$

=

=

Razširjava obsega decimalnih ulomkov z *dt*, *st*, *m*.

$$\frac{1}{10} \text{ od } 1 \, E = 1 \, d$$

$$\frac{1}{10} \text{ od } 1 \, d = 1 \, s$$

$$\frac{1}{10} \text{ od } 1 \, s = 1 \, t$$

$$\frac{1}{10} \text{ od } 1 \, t = 1 \, dt$$

$$\frac{1}{10} \text{ od } 1 \, dt = 1 \, st$$

$$\frac{1}{10} \text{ od } 1 \, st = 1 \, m$$

1. Čitaj nastopne decimalne ulomke:

$$3 \cdot 235167$$

$$12 \cdot 108364$$

$$0 \cdot 628908$$

$$3 \cdot 235167 = 3 \text{ cele } 2 \, d \, 3 \, s \, 5 \, t \, 1 \, dt \, 6 \, st \, 7 \, m$$

$$\begin{array}{lll} 2. 14 \cdot 2 \times 10 = & 3. 3 \cdot 4 \times 100 = & 4. 8 \cdot 64725 \times 1 \cdot 000 = \\ 5. 48 \cdot 5 : 10 = & 6. 538 : 100 = & 7. 14 \cdot 235 : 1 \cdot 000 = \end{array}$$

Odštevanje.

$$\begin{array}{rcl} 1. a) & 6 \text{ rz. } 4 \text{ bk. } 2 \text{ lg. } 7 \text{ pl.} & b) \quad \begin{array}{r} 6 \text{ T } 4 \text{ S } 2 \text{ D } 7 \text{ E} \\ - 2 \text{ T } 5 \text{ S } 9 \text{ D } 2 \text{ E} \end{array} \quad c) \quad \begin{array}{r} 6.427 \\ - 2.592 \end{array} \\ \hline & - 2 \text{ rz. } 5 \text{ bk. } 9 \text{ lg. } 2 \text{ pl.} & \end{array}$$

$$\begin{array}{rcl} 2. b) & \begin{array}{r} 4 \text{ St } 3 \text{ Dt } 7 \text{ T } 2 \text{ S } 8 \text{ D } 2 \text{ E} \\ - 1 \text{ St } 5 \text{ Dt } 9 \text{ T } 6 \text{ S } 4 \text{ D } 2 \text{ E} \end{array} & c) \quad \begin{array}{r} 437.282 \\ - 159.642 \end{array} \\ \hline & & \end{array}$$

$$\begin{array}{rcl} 3. c) & \begin{array}{r} 648.793 \\ - 259.428 \end{array} & \\ \hline & & \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4. a) \quad \begin{array}{r} 8 \text{ D } 3 \text{ E } 5 \text{ d } 4 \text{ s } 2 \text{ t} \\ - 2 \text{ D } 5 \text{ E } 1 \text{ d } 8 \text{ s } 6 \text{ t} \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} b) \quad \begin{array}{r} 83 \cdot 542 \\ - 25 \cdot 186 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5. \quad \begin{array}{r} 58 \cdot 643 \\ - 23 \cdot 451 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6. \quad \begin{array}{r} 0 \cdot 9648 \\ - 0 \cdot 5271 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7. \quad \begin{array}{r} 6 \cdot 04819 \\ - 2 \cdot 362 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8. \quad \begin{array}{r} 58 \cdot 643 \\ - 24 \cdot 451 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9. \quad \begin{array}{r} 0 \cdot 9648 \\ - 0 \cdot 5271 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10. \quad \begin{array}{r} 6 \cdot 04819 \\ - 2 \cdot 362 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11. \quad \begin{array}{r} 48 \cdot 975 \\ - 18 \cdot 376 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 12. \quad \begin{array}{r} 9 \cdot 845 \\ - 2 \cdot 39 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 13. \quad \begin{array}{r} 65 \cdot 37 \\ - 9 \cdot 583 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14. \quad \begin{array}{r} 7 \cdot 6543 \\ - 6 \cdot 7589 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 15. \quad \begin{array}{r} 10 \cdot 38124 \\ - 5 \cdot 2748 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 16. \quad \begin{array}{r} 158 \cdot 72 \\ - 43 \cdot 87542 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 17. \quad \begin{array}{r} 37 \cdot - \\ - 12 \cdot 36854 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 18. \quad \begin{array}{r} 6 \cdot 738452 \\ - 1 \cdot 36596 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 19. \quad \begin{array}{r} 345 \cdot 63724 \\ - 186 \cdot - \end{array} \end{array}$$

Podpiši in odštej:

$$20. \quad \begin{array}{r} 6 \cdot 8573 \\ 17 \cdot 637 \\ 54 \cdot 02738 \\ 26 \cdot - \\ 87 \cdot 52431 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 2 \cdot 64 \\ - 8 \cdot 17593 \\ - 9 \cdot 5184 \\ - 6 \cdot 95734 \\ - 59 \cdot - \end{array}$$

$$21. \quad \begin{array}{r} 380 \cdot 4 \\ 63 \cdot 75 \\ 0 \cdot 943 \\ 1 \cdot - \end{array} \quad \begin{array}{r} - 2 \cdot 58 \\ - 18 \cdot 2 \\ - 0 \cdot 085 \\ - 0 \cdot 7409 \end{array}$$

22. Nekdo prejme 68·75 Din, izda pa 43·25 Din. Kaj boš izračunil?

23. Od 7·16 m dolgega drevesnega debla odrežejo 4·53 m.
A) vprašaj! B) izračunaj! _____

1. $0.0682 \times 100 =$

2. $43658 : 1.000 =$

3. a) 8 krat 6 = $\overbrace{32}^{4 \text{ krat } 8} \times 6 : 4 =$ c) 8 krat $\overbrace{24}^{4 \text{ krat } 6} : 4 =$

Primerjaj zneske nalog a), b) in c)!

4. 24.35687	5. 17.3654	6. 312.65	7. 24
6.043	$— 8.4829$	48.653	$— 15.829$
12.6352		6.008	
9.8			

1. Gospodinja A dobi 36 kg kave, prepusti pa sosedi B 12.38 kg in sosedi C 11.72 kg; koliko obdrži zase?

2. Nekdo izda meseca maja 159.25 Din za stanovanje, 696.75 Din za živež, 428.50 Din za obleko, prejme pa 1325.50 Din. Kaj bomo izračunili?

P o š t e v a n j e.

a)

1. a) 32.4×78 (daljša obl.)	b) 32.4×78 (krajša obl.)
$32.4 \times 10 = 324$	2268
324×78	2592
2268	2527.2
2592	
$25272 : 10 = 2527.2$	
$32.4 \times 78 = 2527.2$	

2. a) $8.76 \times 821 =$ (daljša obl.) b) 8.76×821 (krajša obl.)

3. a) $1.324 \times 43 =$ (daljša obl.) b) 1.324×43 (krajša obl.)

Kako poštevamo decimalen ulomek s celim številom?

Zdaj pa izračunaj nastopne primere le v krajši obliki!

4. 6.2×27	5. 14.38×68	6. 7.632×73
7. 0.386×253	8. 426.7×9	9. 1.96×82

10. 68.5×8	11. 73.085×23
76.43×9	5.608×45
0.376×5	0.984×67
7.486×10	14.872×100

$$\begin{array}{r} 12. \quad 6 \cdot 38 \times 425 \\ 17 \cdot 5 \times 207 \\ 0 \cdot 638 \times 968 \\ 5 \cdot 084 \times 1000 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 13. \quad 3 \cdot 725 \times 704 \\ 0 \cdot 076 \times 263 \\ 1 \cdot 409 \times 358 \\ 14 \cdot 8 \times 647 \end{array}$$

14. Uradnik prejme na mesec 2252·75 Din, koliko v 1 letu?

15. Stopnice imajo 18 pragov po 2·4 dm visokih; kako visoke so stopnice?

1. $0 \cdot 0882 \times 100 =$

2. $48658 : 1 \cdot 000 =$

3. a) 8 krat 6 = $\overbrace{32}^{4 \text{ krat } 8} \times 6 : 4 =$ c) $\overbrace{8 \text{ krat } 24}^{4 \text{ krat } 6} : 4 =$

Primerjaj zneske nalog a), b) in c)!

$$\begin{array}{r} 4. \quad 24 \cdot 35687 \\ 6 \cdot 043 \\ 12 \cdot 6352 \\ 9 \cdot 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5. \quad 17 \cdot 3654 \\ - 8 \cdot 4829 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6. \quad 312 \cdot 65 \\ 48 \cdot 653 \\ 6 \cdot 008 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7. \quad 24 \cdot - \\ - 15 \cdot 829 \end{array}$$

8. $18 : 6 =$

9. $24 : 12 =$

10. $80 : 20 =$

Poštevaj dividend in divizor z 2 (7) in primerjaj dobljene količnike!

b)

1. a) $\begin{array}{r} 93 \times 6 \cdot 7 \text{ (daljša obl.)} \\ 6 \cdot 7 \times 10 = 67 \\ 93 \times 67 \\ 558 \\ 651 \\ \hline 6231 : 10 = 623 \cdot 1 \\ 93 \times 6 \cdot 7 = 623 \cdot 1 \end{array}$

b) $\begin{array}{r} 93 \times 6 \cdot 7 \text{ (krajša obl.)} \\ 558 \\ 651 \\ \hline 623 \cdot 1 \end{array}$

2. a) $521 \times 3 \cdot 24 =$ (daljša obl.) b) $521 \times 3 \cdot 24 =$ (krajša obl.)

3. a) $168 \times 0 \cdot 463 =$ (daljša obl.) b) $168 \times 0 \cdot 463 =$ (krajša obl.)

Kako poštevaš celo število z decimalnim ulomkom?

Nastopne primere izračunaj le v krajši obliki!

4. $95 \times 3 \cdot 5 =$

5. $412 \times 3 \cdot 26 =$

6. $846 \times 0 \cdot 237 =$

7. 1 m sukna velja 132 Din; koliko 3·5 m?

8. 1 q sladkorja velja 1800 Din, koliko 3·74 q?

1. $42 : 14 =$

2. $72 : 18 =$

3. $54 : 6 =$

Zdaj pa poštečaj deljenec in delitelj s 3 (8) in primerjaj dobljene kvocijente s kvocijenti 1. (2., 3.) naloge!

4. $16 \cdot 2438$

$38 \cdot 0872$

$6 \cdot 42$

$0 \cdot 0897$

5. $432 \cdot 71614$

$— 158 \cdot 56363$

6. $8 \cdot 476 \times 10 =$

7. $74 \cdot 2 \times 1000 =$

8. $0 \cdot 875 \times 100 =$

10. $328 \times 6 \cdot 48 =$

9. $1 \cdot 6435 \times 1.000 =$

11. $4 \cdot 1352 \times 23 =$

12. Izračunaj obseg a) trikotnika, čigar stranice so $68 \cdot 067 m$, $74 \cdot 502 m$ in $36 \cdot 856 m$, b) četverokotnika, čigar stranice so $0 \cdot 423 m$, $1 \cdot 708 m$, $2 \cdot 532 m$, $1 \cdot 892 m$!

13. Stranica kvadrata meri $4 \cdot 36 dm$; kolik je njegov obseg?

Posebni primeri za poštevanje decimalnih ulomkov.

Posebni primeri za poštevanje decimalnih ulomkov.

1. a) $\frac{46 \cdot 23 \times 20}{46 \cdot 23 \times 10 = 462 \cdot 3}$ (daljša obl.)

$\frac{462 \cdot 3 \times 2}{924 \cdot 6}$

b) $\frac{46 \cdot 23 \times 20}{924 \cdot 60}$

1. a) $6 \cdot 374 \times 400 =$ (daljša obl.)

2. a) $0 \cdot 2731 \times 7.000 =$ (daljša obl.)

b) $6 \cdot 374 \times 400 =$ (krajša obl.)

b) $0 \cdot 2731 \times 7.000 =$ (krajša obl.)

Nastopne primere izračunaj le v krajši obliki!

3. $4 \cdot 52661 \times 30 =$

5. $942 \cdot 57 \times 9.000 =$

7. $3 \cdot 685 \times 6.000 =$

4. $0 \cdot 94432 \times 800 =$

6. $0 \cdot 658 \times 70 =$

8. $12 \cdot 2 \times 400 =$

9. Izračunaj tretjo stranico trikotnika, ako meri obseg $20 \cdot 56 m$, ena stranica $8 \cdot 42 m$ in druga $5 \cdot 97 m$! Stranica $8 \cdot 42 m$ je osnovnica, višina meri $7 \cdot 31 m$, kolika je ploščina?

10. Izračunaj četrto stranico četrkotnika, ako meri obseg 157.46 m , ena stranica 42.88 m , druga 23.08 m , tretja 53 m !

11. $432.56 \times 600 =$

12. $0.91632 \times 80 =$

13. $2.42731 \times 5.000 =$

1. $30 : 10 =$

2. $28 : 7 =$

Zdaj pa poštečaj dividend in divizor s 6 (9) in primerjaj dobljena kvocijenta s kvocijentom 1. in 2. naloge!

c)

1. a) 43.2×9.6 (daljša obl)

b) 43.2×9.6 (krajša obl)

$$\begin{array}{r} 9.6 \times 10 = 96 \\ 43.2 \times 96 \\ \hline 3888 \\ 2592 \\ \hline 4147.2 : 10 = 414.72 \\ 43.2 \times 9.6 = 414.72 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3888 \\ 2592 \\ \hline 414.72 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3888 \\ 2592 \\ \hline 4147.2 : 10 = 414.72 \\ 43.2 \times 9.6 = 414.72 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3888 \\ 2592 \\ \hline 4147.2 : 10 = 414.72 \\ 43.2 \times 9.6 = 414.72 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3888 \\ 2592 \\ \hline 4147.2 : 10 = 414.72 \\ 43.2 \times 9.6 = 414.72 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3888 \\ 2592 \\ \hline 4147.2 : 10 = 414.72 \\ 43.2 \times 9.6 = 414.72 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3888 \\ 2592 \\ \hline 4147.2 : 10 = 414.72 \\ 43.2 \times 9.6 = 414.72 \end{array}$$

2. a) $3.27 \times 1.46 =$ (d. obl.) **b)** $3.27 \times 1.46 =$ (kr. obl.)

3. a) $0.236 \times 0.481 =$ (d. obl.) **b)** $0.236 \times 0.481 =$ (kr. obl.)

Kako poštevaš decimalen ulomek z decimalnim ulomkom?

Nastopne primere izračunaj le v krajši obliki!

4. $2.34 \times 3.4 =$ **5.** $0.856 \times 17.223 =$ **6.** $4.068 \times 12.43 =$

1. 12.6843

2. 51.26875

3. $0.625 \times 34 =$

$$\begin{array}{r} 9.4519 \\ 124.685 \\ 0.99 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 13.93482 \end{array}$$

4. $2.57 \times 41.5 =$

5. 8.4237×10 (100, 1.000) = **6.** 4.2571×30 (300, 3000) =

7. $8.263 \times 247 =$ **8.** $4.217 \times 3.84 =$ **9.** $3.287 \times 2.34 =$

10. Osnovnica romboida meri 5.234 m , višina pa 1.062 m . Izračunaj ploščino!

10. $12 : 4 =$

11. $20 : 5 =$

Poštečaj dividend in divizor teh primerov s 3 (7)!

Ali se izpremeni kvocijentova vrednost, ako poštečemo dividend in divizor z 10 (100, 1.000)?

Razštevanje decimalnega ulomka z osnovnim številom.

1. a) $8\text{ m } 3\text{ dm } 5\text{ cm } 2\text{ mm} : 9$ b) $8\text{ T } 3\text{ S } 5\text{ D } 2\text{ E} : 9$ c) $8.352 : 9$ ($\frac{1}{9}$ od, 9 v)
 2. b) $6\text{ D } 1\text{ T } 3\text{ S } 5\text{ D } 4\text{ E} : 4$ c) $63.564 : 4$ ($\frac{1}{4}$ od, 4 v)
 3. c) $79.512 : 8$ (8 v)

4. a) $3\text{ D } 5\text{ E } 1\text{ d } 3\text{ s} : 3 = 1\text{ D } 1\text{ E } 7\text{ d } 1\text{ s}$ b) $35 : 13 : 3 = 11 : 71$ ($\frac{1}{3}$ od, 3 v)

$$\begin{array}{r} 3\text{ D} \\ = 5\text{ E} \\ 3\text{ E} \\ \hline 21\text{ d} \\ 21\text{ d} \\ \hline = 3\text{ s} \\ 3\text{ s} \\ \hline = \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \\ = 5 \\ 3 \\ \hline 21 \\ 21 \\ \hline = 3 \\ 3 \\ \hline = \end{array}$$

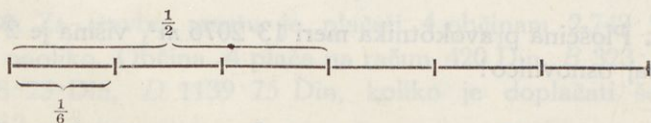
5. b) $438 : 535 : 5 = (\frac{1}{5} \text{ od}, 5 \text{ v})$
 6. $7 : 52 : 2 = (2 \text{ v})$ 7. $95 : 112 : 6 = (6 \text{ v})$ 8. $415 : 269 : 7 = (7 \text{ v})$

Razštevanje decimalnega ulomka z večmestnim celim številom.

1. $8.588 : 2.147 = (8,000 : 2,000)$
 2. $327.538 : 74.326 = (320,000 : 70,000)$

3. $7.3,88 : 32 =$ 4. $54.93,6 : 872 =$ 5. $781,840 : 258 =$
 6. $37,2 : 12 =$ 7. $10 \cdot 5,8 : 46 = 0$ 8. $25.96,5 \cdot 32 : 761 =$
 9. $456 \cdot 4 : 426 =$ 10. $13,558 \cdot 84 : 419 =$ 11. $184.083 \cdot 6 : 3 \cdot 428 =$
 12. $6.738 \cdot 43 : 536 = (\text{na } 4 \text{ dec.})$ 13. $43 \cdot 5268 : 317 = (\text{na } 5 \text{ dec.})$

Razštevanje decimalnega ulomka z D, S, T.

1. $\frac{1}{3}$ od $\frac{1}{2} =$ 2. $\frac{1}{4}$ od $\frac{1}{2} =$ 3. $\frac{1}{5}$ od $\frac{1}{2} =$

4. Razreži hleb na 10 enakih delov (na $\frac{1}{10}$) in vsako desetinko na dva enaka dela; kako se imenujejo ti deli?

5. $\frac{1}{20}$ od 760 = $\frac{1}{10}$ od 760 = 76 $\frac{1}{5}$ od 76 = 38 $\frac{1}{10}$ od 760 = 38
 6. $\frac{1}{100}$ od 4.200 = 7. $\frac{1}{3000}$ od 12.000 = 8. $\frac{1}{80}$ od 720 =

9. a) $315:15 =$ 10. a) $2016:36 =$ 11. a) $9072:504 =$
 b) $315:5, 15:5$ b) $2016:9, 36:9$ b) $9072:7, 504:7$
 $63:3 =$ $224:4 =$ $1296:72 =$

12. a) $372 \cdot 6 : 20$ b) $3712 \cdot 6 : 210 = 18 \cdot 63$ 13. $6,74 \cdot 35 : 5,00 =$
 $37 \cdot 26 : 2 = 18 \cdot 63$ 14. $8,321 \cdot 313 : 7,1000 =$

$$\begin{array}{r} 2 \\ 17 \\ 16 \\ \hline = 12 \\ 12 \\ \hline = 6 \\ 6 \\ \hline = \end{array}$$

15. $52 \cdot 44 : 30 =$ 16. $61.543 \cdot 32 : 400 =$ 17. $752.438 \cdot 312 : 8.000 =$
 18. $6 \cdot 345 : 50 =$ 19. $24 \cdot 36 : 700 =$ 20. $73 \cdot 422 : 9.000 =$

Razštevanje decimalnega ulomka (celega števila) z decimalnim ulomkom.

1. a) $15 : 3 = 5$ 2. a) $86 : 32 =$ 3. a) $228 : 57 =$
 b) $150 : 30 =$ b) $9.600 : 3.200 =$ b) $228.000 : 57.000 =$

1. $6 \cdot 12 : 5 \cdot 1$ 2. $6 \cdot 4294 : 1 \cdot 22$ 3. $7 \cdot 80134 : 0 \cdot 653$
 $6 \cdot 12 \times 10 = 61 \cdot 2$ $642 \cdot 94 : 122 =$ $7081 \cdot 34 : 653 =$
 $5 \cdot 1 \times 10 = 51$ S čim je v 2. (3) nalogi dividend in divizor
 $61 \cdot 2 : 51 =$ poštovati, da postane divizor celo število?

4. a) $37 \cdot 2 : 1 \cdot 2 =$ b) $10 \cdot 58 : 0 \cdot 46 =$ c) $2 \cdot 652 : 0 \cdot 034 =$
 5. a) $45 \cdot 64 : 32 \cdot 6 =$ b) $26 \cdot 3952 : 8 \cdot 46 =$ c) $1 \cdot 36336 \cdot 0 \cdot 243 =$
 6. a) $5 \cdot 166 : 12 \cdot 3 =$ b) $3.816 : 0 \cdot 72 =$ c) $528 : 0 \cdot 232 =$

7. Ploščina pravokotnika meri $13 \cdot 2076 m^2$, višina je $2 \cdot 12 m$.
Izračunaj osnovnico!

Naloge v ponavljanje.

1. $12 \cdot 738$ 2. $4.736 \cdot 354$ 3. 845
 $486 \cdot 86$ — $1.972 \cdot 843$ — $236 \cdot 188$
 $375 \cdot 396$

$$\begin{aligned}
 &4. 643 \cdot 27 \times 10 = \quad 5. 15 \cdot 832 \times 100 = \quad 6. 0 \cdot 62753 \times 1.000 = \\
 &7. 46 \cdot 62 : 10 = \quad 8. 5.439 \cdot 4 : 1 = \quad 9. 18.356 \cdot 32 : 1.000 = \\
 &10. 23 \cdot 56 \times 72 = \quad 11. 481 \times 0 \cdot 175 = \quad 12. 2 \cdot 36 \times 13 \cdot 56 = \\
 &13. 46 \cdot 344 : 8 = \quad 14. 728 \cdot 432 : 8 \cdot 942 = \quad 15. 115 \cdot 62 : 60 = \\
 &16. 628 \cdot 6 : 700 = \quad 17. 75.137 \cdot 4 : 9.000 = \quad 18. 263.952 : 8 \cdot 28 = \\
 &19. 151 \cdot 856 : 2 \cdot 18 = \quad 20. 381 \cdot 6 : 0 \cdot 72 =
 \end{aligned}$$

21. Usnjar proda 800 kož in zasluži 4.350·75 Din; koliko zasluži poprek pri 1 koži? (? Din ? p).

22. Cesta drži od *A* črez *B* do *C*. Od *A* do *C* je 18·324 *km*, od *B* do *C* 9·076 *km*; kako daleč je od *A* do *B*?

23. Za 16 *kg* kave je plačati 779·25 Din; koliko za 4·36 *kg*? (? Din ? p).

24. Pri dražbi lesa je kupil *A* za 248·75 Din drv, za 40·50 Din dračja, za vožnjo je plačal 42·25 Din; koliko velja les?

25. Cesta je 12·032 *km* dolga, posuli so jo z gramozom 7·632 *km*; kako dolga je neposuta cesta?

26. Za gospodarstvo se porabi na leto 10·12 *hl* ržene moke; koliko v 6 letih?

27. 6 zabojev sladkorja tehta 732·48 *kg*; koliko tehta poprek 1 zaboj? ✓

28. Koliko parov nogavic se more splesti iz 83·78 *kg* volne, če je treba za 1 par 0·142 *kg* volne?

29. Nekdo kupi 3 vozne listke po 14 Din 50 p, plača s 100 Din bankovcem. Koliko dobi nazaj?

30. Za stavbo mostu je plačati 4 občinam 2.742·50 Din, vsaki onoliko. Občina *A* plača na račun 420 Din, *B* 323·50 Din, *C* 298·25 Din, *D* 1139·75 Din, koliko je doplačati še vsaki občini?

31. Koliko meri pravokotni travnik, ki je 168 *m* dolg in 45 *m* širok? (Obseg in ploščina.)

32. Kocka ima stranico 3·2 *dm*. Izračunaj ploščino vseh ploskev in telesnino!

C. Računanje z večimenskimi števili.

Skrčitev.

Ustno računanje.

1. a) $30\text{ dm} = ?\text{ m}$ b) $400\text{ pl.} = ?\text{ bk.}$ c) $8.000\text{ gk} = ?\text{ t}$
 2. a) $35\text{ dni} = ?\text{ tedn.}$ b) $72\text{ kos.} = ?\text{ duc.}$ c) $60\text{ dni} = ?\text{ mes.}$

Pismeno računanje.

a)

1. $6.728\text{ p} = ?\text{ Din ? p}$ 2. $3.282\text{ cm} = ?\text{ m ? cm}$
 (1 Din = 100 p $6.728\text{ p} : 100\text{ p} = 67,28$ torej 67 Din 28 p)
 3. $632\text{ pl.} = ?\text{ lg. ? pl.}$ 4. $45.567\text{ m} = ?\text{ } \mu\text{m ? m}$
 5. $4.236\text{ pl.} = ?\text{ bk. ? lg. ? pl.}$ 6. $6.852\text{ g} = ?\text{ kg ? dkg ? g}$
 7. $257.468\text{ g} = ?\text{ q ? kg ? g}$

b)

1. $324\text{ kos.} = ?\text{ duc.}$ 2. $2.725\text{ kos.} = ?\text{ kop ? kos.}$
 3. a) $624\text{ mes.} = ?\text{ let}$ b) $93.736\text{ dni} = ?\text{ let}$
 4. $3.852\text{ (5.348) dni} = ?\text{ let ? mes. ? dni}$ 5. $6.328\text{ s.} = ?\text{ m. ? s.}$
 6. $12.724\text{ (24.658) sek.} = ?\text{ ur ? min. ? sek.}$
 7. $324.648\text{ ur} = ?\text{ let ? mes. ? dni ? ur.}$

Naloge v ponavljanje.

1.
$$\begin{array}{r} 46 \cdot 283 \\ 50 \cdot 08 \\ \hline 146 \cdot 352 \end{array}$$
 2.
$$\begin{array}{r} 8 \cdot 7426 \\ - 3 \cdot 5819 \\ \hline \end{array}$$
 3. $0 \cdot 4387 \times 1.000 =$
 4. $407 \cdot 2 \times 100 =$ 5. $824 \cdot 6 \times 1.000 =$
 6. $6 \cdot 23 \times 10 =$ 7. $5 \cdot 623 \times 163 =$
 8. $4 \cdot 238 \times 3 \cdot 4 =$ 9. $23 \cdot 4 \times 2 \cdot 357 =$
 10. $453 \cdot 78 : 4 =$ 11. $308 \cdot 7 : 63 =$
 12. $8.263 \cdot 14 : 600 =$ 13. $77 \cdot 08 : 9 \cdot 4 =$
 14. $0 \cdot 9288 : 0 \cdot 0216 =$ 15. $143 \cdot 52 : 0 \cdot 312 =$

1. a) $2\text{ m} = ?\text{ dm}$ b) $7\text{ hl} = ?\text{ l}$ c) $4\text{ t} = ?\text{ kg}$
2. a) $3\text{ tedn.} = ?\text{ dni}$ b) $4\text{ duc.} = ?\text{ kos.}$ c) $8\text{ ur} = ?\text{ min.}$

a)

1. $156\text{ (1.238) Din} = ?\text{ p}$
2. $428\text{ cm} = ?\text{ mm}$
3. $822\text{ q} = ?\text{ kg}$
4. $432\text{ kg} = ?\text{ dkg}$
5. $8\text{ km } 624\text{ m} = ?\text{ m}$
6. $5\text{ m } 6\text{ dm } 7\text{ cm } 3\text{ mm} = ?\text{ mm}$
7. $23\text{ l } 4\text{ dl } 7\text{ cl} = ?\text{ cl}$
8. $27\text{ }\mu\text{m } 4\text{ km } 326\text{ m} = ?\text{ mm}$

b)

1. 43 kop = ? kos.

$$\begin{array}{r} 43 \times 60 \\ \hline 2.580 \end{array}$$

$$43 \text{ kop} = 2.580 \text{ kosov}$$

2. 67 duc. = ? kos. 3. 324 let = ? dni
4 48 duc. 9 kos. = ? kos. 5. 4 leta 8 mes. 18 dni = ? dni
6 28 let 8 mes. = ? ur 7. 5 mes. 27 dni 16 ur = ? min.
8. 18 ur 43 min. 29 sek. = ? sek. 5×30 177×24 4.264×60

$$\begin{array}{r} 5 \times 30 \\ \hline 150 \\ 27 \\ \hline 177 \end{array} \quad \begin{array}{r} 177 \times 24 \\ \hline 354 \\ 708 \\ \hline 4248 \\ 16 \\ \hline 4264 \end{array} \quad \begin{array}{r} 4.264 \times 60 \\ \hline 255.840 \text{ min.} \end{array}$$

1. $84 \text{ km} = ? \text{ m}$
2. $18 \text{ hl } 24 \text{ l} = ? \text{ l}$
3. $4 \text{ q } 63 \text{ kg } 7 \text{ dkg } 6 \text{ g} = ? \text{ g}$
4. $6 \text{ dni} = ? \text{ ur}$
5. $8 \text{ let } 6 \text{ mes.} = ? \text{ mes.}$
6. $15 \text{ dni } 16 \text{ ur } 24 \text{ min.} = ? \text{ min.}$
7. $8,400 \text{ p} = ? \text{ Din}$
8. $24 \text{ pl.} = ? \text{ lg. } ? \text{ pl.}$
9. $24,683 \text{ cm} = ? \text{ m } ? \text{ dm } ? \text{ cm}$
10. $276 \text{ mes.} = ? \text{ let}$
11. $634 \text{ kos.} = ? \text{ duc. } ? \text{ kos.}$
12. $18,432 \text{ sek.} = ? \text{ ur } ? \text{ min. } ? \text{ sek.}$

Računanje z imenovanimi števili.

Seštevanje enoimenskih števil.

a)

1.	4 dm	2.	86 dkg	3.	312 kg
	7 dm		24 dkg		817 kg
	9 dm		73 dkg		632 kg
	<u>5 dm</u>		<u>98 dkg</u>		<u>750 kg</u>
	2 m 5 dm				

b)

24 kos.	159 : 12 = 13	2.	11 mes.	3.	228 dni
31 kos.	<u>12</u>		8 mes.		330 dni
46 kos.	39		10 mes.		198 dni
58 kos.	<u>36</u>		9 mes.		324 dni
<u>159 kos.</u>	3 kos. ostanejo		7 mes.		287 dni
13 duc. 3 kos.					

1. 6 bk. 3 lg. 4 pl. = ? pl. 2. 3 mes. 24 dni 18 ur = ? ur
 3. 6.428 dl = ? hl ? l ? dl 4. 238 kos. = ? kop. ? duc. ? kos.

Seštevanje večimenskih števil.

a)

1.	8 m 2 dm 6 cm	2.	6 kg 62 dkg 4 g	3.	12 km 356 m
	5 m 8 dm 9 cm		4 kg 48 dkg 9 g		8 km 932 m
	3 m 7 dm 5 cm		<u>17 kg 82 dkg 8 g</u>		<u>34 km 868 m</u>
	<u>8 dm 7 cm</u>				

27 cm je 2 dm in 7 cm, 7 cm napišemo, 2 dm pa štejemo naprej i. t. d.

4.	3 hl 52 l	5.	68 Din 50 p	6.	8 t 9 q 25 kg
	7 hl 8 l		9 Din 25 p		17 t 3 q 36 kg
	12 hl 90 l		70 Din 9 p		— t 8 q 8 kg
	— hl 97 l		25 Din — p		<u>10 t — q 97 kg</u>
	<u>48 hl — l</u>		<u>— Din 68 p</u>		

Napiši naloge 1—6 tudi decimalno in izračunaj! Primerjaj vsote.

b)

1. 8 let 7 mes.	2. 6 dni 23 ur 48 min.	3. 2 dni 14 ur 40 min. 30 sek.
— 9 mes.	1 dan 18 ur 32 min.	3 dni 20 ur 57 min. 57 sek.
5 let 4 mes.	— 21 ur 56 min.	8 dni 18 ur 35 min. 55 sek.
9 let 11 mes.	2 dni 15 ur 54 min.	1 dan 9 ur 58 min. 38 sek.
<u>2 leti 39 mes.</u>	1. $39 : 12 = 3$	3 mesece napišemo, 3 leta štejemo naprej
<u>24 let 39 mes.</u>	<u>36</u>	
<u>27 let 3 mes.</u>	3	

Odštevanje večimenskih števil.

a) Priprava.

1. $8\ m\ 6\ dm$	2. $5\ l\ 2\ dl$	3. $16\ kg\ 32\ dkg$
<u>— 4 dm</u>	<u>— 7 dl</u>	<u>— 78 dkg</u>

7 dl ne moremo vzeti od 2 dl, izposoditi si moramo 1 l ali 10 dl i t. d.

4. $16\ let\ 9\ mes.$	5. $8\ duc.\ 4\ ks.$	6. $20\ ur\ 24\ min.$
<u>— 3 mes.</u>	<u>— 6 ks.</u>	<u>— 48 min.</u>

b)

1. $9\ bk.\ 6\ lg.\ 4\ pl.$	2. $29\ hl\ 14\ l$	3. $5\ kg\ 48\ dkg\ 2\ g$
<u>— 3 bk. 8 lg. 6 pl.</u>	<u>— 12 hl 72 l</u>	<u>— 3 kg 60 dkg 6 g</u>

72 l ne moremo vzeti od 14 l, izposoditi je 1 hl ali 100 l i t. d.

4. $58\ Din\ 45\ p$	5. $7\ km\ 825\ m$	6. $15\ q\ 23\ kg\ 45\ dkg$
<u>— 12 Din 76 p</u>	<u>— 2 km 843 m</u>	<u>— 8 q 34 kg 50 dkg</u>

7. $18\ t\ 7\ q\ 2\ kg$
<u>— 6 t 6 q 63 kg</u>

Napiši naloge 1—7 tudi decimalno in izračunaj! Primerjaj ostanke!

c)

1. $6\ let\ 8\ mes.$	2. $9\ let\ 5\ mes.$	3. $1888\ let\ 5\ mes.\ 8\ dni$
<u>— 2 leti 5 mes.</u>	<u>— 4 leta 8 mes.</u>	<u>— 56 let 7 mes. 16 dni</u>

Časovni računi.

1. Koliko časa je minilo od Kristusovega rojstva do rojstva našega kralja Aleksandra I. dne 17. decembra 1889?

2. Oče našega kralja, kralj Peter I., Veliki Osvoboditelj, je bil rojen 12. julija 1844 in je umrl, ko je bil star 77 let 1 mesec in 4 dni. Koliko časa je preteklo od Kristusovega rojstva do Petrove smrti? Kateri dan je umrl?

3. Kralj Peter se je poročil dne 12. avgusta 1883 z Zorko Ljubico, ki je umrla 17. marca 1890. Kako dolgo sta bila poročena?

4. Naš kralj Aleksander I. se je poročil dne 8. junija 1922; koliko star je bil tedaj?

5. Kako star je naš kralj danes?

6. Nekdo je umrl 5. decembra 1922, star je bil 68 let, 5 mesecev, 26 dni; kdaj je bil rojen?

7. Vojvoda Živojin Mišić se je rodil dne 6. junija 1857 in je umrl dne 20. januarja 1921; koliko je bil star?

8. Izračuni, koliko si danes star! Izračunite starost svojih staršev!

9. Razni računi po voznem redu str. 50!

10. Račun za gospoda L. M. v.

		Din	p
1.	Sinu nove čevlje naredil*)		
2.	Gospe podpetnike		
3.	Gospodu čevlje podplatil		
4.	Hčerki, poprava pet		
5.	Gospodu nove čevlje naredil		
6.	Sinčku čevljičke poddelal		

11. Napravi sam take račune za razne obrtnike!

*) Vstavi dnevne cene!

Dohodki in izdatki.

1. Da imamo vselej točen pregled v svojem imetju, si moramo skrbno zabeleževati vse dohodke in izdatke.

Blagajnik Podmladka društva Rdečega križa si bo n. pr. beležil dohodke in izdatke v teku meseca takole:

1933		Dohodki		Izdatki	
		Din	p	Din	p
januar	1. V blagajni	130	50		
	8. Dobil na članarini za jan. 1933	11	—		
	12. Podpora mestne občine	350	—		
	15. Za čevlje učencu I. I.			250	—
	16. Oddal članarino za dec. 1932			35	—
	21. Dobil na članarini za jan. 1933	17	50		
	25. Iztirjal zaostale članar. za 1932	26	—		
	30. Kupil novo knjigo za zapisnike			12	—
	Vsota	535	—	297	—

Dohodki 535 Din — p

Izdatki 297 „ — „

Gotovina 1. febr. 238 Din — p

2. Napravi tako razpredelnico za lastne dohodke in izdatke!

3. Hlapec v nalogah 4.—7. na str. 12. in 13. naj si izračuna gotovino po gorenjem načinu!

Poštevanje enoimenskih števil.

1. $25 \text{ p} \times 15 = 3 \text{ Din } 75 \text{ p}$

2. $124 \text{ kg} \times 216 =$

$$\begin{array}{r} 25 \times 15 \\ 25 \\ 125 \\ \hline 375 \text{ p} = 3 \text{ Din } 75 \text{ p} \end{array}$$

3. $48 \text{ ks.} \times 300 = 240 \text{ kop}$

4. $23 \text{ ur} \times 16 =$

$48 \times 300 = 14.400$

$14.400 : 60 = 240$

Poštevanje večimenskih števil.

a)

1. $4 \text{ bk. } 8 \text{ lg. } 7 \text{ pl.} \times 10 =$

2. $8 \text{ hl } 3 \text{ l } 4 \text{ dl } 6 \text{ cl} \times 100 =$

$4 \cdot 87 \text{ bk.} \times 10 = 48 \cdot 7 \text{ bk.} = 48 \text{ bk. } 7 \text{ lg.}$

3. $8 \text{ kg } 38 \text{ dkg } 4 \text{ g } 7 \text{ dg} \times 1000 =$

4. $3 \text{ m } 4 \text{ dm } 6 \text{ cm } 8 \text{ mm} \times 300 =$

$3 \cdot 468 \text{ m} \times 300 = 1040 \cdot 4 \text{ m} = 1 \text{ km } 40 \text{ m } 4 \text{ dm}$

5. $16 \text{ dkg } 7 \text{ g } 2 \text{ dg} \times 700 =$

6. $8 \text{ ha } 23 \text{ a } 86 \text{ m}^2 \times 456 =$

b)

1. $5 \text{ kop } 34 \text{ ks.} \times 100 =$

2. $9 \text{ dni } 21 \text{ ur } 50 \text{ min.} \times 100 =$

a) $340,0 : 60 = 56$ $\frac{5 \text{ kop} \times 100}{500}$ $5 \text{ kop } 34 \text{ kos.} \times 100 = 556 \text{ kop } 40 \text{ kos.}$

$$\begin{array}{r} 30 \\ 40 \\ 36 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 500 \\ 56 \\ \hline 556 \text{ kop} \end{array}$$

40 kos. ostane

b) $5 \text{ kop} = 300 \text{ kos.}$ $300 \text{ kos.} + 34 \text{ kos.} = 334 \text{ kos.}$

$334 \text{ kos.} \times 100 = 33400 \text{ kos.}$

$334,00 \text{ kos.} : 60 = 556 \text{ kop}$

$$\begin{array}{r} 30 \\ 34 \\ 30 \\ 40 \\ 36 \\ \hline 40 \text{ kos. ostane} \end{array}$$

3. $18 \text{ ur } 46 \text{ min. } 23 \text{ sek.} \times 42 =$ 4. $40 \text{ let } 9 \text{ mes. } 15 \text{ dni } 22 \text{ ur} \times 65 =$

5. Nekdo dobi od kapitala 346 Din 25 p obresti na leto; koliko obresti dobi v 25 letih?

6. Koliko velja 5 ducatov 8 kosov brušenih kupic s pokrovom, če velja 1 kos 20 Din 50 p?

7. Kolika je ploščina pravokotnika, čigar stranici merita 2 dm 7 cm 8 mm, 1 dm 5 cm 2 mm?

$$2 \cdot 78 \text{ dm}^2 \times 1 \cdot 52$$

8. Izračunaj ploščino kvadrata, čigar stranica meri 5 m 6 dm 2 cm!

9. Izračunaj ploščino pravokotnika, čigar stranici merita 43 m 8 dm in 32 m 9 dm!

10 Račun za gospo K. v C.

		Din	p
1. januarja	15 $\frac{1}{2}$ kg sladkorja po*)		
1. „	$\frac{3}{4}$ kg kave po		
4. „	1 $\frac{1}{4}$ kg masti po		
6. „	1 l bučnega olja		
6. „	3 $\frac{1}{2}$ kg soli po		
15. „	4 kg riža po		
15. „	10 kg moke II po		
15. „	5 kg moke 0 po		
Skupaj . . .			

11. Izvrši tak račun po trgovčevi knjižici, ki jo imate doma!

*) Vstavi dnevne cene!

Naloge v ponavljanje.

Napiši števila nastopnih nalog (12. do 17.) decimalno in izračunaj!

$$\begin{array}{l} 12. \quad 4 \text{ m } 8 \text{ dm } 7 \text{ cm} \\ 3 \text{ m } 5 \text{ dm } 6 \text{ cm} \\ 9 \text{ m } 7 \text{ dm } 8 \text{ cm} \end{array} \quad \begin{array}{l} 13. \quad 6 \text{ kg } 5 \text{ dkg } 2 \text{ g} \\ \quad \quad \quad \underline{- 2 \text{ kg } 36 \text{ dkg } 8 \text{ g}} \end{array} \quad 14. \quad 7 \text{ hl } 34 \text{ l } 6 \text{ dl} \times 24 =$$

$$15. \quad 8 \text{ a } 23 \text{ m}^2 56 \text{ dm}^2 \times 40 = \quad 16. \quad 8 \text{ rs. } 6 \text{ bk. } 2 \text{ lg. } 3 \text{ pl.} \times 24 =$$

$$17. \quad 2 \cdot 67 \text{ m}^2 \times 3 \cdot 4 =$$

$$\begin{array}{l} 18. \quad 8 \text{ let } 2 \text{ mes. } 24 \text{ dni} \\ 2 \text{ leti } 8 \text{ mes. } 18 \text{ dni} \\ 3 \text{ leta } 11 \text{ mes. } 22 \text{ dni} \end{array} \quad \begin{array}{l} 19. \quad 42 \text{ duc.} \\ \quad \quad \quad \underline{- 23 \text{ duc. } 8 \text{ kos.}} \end{array} \quad 20. \quad 7 \text{ duc. } 8 \text{ kos.} \times 20 =$$

$$21. \quad 4 \text{ leta } 8 \text{ mes. } 23 \text{ dni } 24 \text{ ur} \times 53 =$$

22. Tračnica (kolejnica), dolga $5 \text{ m } 1 \text{ dm } 5 \text{ cm}$, tehta $134 \text{ kg } 41 \text{ dkg}$,

- a) izračuni skupno dolgost 100 takih kolejnic!
b) koliko tehta 6 parov takih kolejnic?

Priprava na razštevaje večimenskih števil.

$$\begin{array}{ll} 1. \quad 8 \text{ m} : 2 \text{ dm} = & 80 \text{ dm} : 2 \text{ dm} = 40 \quad 8 \text{ m} : 2 \text{ dm} = 40 \\ 2. \quad 48 \text{ bk.} : 4 \text{ pl.} = & 3. \quad 621 \text{ kg} : 9 \text{ g} = \\ 4. \quad 448 \text{ duc.} : 32 \text{ kos} = & 5. \quad 2.166 \text{ let} : 57 \text{ mes} = \end{array}$$

Razštevaje večimenskih števil.

a) Deljenje.

Napiši naloge 1. do 3. decimalno in izračunaj!

$$\begin{array}{ll} 1. \quad 2 \text{ m } 7 \text{ dm } 3 \text{ cm} : 7 = & 2. \quad 8 \text{ kg } 12 \text{ dkg } 6 \text{ g} : 100 = \\ 3. \quad 209 \text{ hl } 92 \text{ l} : 92 = & 4. \quad 106 \text{ kop } 24 \text{ kos.} : 24 = 4 \text{ kope } 26 \text{ kos.} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 106 \text{ kop} : 24 = 4 \text{ kope} \quad 624 \text{ kos.} : 24 = 26 \text{ kos.} \\ \underline{96} \quad \quad \quad \underline{48} \\ 10 \text{ kop} = 600 \text{ kos.} \quad 144 \\ \quad \quad \quad \underline{144} \\ \quad \quad \quad = \end{array}$$

$$5. \quad 342 \text{ let } 5 \text{ mes. } 8 \text{ dni} : 53 = \quad 6. \quad 360 \text{ dni } 7 \text{ ur } 40 \text{ min.} : 100 =$$

b) Merjenje.

Napiši naloge 1. do 4. decimalno in izračunaj!

$$1. \quad 35 \text{ ha } 57 \text{ a } 82 \text{ m}^2 : 3 \text{ a } 94 \text{ m}^2 = \quad 2. \quad 618 \text{ hl } 54 \text{ l} : 7 \text{ hl } 93 \text{ l} = \\ 35 \cdot 5782 \text{ ha} : 0 \cdot 0394 \text{ ha} = 355.782 : 394 \text{ i. t. d.}$$

$$3. \quad 10 \text{ t} : 6 \text{ kg } 25 \text{ dkg} = \quad 4. \quad 209 \text{ km} : 84 \text{ m } 23 \text{ cm} =$$

$$5. \quad 106 \text{ kop } 24 \text{ kos.} : 4 \text{ kope } 26 \text{ kos.} = 6384 \text{ kos.} : 266 \text{ kos. i. t. d.}$$

$$6. \quad 18 \text{ let } 4 \text{ mes. } 26 \text{ dni} : 2 \text{ leti } 5 \text{ mes. } 4 \text{ dni} =$$

Naloge v ponavljanje.

Napiši naloge 1. do 9. decimalno in izračunaj!

$$1. \quad \begin{array}{r} 68 \text{ kg } 34 \text{ dkg } 2 \text{ g } 7 \text{ dg} \\ 12 \text{ kg } 8 \text{ dkg } 9 \text{ g } 4 \text{ dg} \\ \hline 98 \text{ dkg } 6 \text{ g } 5 \text{ dg} \end{array} \quad 2. \quad \begin{array}{r} 6 \text{ km} \\ - 2 \text{ km } 312 \text{ m } 8 \text{ dm} \\ \hline \end{array}$$

$$3. \quad 4 \text{ a } 62 \text{ m}^2 \quad 12 \text{ dm}^2 \times 1000 = \quad 4. \quad 4 \text{ bk. } 2 \text{ lg. } 7 \text{ pl.} \times 800 =$$

$$5. \quad 2 \text{ hl } 13 \text{ l } 4 \text{ dl} \times 218 = \quad 6. \quad 3 \cdot 28 \text{ m}^2 \times 2 \cdot 46 =$$

$$7. \quad 17 \text{ m } 9 \text{ dm } 7 \text{ cm } 4 \text{ mm} : 418 = \quad 8. \quad 6 \text{ rs. } 7 \text{ bk. } 4 \text{ lg. } 3 \text{ pl.} : 10 =$$

$$9. \quad 6 \text{ hl } 9 \text{ l } 2 \text{ dl} : 8 \text{ l } 6 \text{ dl} =$$

$$10. \quad \begin{array}{r} 12 \text{ kop } 54 \text{ kos.} \\ 8 \text{ kop } 37 \text{ kos.} \\ \hline 1 \text{ kopa } 59 \text{ kos.} \end{array} \quad 11. \quad \begin{array}{r} 9 \text{ dni } 13 \text{ ur } 24 \text{ min.} \\ - 2 \text{ dni } 15 \text{ ur } 48 \text{ min.} \\ \hline \end{array}$$

$$12. \quad 4 \text{ leta } 3 \text{ mes.} \times 64 = \quad 13. \quad 461 \text{ let } 4 \text{ mes. } 4 \text{ dni} : 6 \text{ let } 2 \text{ mes. } 14 \text{ dni} =$$

14. Za 5 kg 75 dkg čaja je plačati 80 Din 50 p; koliko za 1 kg?

15. Koliko 3 dm 6 cm dolgih palčic moremo narezati iz zvitka, v katerem je 16 m 38 cm žice?

16. O božiču so podarili otrokom 38 kop 48 kosov orehov, 9 kop 36 kosov jabolk; koliko kop in kosov v vsem?

17. Štiri čete vojakov so preskrbeli z živili za 12 tednov; koliko časa bi prebila 1 stotnija s temi živili?

18. Pravokotno dvorišče meri 123 m^2 in 25 dm^2 ; dolgo je $14\cdot5\text{ m}$, kako je široko? ($123\cdot25 : 14\cdot5$.)

19. Posoda iz pločevine ima obliko štiristrane prizme, kvadratična osnovna ploskev ima stranico $2\text{ dm } 5\text{ cm}$, posoda je visoka $8\cdot2\text{ dm}$. Koliko dm^3 vode lahko vliješ vanjo?

20. Prizma ima za osnovno ploskev trapez (daljša stranica $6\cdot36\text{ dm}$, krajša stranica $4\cdot54\text{ dm}$, višina $3\cdot44\text{ dm}$), visoka je $12\cdot2\text{ dm}$. Izračunaj telesnino!

evilni obseg do milijard

Ponavljanje.

1. Tvorí razpredelnico in napiši v njo:

4 T 4 S 3 D 2 E, 8 Dt 6 T 5 D 2 E, 9 St 4 Dt 9 S 6 E,
1 M 4 St 6 Dt 2 T 8 S 9 D 7 E!

2. Napiši predstoječa števila v in desno od razpredelnice!

Razširjava številnega obsega.

10 E = 1 D 10 D = 1 S 10 S = 1 T 10 T = 1 Dt.
10 Dt = 1 St 10 St = 1 M ali 1 E milijonov
10 E milijonov je 1 D milijonov, i. t. d.

1000 milijonov imenujemo tudi 1 milijardo.

Milijoni													
St	Dt	T	S	D	E		St	Dt	T	S	D	E	
									8				
								7		6	2	3	
							4	3	5			2	
					1	6	7	8		2	5	4	
				6	3			2		4		5	
			8	3	5	1	3	2		8			
7	2	9	6	4		4	3	1	8			2	
	8	5	1	9	4			5		3	7	1	
2		6	4	3		9	7	1	8				
		8		4	3		5	9				6	

1. Napiši števila predstoječe razpredelnice brez stolpcev!

2. Čitaj števila: a) 86.503; 2,755.028; 3,216.708.430;
208.743,247.008; 75.840,281.412!

b) 42736854, 379806200491; 513520683; 1427198261!

3. Napiši števila: 624 milijonov 807 tisoč 560, 715 milijard
3 milijoni 628 tisoč 43, 438 tisoč 216 milijonov 23 tisoč 60,
1 milijarda!

4. Napiši v razpredelnico in čitaj:

0·285346521 0·0000628352736!

0 celih 2 d 8 s 5 t 3 dt 4 st 6 m 5 dm 2 sm 1 tm ali 0 celih 285346521 tm.

Računanje s celimi števili in z decimalnimi ulomki.

Seštevanje celih števil in decimalnih ulomkov.

1. a) $8\text{ m } 2\text{ dm } 3\text{ cm } 4\text{ mm}$	b) $8\text{ T } 2\text{ S } 3\text{ D } 4\text{ E}$	c) 8.234
$6\text{ dm } 5\text{ cm } 8\text{ mm}$	$6\text{ S } 5\text{ D } 8\text{ E}$	658
<u>$9\text{ m } 9\text{ dm } 5\text{ cm } 7\text{ mm}$</u>	<u>$9\text{ T } 9\text{ S } 5\text{ D } 7\text{ E}$</u>	<u>9.957</u>

2. b) $6\text{ Dm } 4\text{ M } 3\text{ St } 5\text{ Dt } 2\text{ T } 6\text{ S } 8\text{ D } 9\text{ E}$	c) 64.352.689
$5\text{ Dm } 8\text{ M } 7\text{ St } 6\text{ Dt } 8\text{ T } 4\text{ S } 3\text{ D } 6\text{ E}$	58,768.436
<u>$2\text{ Dm } 7\text{ M } 9\text{ St } 4\text{ Dt } 3\text{ T } 7\text{ S } 2\text{ D } 9\text{ E}$</u>	<u>17,043.729</u>

3. c) 4,528.356
276.583
<u>1,856.249</u>

4. a) $4\text{ D } 2\text{ E } 7\text{ d } 6\text{ s } 8\text{ t } 7\text{ dt } 4\text{ st } 3\text{ m}$	b) 42.768.743
$8\text{ E } 3\text{ d } 5\text{ s } 3\text{ t } 9\text{ dt } 6\text{ st } 5\text{ m}$	8.353.965
<u>$7\text{ D } 5\text{ E } 8\text{ d } 9\text{ s } 5\text{ t } 6\text{ dt } 3\text{ st } 2\text{ m}$</u>	<u>75.895.632</u>

5. b) 4.718.5.639
<u>68.395.598</u>

○ 6. 4 trgovci prevzamejo skupno kupčijo; A da v ta namen 24.684 Din, B 30.572 Din, C 21.756 Din in D 31.581 Din; koliko imajo vsi skupaj v kupčiji?

○ 7. Leta 1932. je bilo v Jugoslaviji 8,426.000 ovc, 3,872.000 goveda, 3,133.000 svinj in 3,269.000 drugih vrst domačih živali. Skupaj?

○ 8. Od zvitka žice so porabili $3\frac{1}{5}\text{ m}$, $5\frac{2}{3}\text{ m}$, $8\frac{3}{4}\text{ m}$, $12\frac{1}{2}\text{ m}$, ostalo je še $1\frac{1}{2}\text{ m}$; koliko žice je bilo v zvitku?

9.) $587403 : 65 = \dots\dots\dots$ 10) $79.486 \times 709 =$
in preizkus.

1. Čitaj števila: 20,516.834, 40.300,680.000, $4 \cdot 762.354$, $83 \cdot 000.542$!

2. Napiši števila: 356 milijonov 400 tisoč 260, 15 milijard, 46 tisoč 4 milijoni 715 tisoč 807 celih 6.584 desettisočink, 7 celih 1,706.849 desetmilijonink!

Odštevanje celih števil in decimalnih ulomkov.

$$1. \ a) \begin{array}{r} 7\ m\ 3\ dm\ 2\ cm\ 8\ mm \\ -4\ m\ 2\ dm\ 8\ cm\ 3\ mm \\ \hline \end{array} \quad b) \begin{array}{r} 7\ T\ 3\ S\ 2\ D\ 8\ E \\ -4\ T\ 2\ S\ 8\ D\ 3\ E \\ \hline \end{array} \quad c) \begin{array}{r} 7.328 \\ -4.283 \\ \hline \end{array}$$

$$2. \ b) \begin{array}{r} 4\ St\ 1\ Dt\ 8\ T\ 7\ S\ 2\ D\ 9\ E \\ -2\ St\ 9\ Dt\ 6\ T\ 5\ S\ 8\ D\ 4\ E \\ \hline \end{array} \quad c) \begin{array}{r} 418.729 \\ -296.584 \\ \hline \end{array}$$

$$3. \ c) \begin{array}{r} 900.600 \\ -242.736 \\ \hline \end{array}$$

$$4. \ a) \begin{array}{r} 3\ S\ 4\ D\ 7\ E\ 6\ d\ 4\ c\ 9\ t \\ -8\ D\ 5\ E\ 3\ d\ 7\ c\ 2\ t \\ \hline \end{array} \quad b) \begin{array}{r} 347.649 \\ -85.372 \\ \hline \end{array}$$

$$5. \ b) \begin{array}{r} 512.64.783 \\ -348.52.794 \\ \hline \end{array}$$

6. V hranilnici so vplačali nekega leta 2,436.768 Din, izplačali pa so v istem letu 1,238.487 Din; za koliko Din presega vplačilo izplačilo?

7. Železnica je 45.628 km dolga, druga pa za 18.936 km krajša; računaj!

Poštevanje celih števil.

a)

$$1. \ a) \begin{array}{r} 648.532 \\ 648.532 \\ 648.532 \\ \hline \end{array} \quad b) \begin{array}{r} 648\ 532 \times 3 \\ \hline \end{array}$$

$$2. \ b) \begin{array}{r} 37,457.628 \times 7 \\ \hline \end{array}$$

b)

$$1. \ a) \begin{array}{r} 2\ \text{krat}\ 36 \\ 2\ \text{krat}\ 36 = 72 \\ 10\ \text{krat}\ 72 = 720 \end{array} \quad b) \begin{array}{r} 36 \times 20\ (\text{daljša obl.}) \\ 36 \times 2 = 72 \\ 72 \times 10 = 720 \end{array} \quad c) \begin{array}{r} 36 \times 20\ (\text{krajša obl.}) \\ 720 \end{array}$$

$$2. \ b) \begin{array}{r} 738 \times 6000 \\ \hline \end{array} \quad c) \begin{array}{r} 738 \times 6000 \\ \hline \end{array}$$

$$3. \ c) \begin{array}{r} 4.216 \times 70.000 \\ \hline \end{array}$$

c)

$$\begin{array}{llll}
 1. a) \underline{23 \text{ krat } 46} & b) \underline{46 \times 23} \text{ (najd. obl.)} & c) \underline{46 \times 23} \text{ (kr. obl.)} & \check{c}) \underline{46 \times 23} \text{ (nkr. obl.)} \\
 20 \text{ krat } 46 = 920 & 46 \times 20 = 920 & 46 \times 2 = 92 & 92 \\
 3 \text{ krat } 46 = 138 & 46 \times 3 = 138 & 46 \times 3 = 138 & 138 \\
 23 \text{ krat } 46 = 1.058 & 46 \times 23 = 1.058 & 46 \times 23 = 1.058 & 1.058
 \end{array}$$

$$2. b) \underline{4357 \times 324} \text{ (najd. obl.)} \quad c) \underline{4.357 \times 324} \text{ (kr. obl.)} \quad \check{c}) \underline{4.357 \times 324}$$

$$3. c) \underline{3.618 \times 2.423} \text{ (kr. obl.)} \quad \check{c}) \underline{3.618 \times 2.423}$$

$$4. \check{c}) \underline{73.748 \times 6.473}$$

Za vodovod potrebujejo 420 cevi iz litega železa, vsaka je 158 cm dolga; kako dolg je ves vodovod?

1. Čitaj števili: 372,628.400, 60.064,350.926!

2. Napiši števili: 900 tisoč 6 milijonov 420 tisoč 32, 8 milijard 300 tisoč, 4 tisoč 18 milijonov 736 tisoč 400!

3. Koruze pridelala je Jugoslavija na leto 29,000.000 hl; kolika vrednost je to v Din? (Po ceni vprašaj!)

4. Leta 1931. je štela naša država 640.000 panjev čebel. Če da 1 panj povprečno na leto 4 kg medu in 1 kg voska, kolika je letna vrednost vseh panjev? (Po cenah vprašaj!)

5. Posetniki naših važnejših kopališč v letu 1930.:

Vrnjačka Banja	26.260
Topusko	8.460
Rogaška Slatina	7.730
Koviljača	6.600

Povprečno potroši vsak bolnik na dan po 80 Din. Koliko so plačali povprečno vsi bolniki v gorenjih 4 kopališčih, če računamo, da je bil vsak izmed njih po 15 dni v kopališču?

Poštevanje decimalnih ulomkov.

a)

$$1. a) \underline{56 \cdot 32 \times 78} \text{ (daljša oblika)}$$

$$\underline{5632 \times 78}$$

$$39424$$

$$\underline{45056}$$

$$439296 : 100 = 4.392 \cdot 96$$

$$b) \underline{56 \cdot 32 \times 78} \text{ (krajša oblika)}$$

$$39424$$

$$\underline{45056}$$

$$4.392 \cdot 96$$

$$2. b) \underline{0 \cdot 4376 \times 347} \text{ (krajša oblika)}$$

b)

1. a) $4618 \times 3 \cdot 7$ (daljša oblika)

$$\begin{array}{r} 4618 \times 37 \\ 13854 \\ 32326 \\ \hline 170868 : 10 = 17.086 \cdot 6 \end{array}$$

$$13854$$

$$32326$$

$$170868 : 10 = 17.086 \cdot 6$$

b) $4618 \times 3 \cdot 7$ (krajša oblika)

$$13854$$

$$32326$$

$$17.086 \cdot 6$$

2. b) $378 \times 0 \cdot 0432$ (krajša oblika)

c)

1. a) $3 \cdot 51 \times 2 \cdot 3$ (daljša oblika)

$$\begin{array}{r} 3 \cdot 51 \times 23 \\ 702 \\ 1053 \\ \hline 80 \cdot 73 : 10 = 8 \cdot 073 \end{array}$$

$$702$$

$$1053$$

$$80 \cdot 73 : 10 = 8 \cdot 073$$

b) $3 \cdot 51 \times 2 \cdot 3$ (krajša oblika)

$$702$$

$$1053$$

$$8 \cdot 073$$

1. V sod gre $4 \cdot 75$ hl vina; koliko vina gre v 36 takih sodov?

1. Čitaj števili: $12 \cdot 6.534$, $0 \cdot 0,068.345$!

2. Napiši števili: 46 celih 3.756 stotisočink, 4.185 celih 350.637 milijonink!

3. Iz Rogaške Slatine izvozijo vsako leto okroglo 2,500.000 steklenic slatinske vode. Koliko vsoto predstavlja ta množina, če upoštevamo ceno 1 steklenice slatinske vode v trgovini?

Razštevvanje celotnih števil.

a)

1. a) 9 rs 7 bk. 2 lg. 4 pl. : 4 b) $9T7S2D4E : 4$ c) $9.724 : 4$ ($\frac{1}{4}$ od, 4 v)

2. a) $b2M7St4Dt2T7S4D1E : 9$ c) $2,742.741 : 9$ ($\frac{1}{9}$ od, 4 v)

3. c) $5,036.248,431.752 : 8$ (8 v)

b)

1. a) $870 \text{ dm} : 30 \text{ dm}$

b) $870 E : 30 E$

c) $870 : 30$

2. b) $4,365.823 E : 6.000 E$ c) $4,365.823 : 6.000$

3. c) $9.723,576.882 : 9,000.000$

c)

1. a) $5.78_t 0 : 1_t 0 = 578$

b) $578_t 0 : 10 = 578$

$$\begin{array}{r} 5 \\ = 7 \\ 7 \\ - 8 \\ 8 \\ = \end{array}$$

2. b) $583.632 : 1.000 =$

č)

1. $64.704 : 21.558 =$

$(6_t 0.000 : 2_t 0.000)$

2. $6,887.098 : 835.761 =$

$(6.8_t 00.000 : 8_t 00.000)$

d)

1. $138.02_t 4 : 4.312 =$

2. $261.2_t 57 : 738 =$

3. $87,638_t 542 : 51.364 =$

✓ 1. 58 kolejnic (tračnic) tehta 8.169 kg 40 dkg ; koliko tehta 1 kolejnica?

✓ 2. Zavojnate stopnice v stolpu so 2.964 m visoke, vsaka stopnica pa 19 cm ; koliko je stopnic?

3. Na otokih Jadranskega morja, ki merijo vkup okrog 2500 km^2 , živi okrog 200.000 ljudi; koliko jih pride na 1 km^2 ?

4. Leta 1930. se je vozilo na naših železnicah 47,600.000 potnikov in prevozili so vsi vkup $23,000.000 \text{ km}$. Koliko km pride povprečno na vsakega potnika?

1. Čitaj števili: 35.080.832, 9.000,643.709!

2. Napiši števili: 500 milijonov 312 tisoč 780, 2 milijardi, 400.000 milijonov 6 tisoč 83!

Razštevvanje decimalnih ulomkov.

a)

1. a) $4S7D2E3d6s5t : 5 =$

b) $472:365 : 5 = (\frac{1}{5} \text{ od } 5 \text{ v})$

2. b) $9.065 \cdot 2 : 346 = (349 \text{ v})$

b)

1. $42,3 \cdot 12 : 6,0 =$

2. $43,2,18 \cdot 7 : 7,00 =$

3. $6,321 \cdot 42 : 9,000 =$

4. $4,136 \cdot 15 : 5,000 =$

c)

1. a) $18 \cdot 27 : 1 \cdot 9$
 $182 \cdot 7 : 19$

b) $1,367 \cdot \widehat{648} : 43 \cdot \widehat{28} =$

2. b) $1 \cdot \widehat{57586} : 0 \cdot \widehat{638} =$

1. $4 \cdot 5$ kg sladkorja velja ... Din; koliko velja 1 kilogram?

2. Kapital da na leto $113 \cdot 5$ Din obresti; v kolikih letih da $1.475 \cdot 5$ Din obresti?

1. Čitaj decimalna ulomka: $21 \cdot 402.783$, $0 \cdot 006,283.514$!

2. Napiši decimalna ulomka: 4 tisoč 783 celih 6.748 deset-tisočink, 1 cela $72,643.835$ stotilijonink!

3. $4 \cdot 836$
 $2 \cdot 709$
 $16 \cdot 48$

4. $0 \cdot 4.689$
 $- 0 \cdot 2.873$

5. $6.243 \cdot 7 \times 1.000 =$

6. $8,742.326 : 10.000 =$

7. $8 \cdot 625 \times 43 =$ 8. $478 \times 0 \cdot 257 =$ 9. $12 \cdot 3 \times 4 \cdot 76 =$

10. $308 \cdot 688 : 872 =$ 11. $3.392 : 0 \cdot 53 =$ 12. $30 \cdot 0768 : 7 \cdot 23 =$

13. Kuharica je dobila 4 bankovce po 100 Din, kupila pa je 2 kg sirovega masla po $40 \cdot 50$ Din, 3 kg kave po $45 \cdot 25$ Din, 5 kg govejega mesa po $20 \cdot 75$ Din; koliko denarja je morala prinesiti nazaj?

14. V tovarni dela 34 mož in 12 žensk; kolika je tedenska mezda, ako dobi vsak mož $19 \cdot 75$ Din, vsaka ženska $12 \cdot 25$ Din?

15. Gospodinja porabi vsak delavnik 154 dkg moke, v nedeljo 196 dkg; koliko tednov prebije z 8.050 dkg moke?

16. A je dolžan 12.480 Din, plačati pa mora vsak mesec 1.200 Din; koliko je še dolžan, ko je minilo 5 mesecev?

+ 17. Za obleko rabim $3 \cdot 15$ m blaga po 150 · 50 Din; koliko velja obleka, ako zaračuna krojač za svoje delo in pritikline 425 · 75 Din?

+ 18. Tri osebe so podedovale 65788 · 50 Din, A dobi polovico, B tretjino in C ostanek; koliko dobi vsaka oseba?

+ 19. A kupi od B $12 \frac{1}{2}$ q pšenice po 450 Din 50 p, plača pa s $5 \frac{1}{4}$ hl vina, liter po 7 Din 75 p; kateri je še drugemu dolžan in koliko?

(20. Sestavi sam take naloge!)

$g = 100$

Rimske številke.

Napiši rimske številke do 20!

$I = 1$, $V = 5$, $X = 10$, $L = 50$, $C = 100$, $D = 500$, $M = 1000$.

Ako so enaki znaki drug poleg drugega ali znak manjšega števila za večjim, je seštevati vrednosti znakov; n. pr.:

$II = 2$, $VIII = 8$, $XXX = 30$, $CCC = 300$.

Ako je znak manjšega števila pred večjim, je vrednosti odštevati; n. pr.:

$IV = 4$, $IX = 9$, $XC = 90$, $CD = 400$.

1. Napiši z navadnimi številkami:

VIII	XXIV	XLV	XCII	CMLX
XII	XXVIII	XLIX	CCL	MCCIX
XV	XXIX	LIX	CDLIV	MDCXX
XVIII	XXXII	LXXX	CM	MDCCCLXXXVIII

2. Napiši z rimskimi številkami:

18	92	243	1203	1672
39	98	354	1326	1783
52	105	436	1449	1800
76	162	799	1491	1890

3. Prepiši rimske številke na cerkvi, spomenikih i. t. d. in napiši letnice z navadnimi številkami!

7.500

Dodatek.

Naše mere in naš denar.

1. Dolgotne mere.

μm	km	m	dm	cm	mm
$1 \mu m = 10 km = 10.000 m$					
	$1 km = 1000 m$				
		$1 m = 10 dm$			
			$1 dm = 10 cm$		
				$1 cm = 10 mm$	
		$1 m = 100 cm$			
		$1 m = 1000 mm$			

2. Votle mere.

hl	l	dl	cl
$1 hl = 100 l$			
	$1 l = 10 dl$		
		$1 dl = 10 cl$	

3. Utežne mere.

t	q	kg	dkg	g
$1 t = 10 q = 1000 kg$				
	$1 q = 100 kg$			
		$1 kg = 100 dkg = 1000 g$		
			$1 dkg = 10 g$	

4. Ploskovne mere.

$$\begin{aligned} 1 \text{ ha} &= 100 \text{ a} \\ 1 \text{ a} &= 100 \text{ m}^2 \\ 1 \text{ m}^2 &= 100 \text{ dm}^2 \\ 1 \text{ dm}^2 &= 100 \text{ cm}^2 \\ 1 \text{ cm}^2 &= 100 \text{ mm}^2 \end{aligned}$$

5. Telesne mere.

$$\begin{aligned} 1 \text{ m}^3 &= 1000 \text{ dm}^3 \\ 1 \text{ dm}^3 &= 1000 \text{ cm}^3 \\ 1 \text{ cm}^3 &= 1000 \text{ mm}^3 \end{aligned}$$

6. Vrednostne mere (denar).

Din	p
1 Din = 100 p	

Kovani denar: petindvajsetica = 25 p
 poldinarnik = 50 p
 dinar = 100 p
 dvodinarnik = 2 Din
 desetdinarnik = 10 Din
 dvajsetdinarnik = 20 Din
 petdesetdinarnik = 50 Din

} srebrniki

Papirnati denar: 10 Din, 100 Din, 1000 Din.

7. Števne mere.

1 kopa = 60 kosov = 5 ducatov
 1 ducat = 12 kosov
 1 par = 2 kosa
 1 bala papirja = 10 risov = 100 bk. = 1000 lg.
 1 ris = 10 bk. = 100 lg. = 1000 pl.
 1 bk. = 10 lg. = 100 pl.
 1 lg. = 10 pl.

8. Časovne mere.

1 leto ima 12 mesecev (52 tednov in 1 dan),	1 dan ima 24 ur,
1 mesec ima povprečno 30 dni,	1 ura ima 60 minut,
1 teden ima 7 dni,	1 minuta ima 60 sekund.

Navadno leto ima 365, prestopno 366 dni.

Pravzaprav imajo meseci različno število dni, in sicer:

januar	ima 31 dni,	julij	ima 31 dni,
februar	28 dni,	avgust	31 dni,
(v prestopnem letu)	29 dni,	september	30 dni,
marec	31 dni,	oktober	31 dni,
april	30 dni,	november	30 dni,
maj,	31 dni,	december	31 dni,
junij	30 dni,		

Pregledna razpredelnica.

Celote	desetinke	stotinke	tisočinke
<i>m</i>	<i>dm</i>	<i>cm</i>	<i>mm</i>
<i>km</i>			<i>m</i>
Din		p	
<i>kg</i>		<i>dkg</i>	<i>g</i>
<i>g</i>	<i>dg</i>	<i>cg</i>	<i>mg</i>
<i>q</i>		<i>kg</i>	<i>dkg</i>
<i>t</i>	<i>q</i>		<i>kg</i>
<i>l</i>	<i>dl</i>	<i>cl</i>	
<i>hl</i>		<i>l</i>	<i>dl</i>

Cenik.

P r e d m e t		Din	p
1 q	pšenice		
1 "	" rži		
1 "	" ječmena		
1 "	" ovsa		
1 "	" koruze		
1 "	" sena		
1 "	" slame		
1 kg	pšenične moke 0		
1 "	" " " I		
1 "	" " " II		
1 "	" ržene moke		
1 "	" ajdove moke		
1 "	" koruzne moke		
1 "	" fižola		
1 "	" graha		
1 "	" krompirja		
1 kg	riža		
1 "	" kave, žgane		
1 "	" " sirove		
1 "	" sladkorja		
1 "	" soli		
1 l	olja		
1 "	" kisa		
1 kg	čaja		
1 kg	govedine		
1 "	" teletine		
1 "	" svinjine		
1 "	" prekajene svinjine		
1 "	" slanine		
1 "	" masti		
1 "	" sirovega masla		
1 "	" masla		
1 l	petroleja		
1 kg	sode		
1 "	" mila		
1 "	" sveč		
1	jajce		
1 l	mleka		

Izpolni ta cenik s sedanjimi cenami!

Kazalo.

Številni obseg do 1 milijona.

	Stran
A. Cela števila	5
Shvatba števil	5
Štiri računski načini z ozirom na znane stopnje	9
Decimalna pisava večimenskih števil	11
I. Seštevanje	12
II. Odštevanje	17
Mera in mnogokratnik	21
III. Poštevanje	24
IV. Razštevanje	38
V. Pregledno ponavljanje vseh 4 računskih načinov	53
B. Decimalni ulomki	56
Shvatba decimalnih ulomkov (1. način)	56
Shvatba decimalnih ulomkov (2. način)	57
Izprememba vrednosti števila s premikanjem v razpredelnici	58
Izprememba vrednosti decimalnega ulomka s premikanjem decimalne pike, odn. vejice	58
Štiri računski načini z decimalnimi ulomki	60
C. Računanje z večimenskimi števili	70
Skrčitev	70
Drobitev	71
Računanje z imenovanimi števili	72

Številni obseg do milijarde.

Razširjava številnega obsega	81
Računanje s celimi števili in z decimalnimi ulomki	82
Rimske številke	88
Dodatek. Mere	89
Cenik	92

Vse pravice se pridružujejo.

16

UNIVERZITETNA KNJIŽNICA MARIBOR

21330/4

COBISS *

000510027

ZA ČITALNICO